

**UCHWAŁA NR XIV/146/12
RADY GMINY MRĄGOWO**

z dnia 31 stycznia 2012 r.

w sprawie uchwalenia "Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011 - 2032" wraz z prognozą oddziaływania na środowisko

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2001r., Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), art. 18 ust. 1 i art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 27 października 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2008r., Nr 25, poz. 150 z późn. zm.), art. 46 pkt. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008r., Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) oraz „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” przyjętego uchwałą Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2009 r.,

Rada Gminy Mrągowo uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się "Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011 - 2032", stanowiący załącznik Nr 1 do uchwały, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, stanowiącą załącznik Nr 2 do uchwały.

§ 2. Uchyla się uchwałę Nr XXXII/270/09 Rady Gminy Mrągowo z dnia 30 grudnia 2009r. w sprawie przyjęcia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Mrągowo”.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Mrągowo.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko - Mazurskiego.

Przewodniczący Rady Gminy

Sławomir Olender

Uzasadnienie

Uzasadnienie do Uchwały Nr XIV/146/12 Rady Gminy Mrągowo z dnia 31 stycznia 2012 roku.

W dniu 14 lipca 2009r. uchwałą nr 122/2009 Rada Ministrów przyjęła „Program oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”. Podstawowym celem tego Programu jest oczyszczenie do roku 2032 terytorium Polski z azbestu oraz usunięcie stosowanych wyrobów zawierających azbest, wyeliminowanie spowodowanych azbestem negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Polski, a ponadto sukcesywna likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie, w określonym czasie, do spełnienia wymogów ochrony środowiska. Zadania przewidziane w Programie są realizowane na trzech szczeblach: centralnym (Rada Ministrów, Minister Właściwy ds. Gospodarki), wojewódzkim (Wojewoda, Samorząd Województwa), lokalnym (Samorząd powiatowy i Samorząd gminny). W związku z powyższym na gminy, powiaty i województwa nałożony został obowiązek opracowania „Programów usuwania azbestu”. W celu realizacji tego zadania został opracowany Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Dokument ten ujmuje zagadnienia związane z realizacją nałożonych na Gminę obowiązków. Wskazuje m.in. jego cele i zadania, ramy prawne i polskie regulacje prawne w tym zakresie, w odniesieniu do zagadnień gospodarowania azbestem na terenie miasta. Biorąc powyższe pod uwagę zasadne jest podjęcie niniejszej uchwały i wdrożenie jej do realizacji.

Przewodniczący Rady Gminy

Sławomir Olender

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XIV/146/12

Rady Gminy Mrągowo

z dnia 31 stycznia 2012 r.

Zalacznik1.doc

Program usuwania azbestu gmina Mrągowo 2011

Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr XIV/146/12

Rady Gminy Mrągowo

z dnia 31 stycznia 2012 r.

Zalacznik2.doc

Prognoza OS dla programu usuwania azbestu gmina Mrągowo

Gmina Mrągowo

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032

Olsztyn, grudzień 2011 r.

© EkoINFRA, Olsztyn

Wszelkie prawa zastrzeżone. Bez zgody autorów żadna część niniejszego opracowania – za wyjątkiem przywołania z podaniem źródła – nie może być kopiowana lub przetwarzana elektronicznie oraz wprowadzana do systemów gromadzenia danych.

SPIS TREŚCI

Wykorzystane materiały, dokumentacje i źródła związane z przygotowaniem programu.....	3
1. Wprowadzenie	4
1.1. Podstawa opracowania.....	4
1.2. Cel i zakres opracowania	4
2. Azbest i wyroby z azbestu	5
2.1. Ogólna charakterystyka.....	5
2.1.1. Budowa i właściwości.....	5
2.1.2. Szkodliwość	6
2.1.3. Zastosowanie.....	8
2.2. Regulacje prawne.....	9
2.2.1. Akty prawne	9
2.2.2. Zasady postępowania z azbestem w świetle prawa.....	10
3. Azbest na terenie Gminy Mrągowo	19
3.1. Charakterystyka Gminy Mrągowo	19
3.1.1. Dane ogólne	19
3.1.2. Tereny chronione	20
3.2. Rodzaje wyrobów zawierających azbest występujących na terenie Gminy Mrągowo ..	24
3.3. Zanieczyszczenie powietrza włóknami azbestu na terenie Gminy Mrągowo	24
3.4. Ilości wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Mrągowo.....	25
4. Program usuwania azbestu	32
4.1. Cel programu	32
4.2. Zadania programu	32
4.3. Realizacja programu	33
4.3.1. Sposób realizacji programu.....	34
4.3.2. Lista firm zajmujących się usuwaniem wyrobów zawierających azbest	36
4.3.3. Obowiązki wytwórcy odpadów, który prowadzi działalność polegającą na świadczeniu usług w zakresie usuwania azbestu	41
4.3.4. Lista składowisk odpadów zawierających azbest	42
4.4. Harmonogram	43
4.5. Szacunkowe koszty realizacji programu.....	44
4.6. Źródła finansowania	46
5. Monitoring realizacji programu.....	48

ZAŁĄCZNIKI

WYKORZYSTANE MATERIAŁY, DOKUMENTACJE I ŹRÓDŁA ZWIĄZANE Z PRZYGOTOWANIEM PROGRAMU

Przy opracowywaniu niniejszego programu wykorzystano następujące materiały i źródła informacji:

1. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 (stosowany skrót: POKzA).
2. Informacje ze strony internetowej Instytutu Medycyny Pracy z Łodzi:
<http://test.imp.lodz.pl>
3. „Zanieczyszczenie środowiska azbestem. Skutki zdrowotne. Raport z badań.”
Opracowanie: Neonila Szeszenia-Dąbrowska, Wojciech Sobala. Instytut Medycyny Pracy, Łódź 2010.
<http://www.mg.gov.pl/files/upload/8380/zanieczyszczenie.pdf>
4. Poradnik dla użytkowników wyrobów azbestowych. Ministerstwo Gospodarki, Departament Instrumentów Wsparcia, Warszawa 2008, zrealizowany przez EKO FOL II S.A. w Bytomiu
<http://www.mg.gov.pl/NR/rdonlyres/1BC0EF2E-E2BC-4792-AD1E-A9476E4C4E5D/53037/PoradnikDlaUzytkownikowWyrobowAzbestowych.pdf>
5. Dane ze strony internetowej „Baza Azbestowa”. Baza jest prowadzona przez Ministerstwo Gospodarki i stanowi jedno z narzędzi monitorowania realizacji zadań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.
<http://bazaazbestowa.pl/>

1. WPROWADZENIE

1.1. Podstawa opracowania

Rezolucja z dnia 19 czerwca 1997 r. w sprawie programu wycofywania azbestu z gospodarki, która została przyjęta przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, zobowiązała Radę Ministrów do opracowania programu usuwania azbestu (M.P. Nr 38, poz. 373). W dniu 14 maja 2002 r. Rada Ministrów przyjęła opracowany w latach 2000-2001 „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Po ośmiu latach dokonano aktualizacji tego dokumentu opracowując „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” (POKzA), stanowiący kontynuację celów oraz działań ustalonych we wcześniejszym dokumencie, dostosowując je jednocześnie do aktualnych wymogów prawnych. Zgodnie z przyjętym przez Radę Ministrów „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu” jednostki samorządu terytorialnego opracowują program usuwania azbestu.

„Program Oczyszczania Kraju z Azbestu” stanowi zatem podstawę do opracowania niniejszego „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032”. Program opracowano po przeprowadzeniu szczegółowej inwentaryzacji (rodzaju, ilości i lokalizacji) wyrobów azbestowych i zawierających azbest na terenie gminy.

1.2. Cel i zakres opracowania

Celem niniejszego opracowania jest stworzenie ramowego programu działań, w wyniku których teren Gminy Mrągowo zostanie oczyszczony z wyrobów zawierających azbest – w sposób bezpieczny dla ludzi i środowiska. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. 2011 nr 8 poz. 31), wyroby azbestowe mogą być wykorzystywane nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2032 r. Przygotowanie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” zostało poprzedzone wykonaniem inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest (pokryć dachowych wykonanych z płyt azbestowo-cementowych). Przy obliczeniach do oszacowanej powierzchni dachów pokrytych płytami azbestowo-cementowymi dodawano 20% ilości (w m²) na tzw. „zakładki” (płyty są układane na zakład). Wyniki inwentaryzacji zostały zebrane w bazie danych. Zgromadzone dane umożliwiły opracowanie mapy rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest.

Niniejsze opracowanie zostało podzielone na następujące części:

- Charakterystykę azbestu i wyrobów zawierających azbest, z uwzględnieniem kontekstu regulacji prawnych w Polsce i Unii Europejskiej.
- Ogólny opis gminy Mrągowo.

- Dane dotyczące rodzajów i ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Mrągowo.
- Cele i zadania programu.
- Harmonogram realizacji programu i źródła finansowania.
- Monitoring realizacji programu.

2. AZBEST I WYROBY Z AZBESTU

2.1. Ogólna charakterystyka

Azbest to nazwa handlowa włóknistych minerałów krzemianowych, występujących w formie włóknistej, głównie z grupy serpentynów i amfiboli, o unikalnych właściwościach chemicznych i fizycznych (wytrzymałość na rozciąganie, elastyczność i odporność na działanie czynników chemicznych i fizycznych). Azbesty występują naturalnie (dość powszechnie) w przyrodzie.

2.1.1. Budowa i właściwości

Pod względem mineralogicznym rozróżnia się dwie grupy azbestów: serpentynity i azbesty amfibolowe. Do grupy serpentynitów należy tylko jedna odmiana azbestu, azbest chryzotylowy. Chryzotyl jest stosowany w największych ilościach, stanowiąc 85-90% ogólnego zużycia azbestu.

W grupie azbestów amfibolowych praktyczne znaczenie mają dwie odmiany: azbest amozytowy i krokidolitowy.

Pod względem chemicznym azbesty są uwodnionymi krzemianami metali, zawierającymi w swoim składzie magnez, sód, wapń lub żelazo. Poszczególne odmiany azbestu różnią się składem chemicznym, budową fizyczną i właściwościami decydującymi o ich zastosowaniu przemysłowym.

Azbest chryzotylowy jest włóknistą odmianą serpentynitu, tj. uwodnionego krzemianu magnezu. Chryzotyl ma kolor żółtawy, po rozwłóknieniu prawie biały, jest miękki, jedwabisty, o długości włókien do 60 mm. Włókna azbestu chryzotylowego są najcieńsze ze wszystkich znanych włókien pochodzenia naturalnego. Włókna azbestów chryzotylowych mają kształt rurek o średnicy 200-500Å, są cieńsze, elastyczniejsze i bardziej miękkie w porównaniu z włóknami azbestów amfibolowych, grubych i twardych, podobnych do prętów. Przeciętna średnica włókna chryzotylowego wynosi 350Å, amfibolowego – 0,1 do 0,3 µm.

W grupie *amfibolowej* wyróżnia się pięć odmian minerałów włóknistych o ogólnej formule chemicznej $M_7Si_8O_{22}(OH)_2$, przy czym M oznacza metale: wapń, magnez, sód lub żelazo o różnym ich udziale. Do azbestów amfibolowych należą: amozyt, krokidolit, antofilit oraz nie posiadające znaczenia przemysłowego tremolit i aktynolit. Azbesty amfibolowe, ze względu na swoje właściwości fizyko-chemiczne są azbestami bardziej agresywnymi biologicznie w porównaniu do chryzotyłu.

Amozyt o zabarwieniu brązowym jest krzemianem żelazowo-magnezowym. Nazwa pochodzi od inicjałów przedsiębiorstwa zajmującego się eksploatacją tego typu azbestu w Republice Południowej Afryki (Asbestos Mines of South Africa). Identyczny pod względem mineralogicznym azbest odkryto w Indiach, gdzie produkuje się go pod nazwą „mysorit”. Amozyt ma dobrą odporność na kwasy, alkalia i wodę morską.

Krokidolit zwany azbestem niebieskim jest krzemianem sodowo-żelazowym. Kolor niebieski pochodzi od tlenku żelazowego. Krokidolit posiada dużą sprężystość, wytrzymałość na rozrywanie, odporność na działanie kwasów, alkali i wody morskiej. Krokidolit – azbest niebieski, najczęściej spośród amfiboli stosowany w przemyśle, ze względu na kształt włókien i skład chemiczny jest azbestem najbardziej agresywnym biologicznie

Antofilit jest krzemianem magnezowym zawierającym żelazo. Ma małą wytrzymałość mechaniczną, bardzo dużą odporność na temperaturę, a także na chemikalia. Włókna azbestowe o średnicy poniżej 3 μm i długości powyżej 5 μm , tzw. włókna respirabilne są włóknami chorobotwórczymi.

Źródło:

http://test.imp.lodz.pl/?p=/home_pl/about_imp/reg_and_databases/osrodek_referencyjny_badan_ioceny_ryzyka_zdrowotnego_zwiazanych_z_azbestem/sutki_zdrowotne_dzialania_azbestu/

2.1.2. Szkodliwość

Ze względu na swoje właściwości i w praktyce niezniszczalność, azbest wprowadzony do środowiska otaczającego człowieka utrzymuje się w nim przez czas nieokreślony. Chorobotwórcze działanie azbestu następuje w wyniku wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Biologiczna agresywność pyłu azbestu jest związana ze stopniem penetracji i ilością włókien w dolnej części układu oddechowego. Proces ten zależy od fizycznych i aerodynamicznych cech włókien. Szczególne znaczenie ma średnica poszczególnych włókien, długość odgrywa mniejszą rolę. Włókna cienkie o średnicy poniżej 3 μm przenoszone są łatwiej i odkładają się w końcowych odcinkach dróg oddechowych, podczas, gdy włókna grube, o średnicy powyżej 5 μm , zatrzymują się w górnej części układu oddechowego. Skręcone włókna chryzotyłu o dużej średnicy mają tendencje do zatrzymywania się wyżej niż igłowate włókna azbestów amfibolowych, z łatwością przenikające do obrzeży płuca.

Na występowanie i typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien oraz stężenie włókien i czas trwania narażenia, a więc kumulowana dawka pyłu azbestu w ciągu

życia osobniczego, a także efektywność biologicznych mechanizmów oczyszczania układu oddechowego. Wyniki dotychczasowych badań wskazują, że zatrzymywanie chryzotyłu w górnych drogach układu oddechowego jest bardziej prawdopodobne, niż zatrzymywanie amfiboli. Usuwanie zaś chryzotyłu z płuc jest bardziej skuteczne, a więc retencja amfiboli w płucach jest większa. Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna o średnicy mniejszej od 3 μm i długości powyżej 5 μm tj. tak zwane włókna respirabilne, które z powietrzem dostają się do pęcherzyków płucnych, skąd mogą penetrować tkankę płucną.

Dane literaturowe wskazują, że do najważniejszych cech determinujących zdolność włókien do wywołania nowotworów należą ich fizyczne wymiary, a więc średnica poniżej 3 μm oraz długość powyżej 5 μm . Rakotwórczość włókien krótkich jest dyskusyjna i niewątpliwie są one rakotwórcze w znacznie mniejszym stopniu. Wniosek ten ma istotne znaczenie, gdyż większość tzw. włókien (być może słuszniej byłoby nazywać je wydłużonymi cząsteczkami), które normalnie znajdują się w powietrzu wewnątrz i zewnątrz budynków ma długość mniejszą niż 5 μm .

Pojawianie się patologii będących następstwem ekspozycji na pył azbestu jest zależne od rodzaju ekspozycji. W narażeniu na pył azbestu wyróżnia się ekspozycję zawodową, parazawodową (domową) i środowiskową. Narażenie zawodowe na pył azbestu może być przyczyną pylicy azbestowej (azbestozy), łagodnych zmian opłucnowych, raka płuca i międzybłoniaków, a także obturacyjnego przewlekłego zapalenia oskrzeli. W ekspozycji parazawodowej i środowiskowej praktycznie głównym skutkiem jest międzybłoniak oraz wzrost ryzyka raka płuca.

Rak płuca jest najpowszechniejszym nowotworem złośliwym powodowanym przez azbest. Nowotwory płuca powodowane przez azbest pod względem klinicznym i patomorfologicznym nie różnią się od nowotworów występujących w populacji spontanicznie.

Istnieją dostateczne dowody epidemiologiczne pozwalające stwierdzić, że wszystkie typy azbestu zwiększają ryzyko wystąpienia raka płuca.

Międzybłoniak opłucnej - rzadko występujący nowotwór złośliwy - jest przedmiotem znacznego zainteresowania ze względu na udowodniony związek przyczynowy z ekspozycją na pył azbestu zarówno zawodową, jak i środowiskową. We wczesnych stadiach międzybłoniaka brak jest objawów. Nowotwory te charakteryzują się wysoką śmiertelnością oraz krótką przeżywalnością wynoszącą około półtora roku od momentu wystąpienia najczęstszych objawów klinicznych w postaci trudności w oddychaniu, bólów w klatce piersiowej, kaszlu, wysięku w jamie opłucnej. Nie istnieje bezpieczna granica stężenia włókien we wdychanym powietrzu, przy zachowaniu której nie występuje międzybłoniak opłucnej, jednakże uważa się, że znaczne ryzyko występuje przy masywnych narażeniach. Przy ekspozycji środowiskowej międzybłoniak opłucnej jest brany pod uwagę jako główny jej skutek.

Źródło:

http://test.imp.lodz.pl/?p=/home_pl/about_imp/reg_and_databases/osrodek_referencyny_badan_ioceny_ryzyka_zdrowotnego_zwiazanych_z_azbestem/skutki_zdrowotne_dzialania_azbestu/

2.1.3. Zastosowanie

Azbest był stosowany w ponad 1000 różnych technologiach (niektóre doniesienia mówią o znacznie większej liczbie do 3000). Wyroby z azbestu są ogniotrwałe, odporne na korozję i gniciu, wytrzymałe na działania mechaniczne, lekkie i trwałe.

Wyroby azbestowo-cementowe produkowane z azbestów chryzotylowego i amfibolowych, to przede wszystkim: płyty dekarские, rury ciśnieniowe, płyty okładzinowe i elewacyjne – zawierają od 10 do 18% azbestu.

Pozostałe grupy produktów, do których używano znacznych ilości azbestu to:

- wyroby izolacyjne stosowane do izolacji: kotłów parowych, wymienników ciepła, zbiorników, przewodów rurowych, a także do ubrań i tkanin ognioodpornych (wata, włóknina, sznury, przędza, tkaniny termoizolacyjne, taśmy),
- wyroby uszczelniające (tektury, płyty azbestowo-kauczukowe, szczeliwa plecione stosowane do uszczelniania części pracujących w wysokich temperaturach, a także w środowisku wody, pary wodnej, gazów obojętnych i aktywnych, kwasów organicznych i nieorganicznych, ługów, roztworów soli, smarów, olejów, rozpuszczalników, gazów spalinowych),
- wyroby cierne (okładziny cierne, taśmy hamulcowe stosowane do różnego typu hamulców),
- wyroby hydroizolacyjne (lepiki asfaltowe, kity uszczelniające, asfalty drogowe uszlachetnione, zaprawy gruntujące, papa dachowa, płytki podłogowe), zawierają od 20 do 40% azbestu,

W zależności od zawartości azbestu, stosowanego spoiwa oraz gęstości objętościowej wyróżniono dwie klasy: wyroby „miękkie” i wyroby „twarde”.

Klasa I („wyroby miękkie”) obejmuje wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m³, zawierające powyżej 20 % azbestu, podczas gdy w klasie II („wyroby twarde”) znajdują się wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg/m³, zawierające poniżej 20% azbestu. W wyrobach tych włókna azbestowe są mocno związane. Niebezpieczeństwo dla zdrowia i środowiska stwarza mechaniczna obróbka tych wyrobów (cięcie, wiercenie otworów, rozbijanie, zrzucanie). W grupie tej najbardziej rozpowszechnione na terenie Polski są:

- płyty azbestowo-cementowe faliste oraz płyty „karo” stosowane jako pokrycia dachowe i elewacje zewnętrzne.
- płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje zewnętrzne, ściany osłonowe, ściany działowe, osłony ścian przewodów windowych, szybów wentylacyjnych i instalacyjnych w budownictwie wielkokondygnacyjnym.
- w mniejszych ilościach – rury stosowane w instalacjach wodociagowych i kanalizacyjnych, a także jako przewody kominowe i zsypy.

Użycie azbestu w budownictwie na znaczną skalę rozpoczęło się w Polsce w latach 60-tych, kiedy uruchomione zostały 4 duże zakłady wytwórcze wyrobów azbestowo-cementowych.

Źródło: <http://www.straz.krakow.pl/dokumenty/azbest1.pdf>

2.2. Regulacje prawne

2.2.1. Akty prawne

Regulacje związane z zagadnieniami dotyczącymi w jakikolwiek sposób wyrobów azbestowych i zawierających azbest (stosowanie, usuwanie, unieszkodliwianie, transport, aspekty zdrowotne, BHP, itd.), w obecnym stanie prawnym są zawarte w 25 ustawach i 55 rozporządzeniach. Najważniejsze akty prawne zawierające szczegółowe wymagania i zasady użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest wymieniono poniżej:

- Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004, nr 3, poz. 20 j.t.).
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2008, nr 25, poz. 150 j.t z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. 2010, nr 185 poz. 1243 j.t.).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. 2011 Nr 8 poz. 31).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004 Nr 71 poz. 649 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2001 r., Nr 112, poz. 120 z późn. zm.).

Ponadto, w polskim systemie prawnym funkcjonuje wiele aktów prawnych regulujących zagadnienia związane z ochroną zdrowia w związku ze szkodliwością azbestu.

W europejskim systemie prawnym najważniejsze akty regulujące zagadnienia związane z azbestem to:

- Dyrektywa Rady z dnia 19 marca 1987 r. w sprawie ograniczania zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu zanieczyszczeniu (87/217/EWG) (Dz. U. L 85 z 28.3.1987, str. 40);
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 września 1996 r. dotycząca zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (Dz. Urz. WE L 257 z 10.10.1996, str. 26, L 156 z 25.06.2003, str. 17 i L 275 z 25.10.2003, str. 32).

2.2.2. Zasady postępowania z azbestem w świetle prawa

Wymagania w zakresie postępowania z azbestem zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r.
- Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.), są następujące:

- Art. 160, ust. 1 i 2 zabrania wprowadzania do obrotu lub ponownego wykorzystania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, do których należy azbest.
- Art. 161, ust. 1 mówi, że azbest powinien być przemieszczany i eliminowany przy zachowaniu szczególnych środków ostrożności, natomiast ust. 2 wprowadza konieczność oczyszczenia lub unieszkodliwienia instalacji lub urządzeń, w których są lub były wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska (azbest).
- Art. 162, ust. 1 stwierdza, że wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska podlegają sukcesywnej eliminacji.
- Art. 162, ust. 2 narzuca wykorzystującemu substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska obowiązek dokumentowania rodzaju, ilości i miejsc ich występowania oraz sposobu ich eliminowania, a ust. 3 obowiązek okresowego przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach ich występowania. Przy czym, zgodnie z ust. 4 osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami przedkładają takie informacje w formie uproszczonej wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta (ust. 5). Natomiast zgodnie z ust. 6 wójt, burmistrz lub prezydent miasta okresowo przedkłada marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, a marszałek województwa prowadzi rejestr rodzaju, ilości oraz miejsc występowania takich substancji. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2009 r. Nr 124, poz. 1033) ustala, że wójt, burmistrz lub prezydent miasta przedkłada marszałkowi województwa informację o rodzaju, ilości i miejscach występowania azbestu do 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy. Informacja powinna zostać sporządzona w oparciu o wzór stanowiący załącznik do rozporządzenia. Wzór ten (wyłącznie w części dotyczącej wyrobów zawierających azbest) zamieszczono w niniejszym dokumencie jako Załącznik 1.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. 2011 nr 8 poz. 31), określa nieprzekraczalny termin wykorzystywania wyrobów zawierających azbest w sposób niestwarzający zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi na 31 grudnia 2032 r.

Zgodnie z §3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004 Nr 71 poz. 649 z późn. zm.) bezpieczne

użytkowanie wyrobów zawierających azbest o gęstości objętościowej równej lub większej niż 1000 kg/m³ jest możliwe po stwierdzeniu braku widocznych uszkodzeń mogących stwarzać warunki dla emisji azbestu do środowiska.

Zgodnie z §4 w/w rozporządzenia właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, przeprowadza kontrole stanu tych wyrobów w terminach wynikających z oceny ich stanu. Z przeprowadzonej kontroli okresowej sporządza się ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest. Ocena jest punktowa, wzór oceny stanowi załącznik 1 do rozporządzenia (uwaga: wzór oceny został zmieniony rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest).

Zgodnie z §6 ust. 4 w/w rozporządzenia właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości obowiązany jest zgłosić prace polegające na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest do właściwego organu administracji architektoniczno-budowlanej.

„Poradnik dla użytkowników wyrobów azbestowych” wydany przez Ministerstwo Gospodarki ustala procedury zawierające szczegółowe obowiązki i sposoby postępowania właścicieli, zarządców oraz wykonawców prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Poniżej przedstawiono procedury mające zastosowanie z uwagi na zakres niniejszego opracowania.

PROCEDURA 1

Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest

Zakres procedury obejmuje okres posiadania budynku, budowli, instalacji lub urządzenia przemysłowego oraz terenu – niezależnie od ich wielkości lub stanu, jeżeli znajdują się tam wyroby zawierające azbest.

Opis szczegółowy

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu, na którym znajdują się wyroby zawierające azbest ma obowiązek sporządzenia „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” (wzór podano w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest). Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej – sporządzają następne „Oceny...” w terminach wynikających z warunków poprzedniej „Oceny...” – tzn.:

- do 5 lat – jeżeli wyroby zawierające azbest są w dobrym stanie technicznym, do 35 punktów,
- do 1 roku – jeżeli przy poprzedniej „Ocenie...” ilość punktów wynosiła powyżej 35 do 60.

- W przypadku oceny wynoszącej 65 i więcej punktów usunięcie wyrobów zawierających azbest wymagane jest bezzwłocznie.

„Ocenę...” właściciel zachowuje przy dokumentacji budynku, budowli, instalacji lub urządzenia przemysłowego oraz terenu – do czasu sporządzenia następnej „Oceny..”.

Właściciel lub zarządca zobowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest. Wyniki inwentaryzacji powinny służyć do sporządzenia stosownej informacji dla wójta, burmistrza lub prezydenta miasta – właściwego dla miejsca znajdowania się budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest (osoby fizyczne). Natomiast osoby prawne mają obowiązek składania tych informacji do właściwego marszałka województwa.

Informacje przedkłada się corocznie, celem wykazania ewentualnych zmian w ilości posiadanych wyrobów zawierających azbest. Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie występują wyroby zawierające azbest, ma ponadto następujące obowiązki:

- sporządzania corocznie planu oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest – odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu,
- opracowania i wywieszenia na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest,
- zaznaczenia na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

Ponadto dla każdego pomieszczenia, w którym znajdują się instalacje, urządzenia zawierające azbest lub wyroby zawierające azbest, właściciel, zarządca lub użytkownik sporządza corocznie plan kontroli jakości powietrza, obejmujący pomiary stężenia azbestu.

PROCEDURA 2

Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów

Zakres procedury obejmuje okres od podjęcia decyzji o zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, do zakończenia tych robót i uzyskania stosownego oświadczenia wykonawcy prac.

Opis szczegółowy

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, na którym znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest – posiadający odpowiednie informacje lub dokumenty, mogące służyć do identyfikacji rodzaju i ilości azbestu w wyrobach – powinien przedstawić je wykonawcy prac usuwania lub zabezpieczania wyrobów zawierających azbest. Wyniki identyfikacji azbestu posiadane przez właściciela powinny być uwzględniane przy: sporządzaniu „Oceny...”, sporządzaniu informacji dla wójta, burmistrza, prezydenta miasta o posiadanych wyrobach zawierających azbest, zawieraniu umowy na wykonanie prac zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest z wykonawcą tych prac – wytwarzającym odpady niebezpieczne.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest, ma obowiązek zgłoszenia – na 30 dni przed rozpoczęciem prac,

wniosku o pozwolenie na budowę (remont), wraz z określonymi warunkami. Wniosek powinien sporządzony z uwzględnieniem przepisów wynikających art. 31 ust. 3, pkt.2 oraz art. 36 ust. 1 pkt.1 i 4 ustawy – Prawo budowlane. Zatajenie informacji o występowaniu azbestu w wyrobach, które będą przedmiotem prac remontowo-budowlanych skutkuje – na podstawie ustawy *Prawo ochrony środowiska* – odpowiedzialnością prawną. Po dopełnieniu obowiązków formalnoprawnych, właściciel lub zarządca dokonuje wyboru wykonawcy prac – wytwórcy odpadów niebezpiecznych. Zawiera umowę na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczenia budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z azbestu. W umowie powinny być jasno sprecyzowane obowiązki stron, również w zakresie zabezpieczenia przed emisją azbestu w czasie wykonywania prac. Prace w kontakcie z azbestem mogą być wykonywane wyłącznie przez osoby fizyczne lub prawne posiadające odpowiednie uprawnienia.

Niezależnie od obowiązków wykonawcy prac, właściciel lub zarządca powinien poinformować mieszkańców lub użytkowników budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, o usuwaniu niebezpiecznych materiałów zawierających substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla ludzi oraz sposobach zabezpieczenia przed tą szkodliwością.

Po zakończeniu prac właściciel lub zarządca powinien uzyskać od wykonawcy prac, pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania robót i oczyszczenia obiektu z azbestu i przechowywać je przez okres co najmniej 5 lat, wraz z inną dokumentacją budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu.

PROCEDURA 3

Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest

Zakres procedury obejmuje całokształt prac oraz postępowania dotyczącego przygotowania do zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Opis szczegółowy

Wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, jest – w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach art. 3 ust. 1 – „wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług, w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątanii, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba że umowa o świadczeniu usługi stanowi inaczej”.

Wytwórcę odpadów obowiązuje postępowanie określone przepisami ustawy o odpadach. Podstawową czynnością dla przedsiębiorcy, który zamierza podjąć działalność w zakresie wytwarzania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, w ilości powyżej 100 kg rocznie, jest opracowanie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi, w tym zawierającymi azbest i uzyskanie jego zatwierdzenia przez właściwego, ze względu na miejsce wytwarzania odpadów niebezpiecznych, marszałka województwa lub starostę.

Wytwórca odpadów (wytwarzający rocznie do 0,1 Mg odpadów niebezpiecznych) na 30 dni przed rozpoczęciem działalności powodującej powstawanie odpadów opracowuje i składa właściwemu marszałkowi województwa lub staroście – informację, w 3 egzemplarzach, o wytwarzanych odpadach oraz sposobach gospodarowania. Do rozpoczęcia działalności powodującej powstawanie odpadów można przystąpić, jeżeli organ właściwy do przyjęcia informacji, w terminie 30 dni od dnia złożenia informacji nie wniesie sprzeciwu, w drodze decyzji. Wytwórca odpadów może zlecić wykonanie obowiązku gospodarowania odpadami innemu posiadaczowi odpadów. Posiadacz odpadów może je przekazywać wyłącznie podmiotom, które uzyskały zatwierdzenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami, chyba że działalność taka nie wymaga zezwolenia.

Celem prawidłowego przygotowania prac oraz zabezpieczenia pracowników konieczna jest identyfikacja rodzaju i ilości azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia. Identyfikacji można dokonać na podstawie stosownych informacji i dokumentów od właściciela obiektu lub na podstawie wyników badań dokonanych przez uprawnione laboratorium.

Po dopełnieniu obowiązków wynikających z ogólnych zasad postępowania wykonawca prac uprawniony jest do przyjęcia zlecenia i zawarcia umowy na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, wraz z oczyszczaniem miejsca prac z azbestem. Dla prawidłowego zawarcia umowy, jak wyżej, konieczne jest określenie stanu środowiska przed przystąpieniem do prac, w tym strefy przyszłych prac. Pozwoli to na określenie stopnia narażenia na azbest w miejscu pracy oraz prawidłowe przygotowanie planu prac.

Plan pracy powinien być sporządzony zgodnie ze stosownymi przepisami i zawierać: określenie stanu środowiska przed przystąpieniem do prac, w tym strefy przyszłych prac, określenie rodzaju azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia, aktualną „Ocenę stanu...”, przewidywaną ilość wytwarzanych odpadów do usunięcia, ustalenie odpowiednich sposobów usuwania wyrobów zawierających azbest, określenie rodzajów i metod pracy, określenie sposobów eliminowania lub ograniczenia uwalniania się pyłu azbestu do powietrza. Pracodawca ma obowiązek zapoznania pracowników lub ich przedstawicieli z planem prac, szczególnie dotyczącego bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Następnie powinien zostać opracowany plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, obejmujący m.in.: informacje dotyczące przewidywanych zagrożeń, występujących podczas realizacji robót budowlanych, określającą skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsca i czas wystąpienia, w tym ocenę ryzyka dla zdrowia, informacje o wydzieleniu i oznakowaniu miejsc prowadzenia robót budowlanych, stosownie do rodzaju zagrożenia, informację o sposobie prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych.

Wykonawca prac ma obowiązek przeszkolenia wszystkich osób pozostających w kontakcie z azbestem, pracowników bezpośrednio zatrudnionych, kierujących i nadzorujących prace – w zakresie ryzyka dla zdrowia oraz bezpiecznych metod pracy z wyrobami zawierającymi azbest i ich odpadami a także bezpieczeństwa i higieny takich prac. Szkolenie powinno być przeprowadzone przez upoważnioną do takiej działalności instytucję i potwierdzone odpowiednim świadectwem lub zaświadczeniem.

Wykonawca zobowiązany jest do zgłoszenia rozpoczęcia prac usuwania wyrobów zawierających azbest do właściwego organu nadzoru budowlanego, okręgowego inspektora pracy oraz państwowego inspektora sanitarnego (na 7 dni przed rozpoczęciem prac).

Pracodawca będący wytwórcą odpadów niebezpiecznych, zawierających azbest zobowiązany jest do przygotowania, prowadzenia i przechowywania rejestru pracowników narażonych na działanie azbestu.

Ważną sprawą jest przygotowanie miejsca tymczasowego magazynowania odpadów niebezpiecznych na placu budowy, a jeszcze przed transportem na składowisko. Miejsce takie powinno być wydzielone i zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych oraz oznakowane znakami ostrzegawczymi o treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”. Duże znaczenie ma również przygotowanie i organizacja zaplecza budowy.

Celem zapewnienia składowania odpadów niebezpiecznych powstałych po usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwórca odpadów powinien przed przeprowadzeniem robót, zawrzeć porozumienie z zarządzającym składowiskiem odpowiednim dla odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Ważne znaczenie dla prawidłowego przygotowania robót ma skompletowanie wyposażenia technicznego, w tym narzędzi ręcznych i wolnoobrotowych, narzędzi mechanicznych, urządzeń wentylacyjnych oraz podstawowego sprzętu przeciwpożarowego. Na tym etapie należy też zabezpieczyć techniczne środki zapobiegające emisji azbestu w miejscu pracy oraz środowisku – w zależności od określenia stanu środowiska, dokonanego przed przystąpieniem do wykonywania prac.

Wykonawca prac polegających na zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest obowiązany jest do ustalenia niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza. Usuwanie wyrobów zawierających azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ lub zawierających krokidolit powinno odbywać się pod stałym nadzorem technicznym, a prawidłowość prowadzenia tych prac potwierdza się wynikiem badania jakości powietrza przeprowadzonego przez akredytowane laboratorium.

PROCEDURA 4

Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem obiektu/terenu/instalacji azbestu

Zakres procedury obejmuje okres od rozpoczęcia do zakończenia prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem budynku, budowli, instalacji lub urządzenia i terenu z pozostałości azbestu.

Opis szczegółowy

Na początku należy wykonać odpowiednie zabezpieczenia obiektu, będącego przedmiotem prac i miejsc ich wykonywania, a także terenu wokół – przed emisją pyłu azbestu do środowiska, która może nastąpić w wyniku prowadzenia prac.

Ogrodzenie terenu powinno nastąpić z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla pieszych, nie mniej niż 1 m przy zastosowaniu osłon. Teren prac należy ogrodzić poprzez oznakowanie taśmami ostrzegawczymi biało-czerwonymi i umieszczenie tablic ostrzegawczych z napisami „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony” lub „Zagrożenie azbestem krokidolitem”.

Przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, do podłoża, a teren wokół, objęty kurtyną, powinien być wyłożony folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.

Ogólne zasady postępowania przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest określają następujące wymagania dotyczące: nawilżania wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy, demontażu całych wyrobów (płyt, rur, kształtek itp.) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe, odspajania wyrobów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze, prowadzenia kontrolnego monitoringu powietrza, w przypadku występowania przekroczeń dopuszczalnych stężeń pyłu azbestu w miejscu pracy, w tym również z wyrobami zawierającymi krokidolit, składowania na tej samej zmianie roboczej, usuniętych odpadów zawierających azbest, po ich szczelnym opakowaniu – na miejscu tymczasowego magazynowania odpadów, codziennego starannego oczyszczania strefy prac i terenu wokół, dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń – z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu odkurzającego, zaopatrzonego w filtry HEPA lub na mokro. Niedopuszczalne jest ręczne zmiatanie na sucho, jak również czyszczenie pomieszczeń i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza.

W przypadku prowadzenia prac z wyrobami azbestowo-cementowymi, których gęstość objętościowa wynosi mniej niż 1000 kg/m^3 (tzw. miękkie), a także z innymi wyrobami, których powierzchnia jest, w widoczny sposób uszkodzona lub zniszczona, lub jeżeli prace prowadzone są w obiektach, z wyrobami zawierającymi azbest krokidolit, lub też w pomieszczeniach zamkniętych to powinny być zastosowane szczególne zabezpieczenia strefy prac i ochrony pracowników oraz środowiska, niezależnie od ogólnych zasad postępowania. Należą do nich: komory dekontaminacyjne (śluzy) dla całych pomieszczeń lub stanowiące łącznik izolacyjny między pomieszczeniem stanowiącym strefę prac, a innymi pomieszczeniami lub na zewnątrz obiektu. zastrzeżone rygory przestrzegania stosowania środków ochrony osobistej, inne metody, określone na etapie prac przygotowawczych.

W obiekcie, w którym prowadzone są prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, należy zastosować odpowiednie zabezpieczenia, w tym uszczelnienie otworów okiennych i drzwiowych, a także inne, właściwe dla stopnia narażenia, środki zabezpieczające.

Wszystkie zdemontowane wyroby zawierające azbest powinny być szczelnie opakowane w folię z polietylenu, o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm i zamykane w sposób uniemożliwiający przypadkowe otwarcie (zgrzewem ciągłym lub taśmą klejącą).

Niedopuszczalne jest stosowanie worków papierowych. Odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej większej niż 1000kg/m^3 , a więc płyty i rury azbestowo-cementowe, lub ich części powinny być szczelnie opakowane w folię. Odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 powinny być zestalone przy użyciu cementu lub żywic syntetycznych i po związaniu spoiwa szczelnie zapakowane w folię. Odpady wyrobów pozostających w kontakcie z azbestem (np. płyty lub maty z wełny mineralnej) o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 , powinny zostać szczelnie zapakowane w worki z folii polietylenowej o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm, a następnie umieszczone w opakowaniu zbiorczym z folii polietylenowej i szczelnie zamknięte. Pakowanie usuniętych wyrobów zawierających azbest powinno odbywać się wyłącznie do opakowań przeznaczonych do ostatecznego składowania i wyraźnie oznakowane, w sposób określony dla azbestu. Etykiety i zamieszczone na nich napisy powinny być trwałe, nie ulegające zniszczeniu, pod wpływem warunków atmosferycznych i czynników mechanicznych.

Po zakończeniu prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych – wykonawca prac ma obowiązek dokonania prawidłowego oczyszczenia strefy prac i otoczenia z pozostałości azbestu. Oczyszczenie powinno być przy zastosowaniu sprzętu filtracyjno-wentylacyjnego z wysoko skutecznym filtrem lub na mokro. Wykonawca prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest ma obowiązek złożenia właścicielowi, użytkownikowi lub zarządcy obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych. W przypadku, kiedy przedmiotem prac były wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 lub prace obejmowały wyroby zawierające azbest krokidolit wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników badania powietrza przeprowadzonego przez odpowiednie laboratorium.

Transport odpadów zawierających azbest

Obowiązek odpowiedniego przygotowania do transportu odpadów zawierających azbest spoczywa na wytwórcy odpadów. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 2 kwietnia 2004 r. należy uniemożliwić emisję azbestu do środowiska, w szczególności przez: szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm wyrobów i odpadów o gęstości objętościowej równej lub większej niż 1000 kg/m^3 ; zestalenie przy użyciu cementu, a następnie po utwardzeniu szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm odpadów zawierających azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 ; szczelne opakowanie odpadów pozostających w kontakcie z azbestem i zakwalifikowanych jako odpady o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 w worki z folii polietylenowej o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm, a następnie umieszczenie w opakowaniu zbiorczym z folii polietylenowej i szczelne zamknięcie; utrzymywanie w stanie wilgotnym odpadów w trakcie ich przygotowania do transportu; magazynowanie przygotowanych do transportu odpadów w osobnych miejscach zabezpieczonych przed dostępem osób niepowołanych. Opakowania powinny być oznakowane zgodnie z załącznikiem nr 2 do wymienionego rozporządzenia.

Zgodnie z ustawą o odpadach wytwórca odpadów transportujący je na składowisko nie jest zobowiązany do uzyskania zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów.

Natomiast posiadacz odpadów, który prowadzi działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest obowiązany uzyskać zezwolenie na prowadzenie tej działalności. Zezwolenie w zakresie transportu odpadów wydaje starosta, właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania posiadacza odpadów.

Zlecający usługę transportu odpadów jest obowiązany wskazać prowadzącemu taką działalność miejsce odbioru odpadów oraz posiadacza odpadów, do którego należy dostarczyć te odpady.

Prowadzący działalność w zakresie transportu odpadów jest obowiązany dostarczyć te odpady do posiadacza, który został mu wskazany przez zlecającego usługę.

Przekazanie partii odpadów zawierających azbest przez wytwórcę odpadów innemu posiadaczowi odpadów niebezpiecznych, np. w celu ich dalszego transportu odbywa się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 r. z zastosowaniem **„Karty przekazania odpadu”** oraz podstawowej charakterystyki odpadu – sporządzonej przez wytwórcę lub posiadacza odpadów. Prowadzący działalność w zakresie transportu odpadów jest obowiązany poświadczyć na karcie przekazania odpadów wystawionej przez posiadacza odpadów wykonanie usługi transportu pozostawiając sobie jeden egzemplarz karty.

Prowadzący działalność w zakresie transportu odpadów prowadzi także ilościową i jakościową ewidencję odpadów z wykorzystaniem karty przekazania odpadów. Dopuszcza się możliwość sporządzenia zbiorczej karty przekazania odpadu, obejmującej odpad danego rodzaju przekazywany łącznie w czasie 1 miesiąca kalendarzowego, za pośrednictwem tego samego prowadzącego działalność w zakresie transportu odpadów temu samemu posiadaczowi odpadów.

Do przewożenia odpadów zawierających azbest mogą być używane samochody ciężarowe z nadwoziem skrzyniowym, bez przyczepy lub z jedną przyczepą. Załadunek opakowanych odpadów (palet lub pakietów zawiniętych w folię, kontenerów jednokrotnego użytku typu big-bag) do dokładnie oczyszczonej skrzyni ładunkowej pojazdu, a następnie ich rozładunek powinien odbywać się przy wykorzystaniu dźwigu lub podnośnika. Brak odpowiedniego oznakowania odpadów zawierających azbest lub uszkodzone opakowanie przy załadunku stanowią powód odmowy przyjęcia przesyłki odpadów. Pakiety z opadami powinny być ułożone i umocowane na samochodzie w sposób uniemożliwiający ich przesuwanie się w czasie przewozu lub wypadnięcie z pojazdu, a cały ładunek powinien być dokładnie zabezpieczony folią lub plandeką przed uszkodzeniem.

W razie stwierdzenia po wyładunku pozostałości po przewożonych odpadach należy niezwłocznie je usunąć oraz dokładnie oczyścić pojazd i jego wyposażenie z zachowaniem zasad przewidzianych dla prac przy usuwaniu azbestu.

61% powierzchni gminy. W porównaniu z innymi gminami wiejskimi województwa warmińsko-mazurskiego gmina Mrągowo, a także średnią wojewódzką, gmina ma stosunkowo dużo użytków rolnych i mniej lasów (średnia lesistość województwa – 30,2%, średnia powierzchnia użytków rolnych – 31,3%).

Wg danych GUS w gminie Mrągowo mieszka 7 683 osoby (stan na 31-12-2010). Gmina liczy 46 miejscowości, z czego 34 to wsie. Zestawienie danych demograficznych przedstawia Tabela 1.

Tabela 1 Dane demograficzne gminy Mrągowo			
Gmina	2008	2009	2010
Liczba ludności	7579	7647	7683
w tym mężczyzn:	3753	3791	3813
w tym kobiet:	3826	3856	3870
Liczba miejscowości	44	46	46
Gęstość zaludnienia (osoby/km ²)	26	26	26
Przyrost naturalny na 1000 osób	3,7	2,5	1,2
Saldo migracji	-8	37	27

źródło: dane GUS, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Gminie Mrągowo wynosi 518 (stan na 31-12-2010), z czego 507 to podmioty prywatne, w tym 443 to podmioty należące do osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. 11 podmiotów należy do sfery publicznej.

Ważną gałęzią gospodarki w Gminie Mrągowo jest rolnictwo. Na terenie gminy Mrągowo znajduje się 1 148 gospodarstw rolnych, a struktura ich wielkości, charakteryzuje się stosunkowo wysokim udziałem gospodarstw o powierzchni powyżej 15 ha (ok. 22%). Jednak nadal odsetek gospodarstw najmniejszych – do 5 ha – jest wysoki i wynosi ok. 50%. Na terenie gminy znajdowało się wiele Państwowych Gospodarstw Rolnych.

Stopa bezrobocia w całym powiecie mrągowskim jest wysoka – wynosi 18,2% (stan na wrzesień 2011). Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na terenie gminy na 31-12-2010 wynosiła 618 osób.

3.1.2. Tereny chronione

Tereny chronione na obszarze Gminy Mrągowo (z wyłączeniem obszarów Natura 2000) zajmują 15 920,9 ha (53,9% ogólnej powierzchni gminy), w tym:

- rezerваты przyrody 204,8 ha,
- parki krajobrazowe 748 ha,
- obszary chronionego krajobrazu 14 057,9 ha,
- użytki ekologiczne 40,7 ha,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe 1 115,0 ha.

W zachodniej części Gminy Mrągowo znajduje się **rezerwat „Gązwa”**, utworzony w 1958 r. Jest to rezerwat torfowiskowy utworzony dla zachowania śródleśnego torfowiska wysokiego typu bałtyckiego oraz borów bagiennych z charakterystycznymi dla tych ekosystemów roślinami naczyniowymi i mszakami. Powierzchnia rezerwatu wynosi 204,76 ha.

Na południowo-wschodnim krańcu gminy znajduje się fragment **Mazurskiego Parku Krajobrazowego**, który został utworzony w grudniu 1977 r. w celu zachowania wartości przyrodniczych, kulturowych i historycznych tego obszaru dla potrzeb nauki, dydaktyki i turystyki. W granicach Mazurskiego Parku Krajobrazowego znajduje się największe w Polsce jezioro Śniardwy oraz północna część Puszczy Piskiej z rzeką Krutynią. Park położony jest na terenie województwa warmińsko-mazurskiego i obejmuje swoimi granicami części gmin: Piecki, Mrągowo, Świętajno, Ruciane Nida, Mikołajki, Orzysz i Pisz, zajmując pogranicze trzech powiatów: mrągowskiego, piskiego i szczycieńskiego. Powierzchnia Mazurskiego Parku Krajobrazowego wynosi 53 655 ha, a jego strefy ochronnej 18 608 ha. Jest to jeden z największych parków krajobrazowych w Polsce.

Na terenie Gminy Mrągowo występują następujące obszary chronionego krajobrazu:

- **Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko-Mrągowskich** o łącznej powierzchni 20 615,9 ha. Obejmuje środkową i zachodnią część gminy.
- **Obszar Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Zachód** o łącznej powierzchni 7 381 ha. Obszar obejmuje południową część Gminy Mrągowo.
- **Obszar Chronionego Krajobrazu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich** o łącznej powierzchni 85 527 ha. Obszar obejmuje wschodni kraniec Gminy Mrągowo.

Ponadto, we wschodniej części gminy znajduje się użytk ekologiczny „Rozlewisko Zawady” o powierzchni 40,2 ha (na wschód od wsi Zawady). Szczególnym celem ochrony jest zachowanie śródpolnego rozlewiska będącego ostoją żółwia błotnego *Emys orbicularis* i licznych gatunków ptactwa wodnoblotnego.

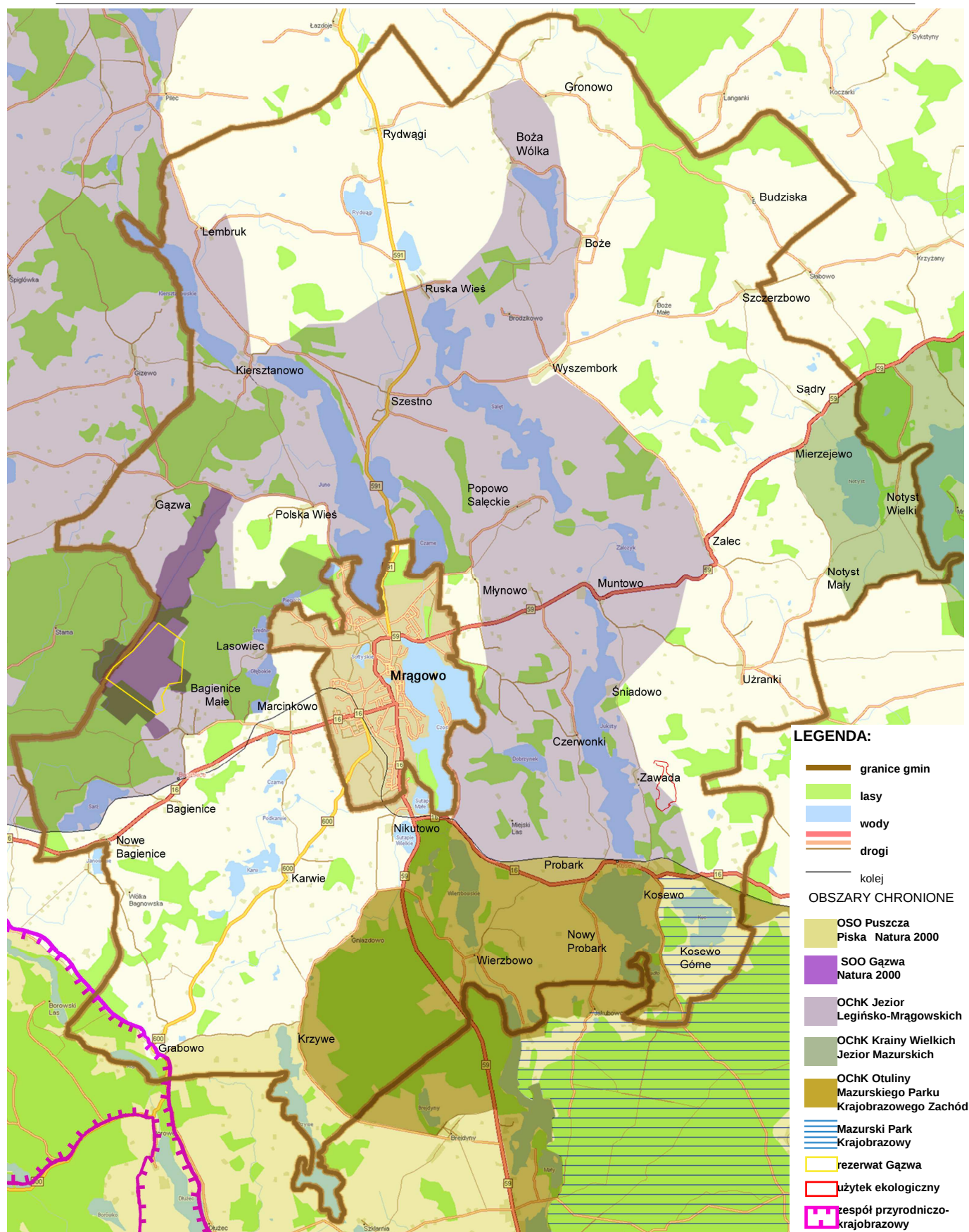
W południowo-zachodniej części gminy znajduje się część zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Jeziora Sorkwickie”. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy o powierzchni 4460 ha obejmuje górną część dorzecza Krutyni z jeziorami: Lampackie, Lampasz, Kujno, Dłużec, Pierwój i Piłakno otoczoną terenami leśnymi i otwartymi. Szczególnym celem ochrony zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Jeziora Sorkwickie” jest zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów polodowcowych o zróżnicowanej rzeźbie i o szczególnych wartościach kulturowych. Aktem normatywnym jest Rozporządzenie Nr 23 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 9 sierpnia 2007 r. w sprawie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Jeziora Sorkwickie”.

Na obszarze Gminy Mrągowo znajdują się również dwa obszary chronione w ramach sieci Natura 2000:

- **Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Piska”** ustanowiony w ramach sieci Natura 2000 (kod PLB280008). OSO „Puszcza Piska” zajmuje powierzchnię 172 802,2 ha. Obszar leży na granicy pomiędzy krainą Wielkich Jezior Mazurskich a Niziną Mazurską. Główne rzeki to Krutynia i Pisa. Na tym terenie znajduje się wiele jezior. W północno-zachodniej części obszaru znajduje się największe polskie jezioro – Śniardwy (1 097 km²). Występują głównie lasy iglaste z dominującą sosną. W nasadzeniach liściastych dominują lipa i wiąz. Wokół zbiorników wodnych na terenach podmokłych występują zarośla olchowe i różnego rodzaju zabagnienia. Na obszarze tym występuje co najmniej 37 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej i 12 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Obszar stanowi ostoję cietrzewia o bardzo ważnym znaczeniu. OSO „Puszcza Piska” obejmuje południową część aglomeracji Mrągowo.
- **Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Gązwa”** ustanowiony w ramach sieci Natura 2000 (kod PLH280011). SOO „Gązwa” zajmuje powierzchnię 499,14 ha. Obszar obejmuje kompleks bagien i torfowisk. Najważniejsza jego część jest chroniona jako rezerwat przyrody. Środkową partię zajmuje typowe torfowisko wysokie z przebiegającym procesem torfotwórczym. Większość torfowiska pokrywa zespół *Ledo-Sphagnetum*. Wśród torfowiska napotyka się wiele małych wysp o podłożu mineralnym, porośniętych przez zbiorowiska leśne, głównie *Quercus robur*-*Pinetum*. W strefie peryferycznej torfowiska występuje przede wszystkim bór bagienny *Vaccinio uliginosi*-*Pinetum*. Obszar przecięty jest szeregiem rowów melioracyjnych, które odwadniają torfowisko. Zbiorowiska leśne położone wzdłuż nich ulegają szybkim przemianom. Na północ od kopuły znajdują się bagna, które powstały w wyniku osuszenia płytkiego jeziora, z grubymi jeziornymi osadami. Od 1958 roku najważniejsza część torfowiska (204,76 ha) została objęta ochroną jako rezerwat przyrody Gązwa. Całość położona jest w Obszarze Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko-Mrągowskich. Najciekawszą część SOO „Gązwa” stanowi torfowisko wysokie. Jest to jeden z największych ekosystemów tego typu w Polsce, który nie uległ zniszczeniu, z wciąż przebiegającym procesem torfotwórczym. Występują to bogate populacje 2 mchów uznawanych w Polsce za ginące: *Sphagnum fuscum* i *Dicranum affine* oraz bażyny czarnej *Empetrum nigrum*. SOO „Gązwa” znajduje się w zachodniej części aglomeracji Mrągowo.

Układ topograficzny i obszary chronione gminy Mrągowo przedstawia Rys. 2.

**Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032**

Opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Rys. 2. Układ topograficzny i obszary chronione Gminy Mrągowo

3.2. Rodzaje wyrobów zawierających azbest występujących na terenie Gminy Mrągowo

Podstawowe rodzaje wyrobów zawierających azbest, występujące na terenie Gminy Mrągowo to wyroby zaliczane do klasy II („wyroby twarde”), zawierające poniżej 20% azbestu – płyty azbestowo-cementowe faliste (W02) oraz płyty azbestowo-cementowe płaskie (W01) stosowane jako pokrycia dachowe i elewacje zewnętrzne.

W trakcie przeprowadzonej inwentaryzacji nie stwierdzono występowania żadnych innych wyrobów zawierających azbest.

3.3. Zanieczyszczenie powietrza włóknami azbestu na terenie Gminy Mrągowo

Badanie powietrza na zawartość włókien azbestu na terenie Polski zostały wykonane w latach 2004-2010 przez Instytut Medycyny Pracy w Łodzi. Wyniki badań przedstawiono w opracowaniu „Zanieczyszczenie środowiska azbestem. Skutki zdrowotne. Raport z badań.”

Pomiary stężenia włókien azbestu w województwie warmińsko-mazurskim wykonano w roku 2006 i 2009. Średnie stężenie na terenie województwa wynosiło ogółem dla wszystkich punktów 375 wł/m^3 . Średnie wartości stężenia włókien w kształtowały się w granicach od 247 do 970 wł/m^3 . Najwyższe stężenia odnotowano w 4 powiatach (piskim, nidzickim, działdowskim i elckim), wynosiły one powyżej 500 wł/m^3 w powiecie piskim do 970 w powiecie elckim.

Na terenie powiatu mrągowskiego prowadzono pomiary w 2 punktach badawczym (Rys. 3) – niestety wyłącznie na obszarze miasta Mrągowo. Średnie stężenie włókien azbestu na terenie powiatu wynosi 340 wł/m^3 , co plasuje powiat nieznacznie poniżej średniej dla województwa.

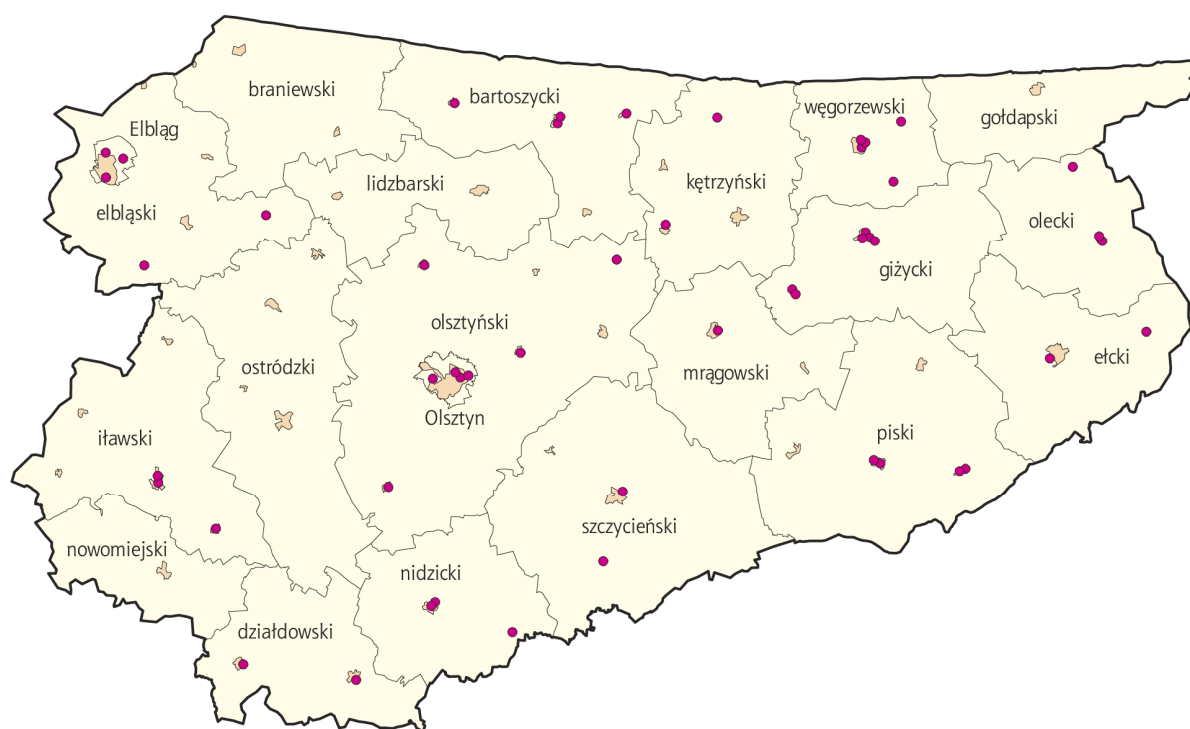
Zestawienie wyników badań przedstawia Tabela 2.

Tabela 2 Wyniki badań				
Lp.	Gmina	Miejscowość	Liczba próbek	Stężenie włókien azbestu (wł/m^3)
1	Miejska Mrągowo	Mrągowo	3	214
2	Miejska Mrągowo	Mrągowo	3	456

Źródło: „Zanieczyszczenie środowiska azbestem. Skutki zdrowotne. Raport z badań.”

Opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Zawartości stężenia w przedziale 200-400 wł/m^3 są klasyfikowane jako niskie, a – 400-1000 wł/m^3 jako umiarkowane, zatem stężenie włókien azbestu na terenie powiatu mrągowskiego można zaklasyfikować jako niskie i umiarkowane.

Źródło: „Zanieczyszczenie środowiska azbestem. Skutki zdrowotne. Raport z badań.”

Rys. 3. Punkty pomiarowe badania stężenia włókien azbestu w woj. warmińsko-mazurskim.

3.4. Ilości wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Mrągowo

Ilości wyrobów zawierających azbest w poszczególnych obrębach geodezyjnych gminy Mrągowo ustalono na podstawie danych pochodzących z inwentaryzacji przeprowadzonej przez pracowników Urzędu Gminy. Ilości wyrażone w m^2 (z naddatkiem 20% na zakład płyt) przeliczono na masę przy założeniu, że 1 m^2 płyty azbestowo-cementowej waży 0,011 Mg (źródło: <http://bazaazbestowa.pl/news/more/139>).

Łącznie na terenie gminy znajduje się 89 437 m² płyt azbestowo-cementowych, co daje ogólną masę 983,8 Mg wyrobów zawierających azbest. Z ogólnej powierzchni płyt azbestowo-cementowych 71 700 m² przypada na budynki należące do osób indywidualnych a 17 737 m² na budynki należące do osób instytucjonalnych (Rys. 4) – do takich zakwalifikowano również gospodarstwa rolne zarejestrowane w systemie REGON, gminę Mrągowo oraz Lasy Państwowe. Największym instytucjonalnym podmiotem władającym wyrobami zawierającym azbest na terenie gminy Mrągowo jest Prywatne Gospodarstwo Rolne z Budzisk (5 400 m² płyt falistych azbestowo-cementowych na budynkach gospodarczych zlokalizowanych w obrębie Szczerzbowo) oraz Kombinat Rolny „Szestno” (4 524 m² płyt falistych azbestowo-cementowych na budynkach gospodarczych zlokalizowanych w obrębach Szestno i Boże).

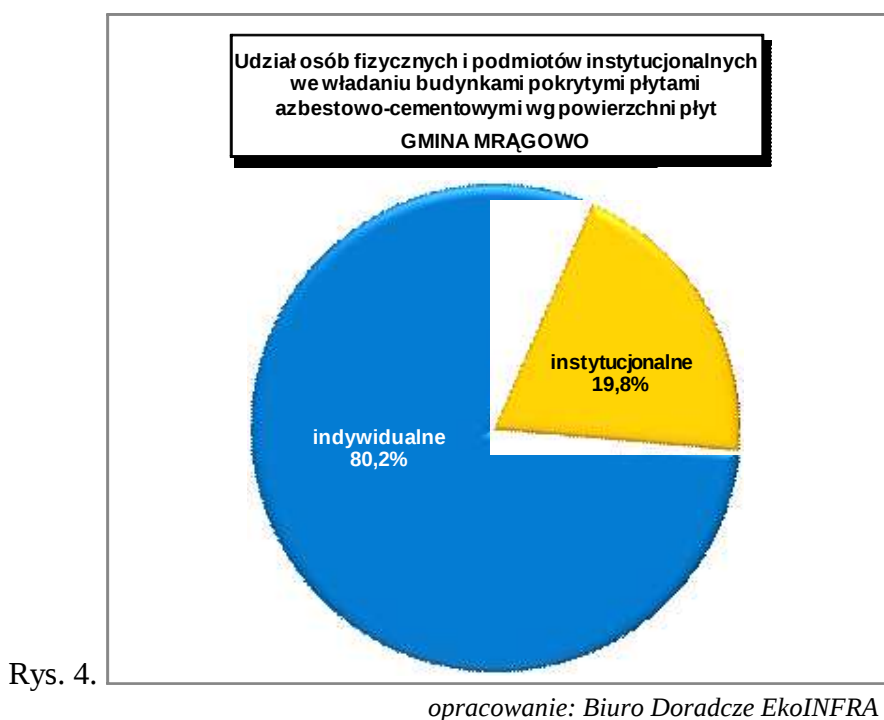

Tabela 3 przedstawia zestawienie ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Mrągowo.

**Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032**

Tabela 3 Wyroby zawierające azbest na terenie gminy Mrągowo

Obręb geodezyjny	Płyty azbestowo-cementowe					
	powierzchnia [m ²]			masa [Mg]		
	osoby indywidualne	podmioty instytucjonalne	razem	osoby indywidualne	podmioty instytucjonalne	Razem
Bagienice	2 010	0	2 010	22,1	0,0	22,1
Bagienice Małe	924	1 140	2 064	10,2	12,5	22,7
Boża Wólka	1 082	0	1 082	11,9	0,0	11,9
Boże	4 224	312	4 536	46,5	3,4	49,9
Gązwa	2 999	354	3 353	33,0	3,9	36,9
Grabowo	4 658	0	4 658	51,2	0,0	51,2
Gronowo	2 670	0	2 670	29,4	0,0	29,4
Karwie	5 952	2 692	8 644	65,5	29,6	95,1
Kiersztanowo	3 637	0	3 637	40,0	0,0	40,0
Kosewo	3 009	1 038	4 047	33,1	11,4	44,5
Krzywe	2 280	0	2 280	25,1	0,0	25,1
Marcinkowo	2 316	1 078	3 394	25,5	11,9	37,3
Mierzejewo	2 251	0	2 251	24,8	0,0	24,8
Młynowo	6 102	0	6 102	67,1	0,0	67,1
Muntowo	2 736	360	3 096	30,1	4,0	34,1
Notyst	2 340	0	2 340	25,7	0,0	25,7
Nowe Bagienice	1 164	24	1 188	12,8	0,3	13,1
Polska Wieś	6 262	0	6 262	68,9	0,0	68,9
Popowo Salęckie	924	0	924	10,2	0,0	10,2
Probark	2 013	30	2 043	22,1	0,3	22,5
Ruska Wieś	1 620	0	1 620	17,8	0,0	17,8
Rydwagi	1 224	0	1 224	13,5	0,0	13,5
Szczerzbowo	1 711	5 400	7 111	18,8	59,4	78,2
Szestno	132	5 280	5 412	1,5	58,1	59,5
Uźranki	1 438	0	1 438	15,8	0,0	15,8
Wierzbowo	2 268	0	2 268	24,9	0,0	24,9
Wyszembork	1 322	30	1 352	14,5	0,3	14,9
Zalec	2 431	0	2 431	26,7	0,0	26,7
Razem	71 700	17 737	89 437	788,7	195,1	983,8

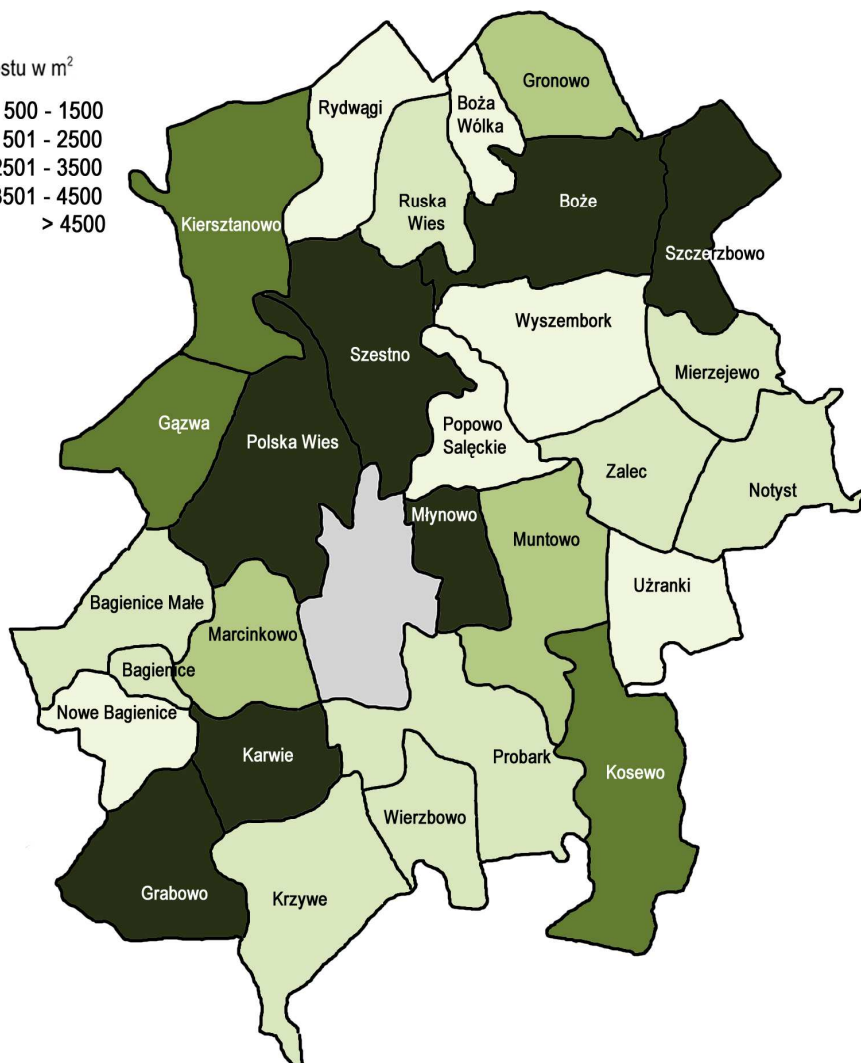
opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Rys. 5 przedstawia rozmieszczenie wyrobów zawierających azbest w poszczególnych obrębach geodezyjnych gminy Mrągowo. Najwięcej płyt azbestowo-cementowych znajduje się w obrębie Karwie.

LEGENDA

Ilość azbestu w m²

- 500 - 1500
- 1501 - 2500
- 2501 - 3500
- 3501 - 4500
- > 4500

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

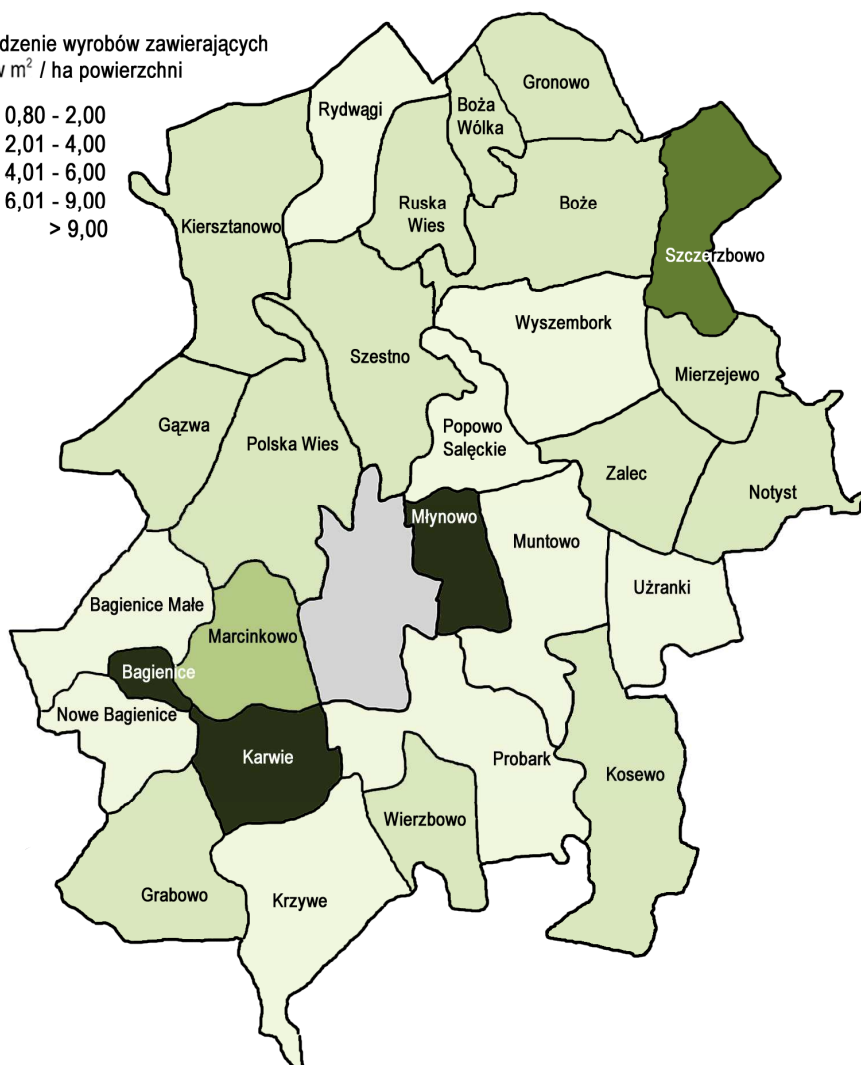
Rys. 5. Rozmieszczenie wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Mrągowo (w m²).

Po uwzględnieniu powierzchni poszczególnych obrębów (Rys. 6) okazuje się, że największe nagromadzenie wyrobów zawierających azbest przypadających na jednostkę powierzchni odnotowano w obrębie Młynowo: aż 11,3 m² wyrobów na ha powierzchni, a najmniejsze w obrębie Wyszembork – 0,89 m²/ha. Przeciętne nagromadzenie dla całej gminy wynosi 3,03 m² wyrobów na ha powierzchni (303,03 m²/km²).

LEGENDA

Nagromadzenie wyrobów zawierających
azbest w m² / ha powierzchni

- 0,80 - 2,00
- 2,01 - 4,00
- 4,01 - 6,00
- 6,01 - 9,00
- > 9,00

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

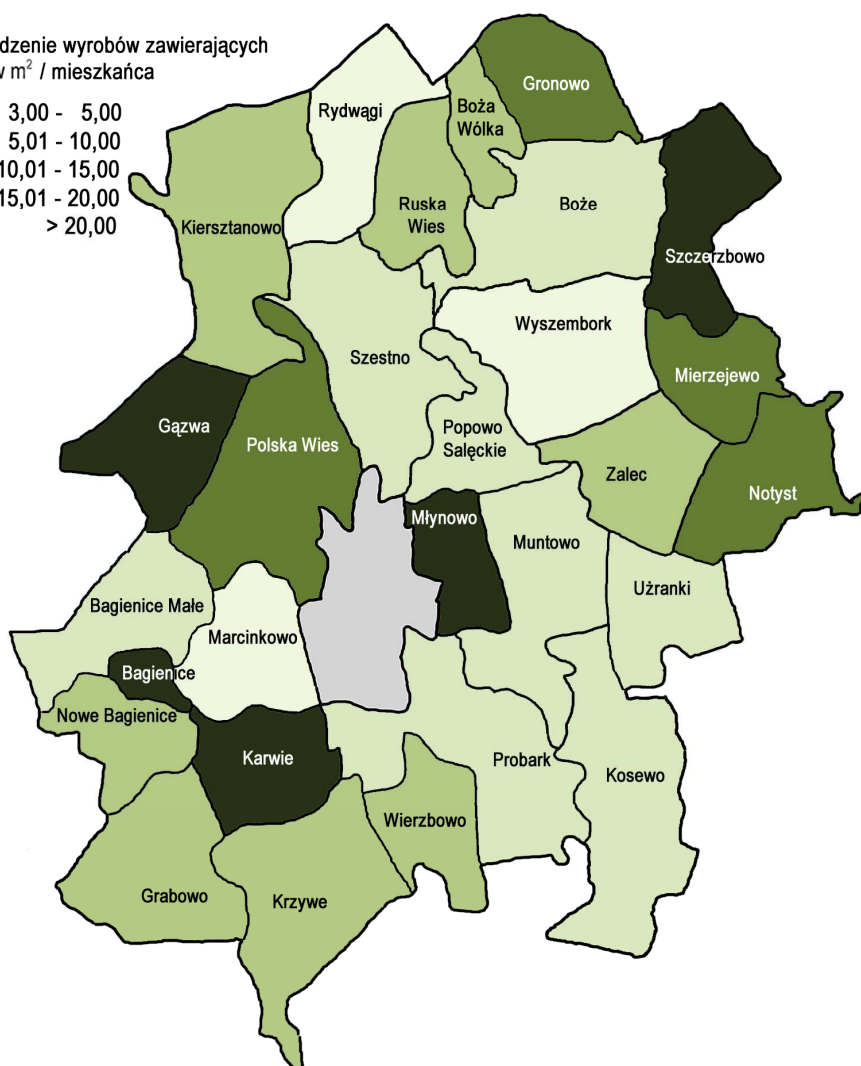
Rys. 6. Nagromadzenie wyrobów zawierających azbest w poszczególnych obrębach geodezyjnych gminy Mrągowo (w m²/ha).

Jeszcze inaczej przedstawia się sytuacja nagromadzenia wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na liczbę mieszkańców poszczególnych obrębów. Największe nagromadzenie wyrobów zawierających azbest przypadających na mieszkańca odnotowano się w obrębie Szczerzbowo: 35,7 m²/mieszkańca, a najmniejsze w obrębie Rydwagi – 3,37 m²/mieszkańca. Przeciętne nagromadzenie dla całej gminy wynosi 11,64 m² płyt azbestowo-cementowych na 1 mieszkańca, zaś w odniesieniu do masy płyt azbestowo-cementowych: 128,05 kg na mieszkańca.

LEGENDA

Nagromadzenie wyrobów zawierających
azbest w m² / mieszkańca

- 3,00 - 5,00
- 5,01 - 10,00
- 10,01 - 15,00
- 15,01 - 20,00
- > 20,00

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Rys. 7. Nagromadzenie wyrobów zawierających azbest w poszczególnych obrębach geodezyjnych gminy Mrągowo (w m²/mieszkańca).

Tabela 4 przedstawia zestawienie nagromadzenia wyrobów zawierających azbest w poszczególnych obrębach gminy Mrągowo.

Tabela 4 Nagromadzenia wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Mrągowo

Obręb geodezyjny	Nagromadzenie płyt azbestowo-cementowych	
	m ² / ha powierzchni	m ² / mieszkańca
Bagienice	10,47	20,51
Bagienice Małe	1,72	9,88
Boża Wólka	3,29	15,25
Boże	2,57	7,56
Gązwa	3,82	24,12
Grabowo	3,81	13,23
Gronowo	3,14	15,89
Karwie	10,27	27,79
Kiersztanowo	2,21	11,85
Kosewo	2,34	9,75
Krzywe	1,71	12,32
Marcinkowo	4,37	4,10
Mierzejewo	3,39	17,87
Młynowo	11,30	24,91
Muntowo	1,81	8,62
Notyst	2,38	18,43
Nowe Bagienice	1,87	10,33
Polska Wieś	3,86	19,88
Popowo Salęckie	1,22	7,28
Probark	1,21	7,89
Ruska Wieś	2,01	10,45
Rydwagi	1,08	3,37
Szczerzbowo	8,56	35,73
Szestno	3,70	8,76
Uźranki	1,77	5,66
Wierzbowo	3,68	11,23
Wyszembork	0,89	3,75
Zalec	2,66	11,05
Razem	3,04	11,64

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Ze zgromadzonych danych wynika, że obręby Karwie i Młynowo charakteryzują się najmniej korzystną kombinacją trzech wskaźników:

- ilości wyrobów zawierających azbest,
- nagromadzenia wyrobów zawierających azbest na ha powierzchni
- nagromadzenia wyrobów zawierających azbest na mieszkańca.

4. PROGRAM USUWANIA AZBESTU

4.1. Cel programu

Podstawowym celem realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” jest:

***Zabezpieczenie terenu Gminy Mrągowo przed szkodliwym
wpływem wyrobów zawierających azbest poprzez ich
bezpieczne usunięcie i unieszkodliwienie.***

Rezultatem realizacji programu będzie: do 2032 r. całkowite usunięcie i unieszkodliwienie wszelkich wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Mrągowo.

Wymieniony powyżej cel zostanie osiągnięty poprzez realizację zadań opisanych w następnym rozdziale.

4.2. Zadania programu

Na realizację „Programu...” złożą się zadania zgrupowane w dwóch blokach tematycznych:

1. Zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest obejmujące: usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, oczyszczanie terenów nieruchomości, oczyszczanie obiektów użyteczności publicznej, miejsc publicznych.
2. Zadania w zakresie edukacyjno-informacyjnym.

W pierwszym bloku tematycznym przewiduje się do realizacji następujące zadania:

- 1.1. Usuwanie wyrobów zawierających azbest (pokryć dachowych) z obiektów budowlanych należących do: osób fizycznych, jednostek samorządu terytorialnego, wspólnot mieszkaniowych, jednostek sektora finansów publicznych będących gminnymi osobami prawnymi, kościołów i związków wyznaniowych.
- 1.2. Usuwanie wyrobów zawierających azbest (pokryć dachowych) z obiektów budowlanych należących do osób prawnych i innych właścicieli niewymienionych w zadaniu 1.1.

Pod pojęciem „usuwanie” rozumie się działania obejmujące:

- demontaż i zabezpieczenie pokrycia dachowego lub innych wyrobów zawierających azbest,
- transport odpadu niebezpiecznego z miejsca rozbiórki do miejsca unieszkodliwienia,
- unieszkodliwienie poprzez składowanie odpadu niebezpiecznego na składowisku.

W drugim bloku tematycznym przewiduje się do realizacji następujące zadania:

2.1. Działania edukacyjne skierowane do mieszkańców (ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży) w zakresie szkodliwego wpływu azbestu i wyrobów zawierających azbest na zdrowie ludzi.

Działania te będą polegały m.in. na:

- publikacji na stronach internetowych Gminy Mrągowo materiałów edukacyjnych,
- współpracy ze szkołami w zakresie organizowania lekcji i pogadanek o tematyce związanej ze szkodliwością azbestu.

2.2. Działania informacyjne skierowane do mieszkańców w zakresie obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania.

Działania te będą polegały m.in. na:

- publikacji na stronach internetowych Gminy Mrągowo materiałów informacyjnych,
- zamieszczenie w mediach lokalnych informacji dotyczącej postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego i zgodnego z prawem usuwania oraz unieszkodliwiania tych wyrobów.

4.3. Realizacja programu

Wdrożenie programu będzie komplementarne z innymi działaniami Gminy Mrągowo w zakresie ochrony środowiska i zdrowia ludzi, a w szczególności z:

- programem ochrony środowiska,
- planem gospodarki odpadami,

jak również w powiązaniu z:

- Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032,
- przyszłym wojewódzkim programem usuwania wyrobów zawierających azbest,
- przyszłym powiatowym programem usuwania wyrobów zawierających azbest.

Przy realizacji programu będą stosowane następujące zasady:

- zasada spójności z programami i planami na poziomie kraju, województwa, powiatu,
- zasada uaktualniania planu,
- zasada współpracy w realizacji programu z podmiotami publicznymi i prywatnymi,
- zasada ciągłej edukacji ekologicznej i dostępu do informacji społeczeństwa i bezpośrednich uczestników w zakresie realizacji programu.

4.3.1. Sposób realizacji programu

Zadanie 1.1. Usuwanie wyrobów zawierających azbest (pokryć dachowych) z obiektów budowlanych należących do: osób fizycznych, jednostek samorządu terytorialnego, wspólnot mieszkaniowych, jednostek sektora finansów publicznych będących gminnymi osobami prawnymi, kościołów i związków wyznaniowych.

Realizacja zadania będzie się odbywać cyklicznie – w cyklach rocznych. Usuwanie wyrobów zawierających azbest – przede wszystkim pokryć dachowych – wiąże się z koniecznością ułożenia nowych pokryć, co może stanowić dla władających obiektami pewne ograniczenie ze względu na koszt tej operacji. W każdym przypadku zachętą do usunięcia pokryć dachowych z płyt azbestowo-cementowych będzie możliwość uzyskania dofinansowania (do ogólnych kosztów demontażu, transportu i składowania odpadów zawierających azbest).

Zatem, w każdym roku realizacji programu właściwy organ administracji samorządowej (w roku 2012 będzie to Urząd Gminy Mrągowo) będzie zbierać od władających obiektami, w których zastosowano płyty azbestowo-cementowe, deklaracje chęci usunięcia pokrycia dachowego w danym roku (na podstawie wniosku, którego wzór stanowi Załącznik 2 do niniejszego programu).

Właściwy organ administracji samorządowej każdorazowo ustali termin, do którego należy składać wnioski. Ogłoszenie o możliwości złożenia wniosku oraz warunkach otrzymania dotacji zostanie zamieszczone na tablicach ogłoszeń Urzędu Gminy, a także na stronach internetowych (BIP i inne strony) Gminy Mrągowo. Możliwe jest także zamieszczenie ogłoszenia w lokalnej prasie.

Ogłoszenie o zbieraniu wniosków o dofinansowanie będzie możliwe w 2 przypadkach:

1. Po uzyskaniu przez jednostkę samorządu terytorialnego wsparcia finansowego od odpowiednich instytucji na realizację tego zadania – wówczas w ogłoszeniu o zbieraniu wniosków można zamieścić informację o wysokości udziału procentowego dofinansowania w kosztach usunięcia wyrobów zawierających azbest oraz o szczegółowych warunkach uzyskania dotacji.
2. Przed uzyskaniem przez jednostkę samorządu terytorialnego wsparcia finansowego od odpowiednich instytucji na realizację tego zadania – wówczas w ogłoszeniu o zbieraniu wniosków można zamieścić informację, że wysokość udziału procentowego dofinansowania w kosztach usunięcia wyrobów zawierających azbest zostanie podana w terminie późniejszym, jak również zastrzec możliwość odstąpienia od realizacji zadania w przypadku, gdy jednostka samorządu terytorialnego nie uzyska wsparcia finansowego.

Ponadto właściwy organ samorządu terytorialnego (w roku 2012 będzie to Urząd Gminy) każdorazowo opracuje i poda do publicznej wiadomości regulamin (zasady) rozdziału pozyskanych środków. Podstawową zasadą w rozdziale środków na poszczególnych

władających obiektami będzie stopień pilności usunięcia wyrobów zawierających azbest z danego obiektu. W regulaminie można ponadto zastrzec maksymalną możliwą do dofinansowania wysokość kosztów jednostkowych usunięcia wyrobów z azbestu w przeliczeniu na 1 m² lub 1 Mg.

Po zgromadzeniu wniosków i uzyskaniu dofinansowania właściwy organ samorządu terytorialnego (w roku 2012 będzie to Urząd Gminy) poinformuje każdego wnioskodawcę o przyznaniu dofinansowania. Usunięcie wyrobów zawierających azbest (zawarcie umowy z koncesjonowaną firmą, płatność, uzyskanie dowodów zapłaty oraz poświadczenia, że wyroby zawierające azbest zostały poddane utylizacji zgodnie z obowiązującym prawem) w planowanym terminie będzie leżało po stronie wnioskodawcy. Również wnioskodawca dostarczy informacji o rodzaju i ilościach usuniętych wyrobów zawierających azbest. Należy przy tym pamiętać, że usuwanie pokryć azbestowo-cementowych jest ściśle regulowane przepisami prawnymi, wykonawcy prac powinni posiadać stosowne zezwolenie. Pracownicy powinni zostać przeszkoleni w zakresie bezpiecznego postępowania z azbestem podczas jego usuwania oraz dysponować niezbędnym zapleczem technicznym. Każda z takich firm powinna mieć podpisaną umowę z uprawnionym podmiotem na odbiór, transport i unieszkodliwienie wytworzonych odpadów niebezpiecznych. Po wykonaniu prac wykonawca jest zobowiązany wydać właścicielowi/użytkownikowi/zarządcy pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych; oświadczenie to należy przechowywać przez okres co najmniej 5 lat.

W każdym roku po zakończeniu realizacji zadania Urząd Gminy w Mrągowie zgromadzi informacje o produktach i rezultatach zrealizowanego zadania.

Zadanie 1.2. Usuwanie wyrobów zawierających azbest (pokryć dachowych) z obiektów budowlanych należących do osób prawnych i innych właścicieli niewymienionych w zadaniu 1.1.

Zadanie to będzie realizowane samodzielnie przez władających obiektami budowlanymi i wyrobami zawierającymi azbest. Podmioty te będą musiały przeprowadzić realizację zadania zgodnie z wymogami prawa najpóźniej do końca 2032 r.

Urząd Gminy w Mrągowie będzie jedynie dostarczać zainteresowanym podmiotom informacji o sposobie, możliwościach i wymogach prawnych realizacji tego zadania.

Zadanie 2.1. Działania edukacyjne skierowane do mieszkańców (ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży) w zakresie szkodliwego wpływu azbestu i wyrobów zawierających azbest na zdrowie ludzi.

Urząd Gminy w Mrągowie zgromadzi i opublikuje na stronach internetowych gminy materiały edukacyjne o tematyce związanej ze szkodliwością azbestu.

Urząd Gminy w Mrągowie nawiąże współpracę ze szkołami w celu organizacji lekcji i pogadanek o tematyce szkodliwości azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Zadanie 2.2. Działania informacyjne skierowane do mieszkańców w zakresie obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania.

Urząd Gminy w Mrągowie zgromadzi i opublikuje na stronach internetowych gminy materiały informacyjne na temat obowiązków właścicieli wyrobów zawierających azbest oraz sposobów bezpiecznego usuwania oraz unieszkodliwiania tych wyrobów.

4.3.2. Lista firm zajmujących się usuwaniem wyrobów zawierających azbest

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego uprawnienia do prowadzenia prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest posiadają 122 firmy, z czego 4 znajdują się na terenie powiatu mrągowskiego. Poniżej przedstawiono listę podmiotów posiadających uprawnienia do prowadzenia prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, zgodnie z decyzją Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego zatwierdzającą Program Gospodarki Odpadami, wg stanu na dzień 2 listopada 2011 r. (obszar prowadzenia działalności – jeżeli nie zaznaczono inaczej – cały kraj z wyłączeniem terenów zamkniętych). Pełne aktualne dane, zawierające kody odpadów, znajdują się pod adresem: <http://wrota.warmia.mazury.pl/Ochrona-srodowiska/Odpady/opakowania/azbest/>

POWIAT BARTOSZYCKI

1. F.U.H.„SZYK-BUD” Usługi Blacharsko-Dekarskie Szymczak Krzysztof, ul. Spółdzielców 16, 11-200 Bartoszyce.
2. BUILD Wojciech Skrzypa, Woryny 73, 11-220 Górowo Iławeckie.
3. Zakład Produkcyjno-Budowlany „RAM-BUD” Ryszard Gąsiorowski, ul. Sikorskiego 30,
4. 11-220 Górowo Iławeckie, teren województwa warmińsko-mazurskiego z wyłączeniem terenów zamkniętych
5. „DRAG-MAL” Stanisław Dragun, ul. Kętrzyńska 37/3a, 11-200 Bartoszyce.

POWIAT BRANIEWSKI

6. Zakład Remontowo-Budowlany Jerzy Rojewski, ul. Żeromskiego 6a/4, 14-500 Braniewo.

POWIAT DZIAŁDOWSKI

7. Mariusz Jacek Kremśki Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „DACH-MAR”, ul. Robotnicza 16, 13-200 Działdowo.
8. Helena Danuta Tuńska, Usługi Ogólnobudowlane, Regeneracja Gaśnic „TOTAL”, ul. A. Grottgera 27, 13-200 Działdowo.
9. Zakład Ogólnobudowlano-Wykończeniowy, Adam Łachocki, ul. Jeleńska 32\7, 13-230 Lidzbark.

POWIAT ELBLĄSKI

10. Hurtownia Materiałów Budowlanych „JANEX” Zofia Marinow, ul. Kasprzaka 12, 82-300 Elbląg.

11. FACHDACH Usługi Blacharsko-Dekarskie Ogólnobudowlane Schab Janusz, ul. Ogrodowa 2/11, 14-400 Pasłęk, województwo warmińsko-mazurskie z wyłączeniem terenów zamkniętych.
12. „MAKFREZ” Marcin Ścieszek, ul. Karowa 25a/6, 82-300 Elbląg.
13. PARTNER SERWIS Sp. z o.o., ul. Stoczniowa 2, 82-300 Elbląg.
14. BEN-DACH Stanisław Benedykt Nowak, ul. Rzepakowa 19, 82-300 Elbląg.
15. Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o., ul. Szańcowa 1, 82-300 Elbląg.
16. „ROKKOL” Sp. z o.o., ul. Junaków 4, 82-300 Elbląg, województwo warmińsko-mazurskie z wyłączeniem terenów zamkniętych
17. SERWIS TURBIN Włodzimierz S. Leszczyński Sp. j., ul. Rybna 14, 82-300 Elbląg.
18. Firma Handlowo-Usługowa „SUBITO” Robert Jaworski, ul. Fromborska 19/44, 82-300 Elbląg.

POWIAT EŁCKI

19. Zakład Usługowo-Transportowo-Handlowy Bogusław Wisowaty, ul. Jagodowa 12, 19-300 Ełk.
20. Andrzej Czarniewski Firma Budowlano-Remontowa, ul. Juranda 1, 19-300 Ełk, województwa: warmińsko-mazurskie, podlaskie, mazowiecki, lubelskie, łódzkie, pomorskie, kujawsko-pomorskie z wyłączeniem terenów zamkniętych.
21. Zakład Remontowo-Budowlany Bogdan Sieredziński, Straduny, ul. Świerczewskiego 7, 19-300 Ełk.
22. Usługi Remontowo-Budowlane TOMDACH, Straduny, ul. Świerczewskiego 7, 19-300 Ełk.
23. „DOMBUD” Kierwiak Lech, ul. Książąt Mazowieckich 2, 19-300 Ełk.

POWIAT GIŻYCKI

24. Spółdzielnia Wielobranżowa „NIEGOCIN”, ul. Mazurska 3, 11-500 Giżycko.
25. Zakład Remontowo-Budowlany s. c. Robert Zbigniew Wołczek, ul. Świerczewskiego 10, 11-520 Ryn.
26. STACH-BUD Stanisław Kukis, ul. Zakole 14, 11-500 Giżycko, województwo warmińsko-mazurskie z wyłączeniem terenów zamkniętych.

POWIAT GOŁDAPSKI

27. Zakład Ogólnobudowlany „DACH” Jarosław Dąbrowski, ul. Kościuszki 12/5 19-500 Gołdap.
28. Zakład Usług Budowlanych, Mirosław Wojtak & Mieczysław Ejsmond, ul. Paderewskiego 13/9, 19-500 Gołdap.
29. Kompleksowa Obsługa Nieruchomości Andrzej Ryrych, ul. Wojska Polskiego 24, 19-500 Gołdap, województwo warmińsko-mazurskie z wyłączeniem terenów zamkniętych.
30. „SIŁKOWSKI” Budownictwo Ogólne, Grzegorz Józef Siłkowski, ul. Żeromskiego 14, 19-500 Gołdap.
31. „ADACH” Adam Mikielski, Kośmidry 27/2, 19-500 Gołdap.

POWIAT IŁAWSKI

32. „INSTALL-DROOB”, Zbigniew Dągowski, ul. Gdańska 6, 14-200 Iława.
33. REBUDOM Paweł Bolczak, Janiki Wielkie 32, 14-230 Zalewo, Województwo warmińsko-mazurskie i pomorskie z wyłączeniem terenów zamkniętych.
34. „EFEKT” Materiały Budowlane Ireneusz Wędrychowski, ul. Mickiewicza 2A, 14-260 Lubawa.
35. Usługi ogólnobudowlane Pokrycia Dachowe Adam Jarząbek, ul. Gdańska 38/1, 14-260 Lubawa.
36. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o., ul. 29 Stycznia 16, 14-230 Zalewo.

37. Usługi Budowlane „DACH-BUD” Piotr Pasik, ul. Grunwaldzka 9/6, 14-200 Iława.
38. Firma Budowlana „REKOBUD” Stefan Tomczyk, ul. Os. Brzostowe 17/3, 14-240 Susz.
39. Przedsiębiorstwo Ogólnobudowlane Andrzej Jarząbek, ul. Dworcowa 22/2, 14-260 Lubawa.
40. Firma Usługowo-Handlowa WARJA, Jarosław Wojna, ul. Sikorskiego 12E, 14-200 Iława.
41. Zakład Dekarsko-Blacharski Dariusz Błażejowski, Nowa Wieś, ul. Złota 10, 14-200 Iława.
42. Zakład Produkcyjno-Usługowo-Handlowy „POD LIPAMI” Zbigniew Pryba, ul. Kupnera 93, 14-260 Lubawa.
43. „MAKRODACH” Mariusz Krajewski, Rumienica 37, 14-260 Lubawa.
44. Usługi Ogólnobudowlane Andrzej Dalkiewicz, ul. Kraszewskiego 13, 14-240 Susz.
45. EXPRESS-BUD Grzegorz Uzarski, Rumienica 15, 14-260 Lubawa.
46. Usługi Remontowo-Budowlane „TOMAL” Tomasz Podwojewski, ul. Słowackiego 13,
47. 14-200 Iława.
48. Wielobranżowy Zakład Usługowo-Produkcyjny i Handlowy „SPOMER” Sp. z o.o., ul. Biskupska 7, 14-200 Iława, obszar województwa warmińsko-mazurskiego z wyłączeniem terenów zamkniętych.

POWIAT KĘTRZYŃSKI

49. Zakład Ogólnobudowlany Wiesław Wójcik, ul. Ogrodowa 3/2, 11-400 Kętrzyn.
50. Przedsiębiorstwo Ogólnobudowlane Lisek Andrzej, Czerniki 30, 11-400 Kętrzyn.
51. Zakład Rzemieślniczy Usług Blacharsko-Betoniarskich Czesław Siwek, ul. Moniuszki 4/1, 11-400 Kętrzyn.
52. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe „EKO-DACH” mgr inż. Radosław Milewski, ul. Kaszubska 10/2, 11-400 Kętrzyn.
53. Zakład Remontowo-Budowlany Andrzej Milewski, ul. Łokietka 24/54, 11-400 Kętrzyn.
54. Zakład Rzemieślniczy Ogólno-Budowlany Marek Tomczak, ul. M. Curie Skłodowskiej 11/2, 11-400 Kętrzyn.
55. Zakład Dekarsko-Blacharski, Roboty Ogólnobudowlane Bogdan Miczajka ul. Skrajna 31, 11-400 Kętrzyn.

POWIAT LIDZBARSKI

56. Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „BUD-REM” Piotr Owsiany, ul. Warszawska 23/1, 11-100 Lidzbark Warmiński.
57. Zakład Remontowo-Budowlany Antoni Kosowski, ul. Szkolna 1, 11-100 Lidzbark Warmiński.
58. Przedsiębiorstwo Handlowo- Usługowe „DOMEX” Jan Frydrych, ul. Piłsudskiego 17, 11-100 Lidzbark Warmiński.
59. Przedsiębiorstwo Budowlane „BETA” mgr inż. Dariusz Drozd, ul. Olsztyńska 15G, 11-100 Lidzbark Warmiński.
60. Zakład Usługowo-Remontowy „REMAL” Andrzej Liminowicz, ul. XXX Lecia PRL 20, 11-100 Lidzbark Warmiński.
61. Jan Stanisław Piotrowski Zakład Usługowo-Handlowo-Produkcyjny „JAN-DACH” Agencja Artystyczna „AS”, Ul. Piłsudskiego 17, 11-100 Lidzbark Warmiński.
62. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe „LECH-BUD” Sp. z o.o. ul. Piękna 3A 11-100 Lidzbark Warmiński, województwo warmińsko-mazurskie z wyłączeniem terenów zamkniętych.
63. Usługi Dekarsko-Blacharsko –Ciesielskie i Ogólnobudowlane Henryk Piotrowski, ul. Kościuszki 24/2, 11-100 Lidzbark Warmiński.

POWIAT MRĄGOWSKI

- 64. Firma Dekarska Dariusz Robak, ul. Słowicza 14, 11-700 Mrągowo, województwo warmińsko-mazurskie z wyłączeniem terenów zamkniętych.
- 65. Zakład Blacharsko-Dekarski Zbigniew Dauda, Marcinko 139, 11-700 Mrągowo.
- 66. Junior BAŁD-BUD Rafał Bałdyga, ul. Nowogródzka 2B, 11-700 Mrągowo.
- 67. Przedsiębiorstwo Budowlane „Sandra II”, Popowo Salęckie 127/3, 11-700 Mrągowo.

POWIAT NIDZICKI

- 68. Firma Budowlana TRANSBUD Łukasz Izydorzyc, Kownatki 5B, 13-124 Kozłowo.

POWIAT NOWOMIEJSKI

- 69. Zakład Budowlano-Stolarski Krzysztof Gurtatowski, Szafarnia 76, 13-306 Kurzętnik, województwo warmińsko-mazurskie i pomorskie z wyłączeniem terenów zamkniętych.
- 70. F.H.U. „POKRYCIA DACHOWE” Bożena Trzcńska, ul. Sienkiewicza 17A, 13-306 Kurzętnik.
- 71. Pokrycia Dachowe Piotr Zawacki, ul. Kolejowa 25, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie.
- 72. Firma Handlowo-Usługowa „DACH-BUD” Dariusz Sołobodowski, Marzęcice, ul. Gdyńska 18, 13-306 Kurzętnik.

POWIAT OLECKI

- 73. „BUD-REM” Budownictwo Ogólne Wynajem Maszyn i Urządzeń, Zalewska Grażyna, ul. Broniewskiego 8, 19-400 Olecko.
- 74. Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „ADRIAN” Adrian Marek, ul. Mazurska 8, 19-400 Olecko.
- 75. INTREX Zakład Instalacyjno-Remontowo-Budowlany Stanisław Korusiewicz, ul. Lipowa 2a, 19-404 Wieliczki.
- 76. Gospodarstwo Rolne Czesław i Grażyna Sawośko, Daniele 9, 19-420 Kowale Oleckie, Daniele 9, Kowale Oleckie.
- 77. Firma Handlowo-Usługowa ARCZI Artur Zackiewicz, ul. Kajki 11/2, 19-400 Olecko.
- 78. Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe Tadeusz Krawczuk ul. Kochanowskiego 8, 19-400 Olecko.
- 79. ZALMET Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Ryszard Zalewski, ul. Warmińska 3, 19-400 Olecko.
- 80. CARBUD Dariusz Zalewski, ul. Słowackiego 34, 19-400 Olecko.
- 81. „ZIEM-BUD” Hubert Chmielewski, ul. Sienkiewicza 12, 19-400 Olecko.
- 82. Usługi Remontowo-Budowlane Tadeusz Witkowski, ul. Baczyńskiego 12, 19-400 Olecko.
- 83. Usługi Ogólnobudowlane Mariusz Retel, Wronki 14, 19-411 Świątajno.
- 84. Zakład Ogólnobudowlany Zdzisław Sadowski, ul. Targowa 16, 19-400 Olecko.
- 85. Zakład Ogólnobudowlany Adam Saliński, ul. Lipowa 1, 19-400 Olecko.
- 86. Usługi Dekarskie Rafał Różański, ul. Prusa 1, 19-400 Olecko.
- 87. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe „EFEKT” Mirosław Raczyło, ul. 11 Listopada 10/6, 19-400 Olecko.

POWIAT OLSZTYŃSKI

- 88. MARKO Marek Rakowski, ul. Kanta 18/29, 10-691 Olsztyn.
- 89. Usługi Ogólnobudowlane Marek Peczyński, ul. Słoneczna 43, 11-015 Olsztynek.
- 90. Przedsiębiorstwo Handlowo-Produkcyjno-Usługowe „POL-TROM” Nowak Mieczysław, Nowak Sławomir, Kapłityny 7, 11-010 Barczewo.
- 91. Kontenerowy Wywóz Odpadów, Wadąg 13, 10-373 Olsztyn.

- 92. FAL-BUD PLUS Lech Faliszewski, ul. Towarowa 15, 10-416 Olsztyn.
- 93. BUDAREX Dariusz Kania, Gryźliby 127, 11-034 Stawiguda.
- 94. Firma Usługowa POLJAR Rychta Jarosław, ul. Okrągła 53, 10-836 Olsztyn.
- 95. MAZBESTOS M. B. Stańczak, Ul. T. Kościuszki 34/11, 10-504 Olsztyn.
- 96. Usługi Budowlano-Instalacyjne Piotr Pachucki, ul. Sikorskiego 6, 11-300 Biskupiec.
- 97. Firma Usługowa MALBET Sp. z o.o., ul. Wilczyńskiego 2/6, 10-686 Olsztyn.
- 98. Zakład Remontowo-Budowlany Szczepan Kawiecki, ul. M. Zientary Malewskiej 2, 11-300 Biskupiec.
- 99. Zakład Ogólnobudowlany Piotr Wielechowski, ul. Mickiewicza 3 / 4, 11-015 Olsztynek.
- 100. Firma Usługowa „STACH-DACH” Stanisław Kitkowski, ul. Orła Białego 6/7, 11-040 Dobrze Miasto.
- 101. Przedsiębiorstwo Usługowe „TROKOT” mgr inż. Tomasz Rumszewicz, Słupy 49A, 10-381 Olsztyn.

POWIAT OSTRÓDZKI

- 102. Zakład Ogólnobudowlany Eugeniusz Leszczyński, ul. B. Prusa 1D, 14-100 Ostróda.
- 103. „TRANSTOL” Sławomir Kalinowski, Wałdowo 7/1, 14-100 Ostróda.
- 104. Usługi Ogólnobudowlane Sławomir Gorzka, ul. Czarnieckiego 38a/2, 14-100 Ostróda, województwo warmińsko-mazurskie z wyłączeniem terenów zamkniętych.
- 105. Junior Produkcja Dystrybucja Kamil Żebrowski, ul. Kwiatowa 7A/2, 14-300 Morąg.
- 106. GEDBUD Grzegorz Ged ul. Pułaskiego 14/5, 14-300 Morąg.
- 107. Firma Produkcyjno-Handlowo-Usługowa „MATBUD”. Pośrednictwo finansowe. Janusz Węgrzynowski, ul. Parkowa 4/3, 14-106 Sztyldek.
- 108. Firma Usługowo-Handlowa „JURKOWSKI” Paweł Jurkowski, ul. Zamkowa 26A, 14-300 Morąg.
- 109. Firma Budowlana „PERFECT DOM” Paweł Marchlewski, Jurecki Młyn 3/3, 14-300 Morąg.
- 110. Olgierd Leszczyński 3R SERWIS, ul. 21 Stycznia 31/2, 14-100 Ostróda.
- 111. Firma Ogólnobudowlana „Pod Dachem” Łukasz Markowski, Lubajny 36/10, 14-100 Ostróda, województwo warmińsko-mazurskie z wyłączeniem terenów zamkniętych.
- 112. Zakład Usług Remontowo-Budowlanych Roman Sprawka, ul. Kościuszki 5/5, 14-300 Morąg.
- 113. „STALZŁOM” Sp. z o.o., Kajkowo, ul. Bukowa 2, 14-100 Ostróda.

POWIAT PISKI

- 114. Z.P.H.U. „Markowe Dachy” Marek Kryszajtyś, ul. Pogodna 4, 12-200 Pisz.
- 115. Usługi Remontowo-Budowlane Karpiński Wojciech, Wąglik 7B, 12-200 Pisz.
- 116. Piotr Makuła MAK-DEK, ul. Klimientowskiego 15/33, 12-200 Pisz.

POWIAT SZCZYCIEŃSKI

- 117. ELDOM Marian Kozon, ul. Lemany 19/I/4, 12-100 Szczytno.
- 118. Usługi Ogólnobudowlane Blacharstwo-Dekarstwo Zbigniew Pietrzak, ul. Gdańska 14A, 12-100 Szczytno.
- 119. Waldemar Siciak Firma Handlowo-Usługowa OKNO-DACH, ul. 1 Maja 23/7, 12-100 Szczytno.
- 120. Krzysztof Grzegorz Czarnota „DOMEX”, ul. Żeromskiego 12C/1, 12-100 Szczytno.
- 121. CAL-DACH Tadeusz Caliński, Łachock 32C, 12-100 Szczytno.
- 122. PHU „SZYSZ-BUD” Tadeusz Szyszka, Łachock 24, 12-100 Szczytno.

4.3.3. Obowiązki wytwórcy odpadów, który prowadzi działalność polegającą na świadczeniu usług w zakresie usuwania azbestu

Wytwórca odpadów, który prowadzi działalność polegającą na świadczeniu usług w zakresie usuwania azbestu, przed przystąpieniem do wykonywania prac jest zobowiązany do:

- uzyskania od organu ochrony środowiska (wojewoda/starosta) decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami niebezpiecznymi – jeżeli ilość odpadów przekracza 0,1 Mg rocznie (jeżeli ilość wytworzonych odpadów niebezpiecznych nie przekracza 0,1 Mg rocznie należy jedynie przedłożyć informację o sposobie gospodarowania wytwarzanymi odpadami);
- przeszkolenia przez uprawnioną instytucję zatrudnionych pracowników, osób kierujących lub nadzorujących prace polegające na zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu tych wyrobów oraz przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania;
- opracowania przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest. Plan prac obejmuje w szczególności:
 - identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych w laboratorium wyposażone w sprzęt umożliwiający ich prawidłową analizę i zdolne do stosowania odpowiedniej techniki identyfikacyjnej,
 - informacje o metodach wykonywania planowanych prac,
 - zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
 - ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza;
- posiadania niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie prac oraz zabezpieczenie pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu. Pracownicy zatrudnieni w narażeniu na azbest powinni być wyposażeni w odpowiednie do warunków pracy środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie ochronne;

Przed przystąpieniem do prac, wykonawca jest zobowiązany do zgłoszenia tego faktu właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy oraz właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu, w terminie co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem prac. Zgłoszenie zawiera informacje określone w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 z późn. zm.).

4.3.4. Lista składowisk odpadów zawierających azbest

W chwili obecnej praktycznie jedyną metodą utylizacji odpadów zawierających azbest jest deponowanie na specjalnie do tego celu przeznaczonych składowiskach. Ogółem na terenie Polski znajduje się 27 składowisk ogólnodostępnych przyjmujących odpady zawierające azbest. Następnym 15 składowisk planuje otwarcie specjalnych kwater na odpady zawierające azbest.

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego działają 2 składowiska: w Elblągu i Półwieś w gminie Zalewo, jednak jedynie to ostatnie przyjmuje odpady bez ograniczeń terenowych. W bieżącym roku jest planowane otwarcie kwatery na odpady zawierające azbest na składowisku w Wysiecu w gminie Bartoszyce.

Tabela 5 Składowiska odpadów zawierających azbest na terenie województwa warmińsko-mazurskiego

SKŁADOWISKO	Elbląg
Charakter składowiska	Ogólnodostępne
Nazwa	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o., Elbląg
Ograniczenie terenowe	wyłącznie z obszaru działania Spółki
Gmina	Elbląg
Adres	Elbląg, ul. Mazurska 42
Telefon	55 232 36 00
Całkowita pojemność [m ³]	1 500
Wolna pojemność [m ³]	1 000
Kody przyjmowanych odpadów	170601, 170605
Ceny przyjmowanych odpadów	280 zł/Mg
Godziny pracy	8:00 - 14:00 poniedziałek - piątek
Plan rozbudowy	NIE
Rok zamknięcia	2017
Właściciel/Zarządca/Inwestor	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o.
Adres właściciela	82-300 Elbląg, ul. Szańcowa 1
E-mail	zuo@elblag.com.pl
Strona www	www.zuo.home.pl
SKŁADOWISKO	PÓŁWIEŚ
Charakter składowiska	Ogólnodostępne
Nazwa	Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Zawierających Azbest, Półwieś
Ograniczenie terenowe	brak ograniczenia
Województwo	WARMIŃSKO-MAZURSKIE
Gmina	Zalewo
Adres	Gmina Zalewo, Półwieś
Telefon	89 646 42 51, 601 619 211
Całkowita pojemność [m ³]	22 000
Wolna pojemność [m ³]	15 000
Kody przyjmowanych odpadów	170601, 170605

**Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032**

Ceny przyjmowanych odpadów	300 -350 zł/Mg
Godziny pracy	7:00 - 15:00 poniedziałek - piątek
Plan rozbudowy	TAK
Planowana pojemność	3 kwatery (1,8 ha)
Planowana data uruchomienia	2013 - 2014
Rok zamknięcia	b.d.
Właściciel/Zarządca/Inwestor	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o.
Adres właściciela	14-100 Ostróda, ul. 3-go Maja 8
E-mail	segregacja@puk-ostroda.pl
Strona www	www.puk-ostroda.com.pl
SKŁADOWISKO	WYSIEKA
Charakter składowiska	Planowane
Nazwa	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, Bartoszyce
Ograniczenie terenowe	bez ograniczenia
Województwo	WARMIŃSKO-MAZURSKIE
Gmina	Bartoszyce
Adres	Bartoszyce
Telefon	
Całkowita pojemność [m3]	
Wolna pojemność [m3]	
Kody przyjmowanych odpadów	170601, 170605
Planowana pojemność	8 000 Mg (0,5 ha)
Planowana data uruchomienia	2011/2012
Rok zamknięcia	
Właściciel/Zarządca/Inwestor	Zakład Gospodarki Odpadami Sp. z o.o.
Adres właściciela	11-200 Bartoszyce, ul. Bema 38
E-mail	zgo@zgobartoszyce.pl
Strona www	-

Źródło: <http://bazaazbestowa.pl/landfill> , opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

4.4. Harmonogram

Realizacja „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” będzie się odbywać w cyklach rocznych.

Poniżej przedstawiono harmonogram realizacji poszczególnych zadań programu (Tabela 6).

**Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032**

Tabela 6 Harmonogram realizacji „Programu...”

Zadanie	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
1.1. Usuwanie wyrobów zawierających azbest (w tym w szczególności pokryć dachowych) z obiektów budowlanych należących do: osób fizycznych, jednostek samorządu terytorialnego, wspólnot mieszkaniowych, jednostek sektora finansów publicznych będących gminnymi osobami prawnymi, kościołów i związków wyznaniowych.		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
1.2. Usuwanie wyrobów zawierających azbest (w tym w szczególności pokryć dachowych) z obiektów budowlanych należących do osób prawnych i innych właścicieli niewymienionych w zadaniu 1.1.		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
2.1. Działania edukacyjne skierowane do mieszkańców (ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży) w zakresie szkodliwego wpływu azbestu i wyrobów zawierających azbest na zdrowie ludzi.		■		■		■		■		■		■		■		■		■		■		
2.2. Działania informacyjne skierowane do mieszkańców w zakresie obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania.	■		■		■		■		■		■		■		■		■		■			
Monitoring realizacji programu		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

4.5. Szacunkowe koszty realizacji programu

Odpady zawierające azbest, ze względu na szkodliwość dla ludzi, są traktowane jako szczególnie niebezpieczne. Średnie ceny usunięcia pokryć dachowych z płyt azbestowo-cementowych zależą od specyfiki i zakresu prac. Cena kompletnej usługi wraz z transportem, na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wynosi od 15 do 36 PLN za metr kwadratowy.

Tabela 7 przedstawia koszty realizacji zadań programu z pierwszego bloku tematycznego przy założeniu wariantowości cenowej. **Całkowity koszt usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Mrągowo waha się w zaokrągleniu od 1,34 mln zł przy założeniu minimalnej ceny do 3,22 mln zł przy założeniu maksymalnej ceny.**

**Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032**

Tabela 7 Koszt realizacji zadań z pierwszego bloku tematycznego

Rodzaj	Jednostkowy koszt usunięcia [zł/m ²]		
	minimalny	średni	maksymalny
	15	25,5	36
Teren gminy ogółem	1 341 552	2 280 638	3 219 725
podmioty indywidualne	1 075 494	1 828 340	2 581 186
podmioty instytucjonalne	266 058	452 299	638 539
W podziale na poszczególne obręby:			
Bagienice	30 150	51 255	72 360
Bagienice Małe	30 960	52 632	74 304
Boża Wólka	16 236	27 601	38 966
Boże	68 040	115 668	163 296
Gązwa	50 292	85 496	120 701
Grabowo	69 876	118 789	167 702
Gronowo	40 050	68 085	96 120
Karwie	129 654	220 412	311 170
Kiersztanowo	54 558	92 749	130 939
Kosewo	60 699	103 188	145 678
Krzywe	34 200	58 140	82 080
Marcinkowo	50 904	86 537	122 170
Mierzejewo	33 768	57 406	81 043
Młynowo	91 530	155 601	219 672
Muntowo	46 440	78 948	111 456
Notyst	35 100	59 670	84 240
Nowe Bagienice	17 820	30 294	42 768
Polska Wieś	93 924	159 671	225 418
Popowo Salęckie	13 860	23 562	33 264
Probark	30 645	52 097	73 548
Ruska Wieś	24 300	41 310	58 320
Rydwagi	18 360	31 212	44 064
Szczerszewo	106 668	181 336	256 003
Szeszno	81 180	138 006	194 832
Uźranki	21 564	36 659	51 754
Wierzbowo	34 020	57 834	81 648
Wyszembork	20 286	34 486	48 686
Zalec	36 468	61 996	87 523
Bagienice	30 150	51 255	72 360
Bagienice Małe	30 960	52 632	74 304

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Tabela 8 przedstawia koszty realizacji pozostałych zadań „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032”.

Tabela 8 Koszty realizacji zadań z drugiego bloku tematycznego

Zadanie	Koszt roczny [zł]	Koszt całkowity w okresie 2012-2032 [zł]
2.1. Działania edukacyjne skierowane do mieszkańców (ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży) w zakresie szkodliwego wpływu azbestu i wyrobów zawierających azbest na zdrowie ludzi.	250	2 500
2.2. Działania informacyjne skierowane do mieszkańców w zakresie obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania.	250	2 500
Monitoring realizacji programu	bez kosztów	bez kosztów

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

4.6. Źródła finansowania

Źródła finansowania realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” można podzielić na trzy grupy:

- publiczne – pochodzące z budżetu państwa, gminy lub pozabudżetowych instytucji publicznych,
- prywatne – np. z banków komercyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw leasingowych, funduszy własnych władających wyrobami zawierającymi azbest,
- prywatno-publiczne – np. ze spółek prawa handlowego z udziałem gminy.

Zakłada się, że realizacja zadania 1.1. będzie dofinansowana środkami pochodzącymi z dotacji Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie w łącznej wysokości 85% kosztów kwalifikowanych. Pozostałe koszty pokryją właściciele wyrobów zawierających azbest.

Realizacja zadania 1.2 będzie się odbywać głównie w oparciu o środki własne władających wyrobami zawierającymi azbest, przy założeniu możliwości dofinansowania usuwania wyrobów azbestu z następujących źródeł:

- RPO Warmia i Mazury – Oś priorytetowa 4: Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast. Działanie 4.1. Humanizacja blokowisk. Poddziałanie 4.1.1. Poprawa warunków technicznych budynków zrealizowanych w technologii wielkiej płyty- dofinansowanie do 85% kosztów kwalifikowanych.

- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Warszawie, www.arimr.gov.pl, w szczególności **Działanie 121** „Modernizacja gospodarstw rolnych”. Beneficjentami w ramach działania mogą być: osoby fizyczne, osoby prawne, spółki osobowe prowadzące działalność rolniczą w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej. W ramach działania 121 „Modernizacja gospodarstw rolnych” wspierane są inwestycje materialne i niematerialne służące modernizacji produkcji rolnej, w tym: budowa lub remont połączony z modernizacją budynków lub budowli.
- Kredyty preferencyjne BOŚ oraz BGŻ.

Realizacja zadań 2.1. i 2.2. będzie się odbywać w oparciu o środki pochodzące z budżetu Gminy Mrągowo.

Tabela 9 przedstawia prognozowane źródła finansowania realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032”. Źródła finansowania mogą się różnić w zależności od możliwości pozyskania środków na dofinansowanie.

Tabela 9 Źródła finansowania realizacji programu - prognoza

Zadanie	Źródła finansowania		
Zadanie 1.1.	minimalny poziom cen	średni poziom cen	maksymalny poziom cen
publiczne	939 838	1 597 724	2 255 611
prywatne	135 656	230 615	325 575
Zadanie 1.2.	minimalny poziom cen	średni poziom cen	maksymalny poziom cen
publiczne	10 440	17 748	25 056
prywatne	255 618	434 551	613 483
Zadanie 2.1.			
publiczne	2 500		
prywatne	-		
Zadanie 2.2.			
publiczne	2 500		
prywatne	-		

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

5. MONITORING REALIZACJI PROGRAMU

Realizacja „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” będzie podlegała okresowemu monitorowaniu.

W pierwszych 10 latach lub do momentu osiągnięcia stopnia usunięcia wyrobów zawierających azbest w wysokości 75%, proponuje się coroczne przeprowadzenie monitoringu realizacji programu. W kolejnych lub po przekroczeniu 75% usunięcia wyrobów zawierających azbest – w cyklu dwuletnim. Lista wskaźników zaproponowanych do oceny wdrażania planu powinna być przedmiotem aktualizacji, co do ich liczby i rodzajów, w zależności od danych zebranych w trakcie realizacji programu. Monitoring będzie prowadzony przez pracowników Urzędu Gminy w Mrągowie.

Tabela 10 prezentuje proponowaną listę wskaźników monitoringu realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032”

Tabela 10 Wskaźniki monitoringu realizacji programu

Wskaźnik	Rok bazowy	Wartość dla roku bazowego	Jednostka
Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest	-	-	Mg
Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest	-	-	m ²
Nagromadzenie wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na jednostkę powierzchni gminy	-	-	m ² /km ²
Nagromadzenie wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na mieszkańca gminy	-	-	kg/mk
Liczba publikacji materiałów informacyjnych	-	-	szt.
Liczba publikacji materiałów edukacyjnych	-	-	szt.
Liczba odbytych spotkań (pogadanek/lekcji) o tematyce związanej z problematyką wyrobów zawierających azbest	-	-	szt.
Liczba pozostałych przeprowadzonych przedsięwzięć związanych z problematyką wyrobów zawierających azbest	-	-	szt.
Odsetek usuniętych wyrobów zawierających azbest wg powierzchni	2011	89 437 m ²	%
Odsetek usuniętych wyrobów zawierających azbest wg masy	2011	983,8 Mg	%
Zmniejszenie nagromadzenia wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na jednostkę powierzchni gminy	2011	303,03 m ² /km ²	%
Zmniejszenie nagromadzenia wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na mieszkańca gminy	2011	128,05 kg/mk	%

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Załącznik 1

WZÓR

INFORMACJA O RODZAJU, ILOŚCI I MIEJSCACH WYSTĘPOWANIA SUBSTANCJI STWARZAJĄCYCH SZCZEGÓLNE ZAGROŻENIE DLA ŚRODOWISKA

Gmina Informacje za okres.....

Powiat określające stan na dzień.....

Województwo

DZIAŁ 1 Informacje dotyczące azbestu

L.p.	Nazwa wyrobu zawierającego azbest	Lokalizacja wyrobu zawierającego azbest (adres) ¹⁾	Jednostka miary	Ilość	Uwagi ²⁾

Objaśnienia:

¹⁾ Przy określaniu nazwy wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier i tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione.

²⁾ Należy wskazać obiekt, w którym znajdują się wyroby zawierające azbest oraz określić ich stan – stopień uszkodzenia wyrobów zawierających azbest.

Załącznik 2

Wzór wniosku o dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest

WNIOSEK O DOFINANSOWANIE USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

1. Wnioskodawca
2. Adres wnioskodawcy
Kod pocztowy Miejscowość
Gmina Telefon
3. Szczegółowy opis przedsięwzięcia (dokładne określenie nieruchomości z podaniem numeru działki, zakres prac objętych wnioskiem, w tym określenie rodzaju budynku, określenie czy prace dotyczą demontażu z transportem i unieszkodliwianiem i/lub transportu i unieszkodliwiania)
.....
.....
.....
.....
4. Planowany okres realizacji przedsięwzięcia
 - termin rozpoczęcia i zakończenia prac
 - ilość wyrobów azbestowych przewidywanych do demontażu i/lub unieszkodliwiania [powierzchnia (m²), masa (Mg = tony)].....
5. Szacunkowy koszt **netto** usunięcia wyrobów zawierających azbest – jeżeli jest znany:
.....
6. Uwagi i informacje dodatkowe
.....
.....
7. Oświadczam, że budynek (lub zdemontowane płyty azbestowo-cementowe – eternit)
zlokalizowany na działce nr w miejscowości **jest moją własnością.**

.....
Data i podpis właściciela obiektu

Opinia właściwego Urzędu Gminy/Miasta, potwierdzająca powierzchnię i stopień zużycia pokrycia z płyt azbestowo-cementowych lub ilość zdemontowanych płyt określonych w niniejszym wniosku
.....
.....
.....

.....
Data i podpis pracownika Urzędu Gminy

Biuro Doradcze

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DLA
PROJEKTU DOKUMENTU
Program usuwania azbestu i wyrobów
zawierających azbest dla Gminy Mrągowo
na lata 2011-2032

Olsztyn, grudzień 2011 r.

© EkoINFRA, Olsztyn

Wszelkie prawa zastrzeżone. Bez zgody autorów żadna część niniejszego opracowania – za wyjątkiem przywołania z podaniem źródła – nie może być kopiowana lub przetwarzana elektronicznie oraz wprowadzana do systemów gromadzenia danych.

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	4
1.1. Cel i zakres opracowania	4
1.2. Metody zastosowane przy opracowaniu prognozy	5
1.3. Konsultacje i uzgodnienia.....	6
2. Informacje o zawartości, głównych celach „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” oraz powiązaniach z innymi dokumentami	7
2.1. Zawartość dokumentu.....	7
2.2. Główne cele dokumentu	7
2.3. Działania przewidziane do realizacji	8
2.4. Powiązania z innymi dokumentami o charakterze strategicznym	9
2.4.1. Powiązanie z „Programem ochrony środowiska” dla Gminy Mrągowo i „Powiatowym planem gospodarki odpadami”	9
2.4.2. Powiązanie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2007-2010	10
2.4.3. Powiązanie z Programem Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014	11
2.4.4. Powiązanie z Regionalnym Programem Operacyjnym Warmia i Mazury	11
2.4.5. Powiązanie z Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032	12
2.4.6. Powiązanie z Polityką Ekologiczną Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016	13
2.4.7. Powiązanie z Krajowym Planem Gospodarki Odpadami	14
2.4.8. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym wraz ze sposobem ich uwzględnienia w projektowanym dokumencie	14
3. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	17
3.1. Krótka ocena poszczególnych komponentów środowiska, w tym na obszarach objętych znaczącym oddziaływaniem	17
3.1.1. Skrócona charakterystyka gminy	17
3.1.2. Krajobraz i rzeźba terenu	18
3.1.3. Klimat i powietrze atmosferyczne	18
3.1.4. Gleby i powierzchnia ziemi	20
3.1.5. Zasoby naturalne	20
3.1.6. Wody powierzchniowe i podziemne.....	21
3.1.7. Różnorodność biologiczna.....	22
3.1.8. Lasy. Świat roślin.....	22
3.1.9. Świat zwierząt.....	23
3.1.10. Zabytki i dobra materialne	24
3.2. Analiza obecnego stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Mrągowo, ze szczególnym uwzględnieniem wyrobów zawierających azbest	24
3.2.1. Gospodarka odpadami wraz z prognozą zmian	24
3.2.2. Inwentaryzacja azbestu	26

3.2.3. Gospodarka odpadami zawierającymi azbest wraz z prognozą zmian	30
3.3. Główne problemy ochrony środowiska na terenie gminy Mrągowo ze szczególnym uwzględnieniem problemów w gospodarce odpadami	32
3.4. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów objętych ochroną. 32	
3.4.1. Parki Krajobrazowe	34
3.4.2. Obszary Chronionego Krajobrazu	34
3.4.3. Zespoły Przyrodniczo-Krajobrazowe.....	34
3.4.4. Rezerваты przyrody	36
3.4.5. Użytki ekologiczne	36
3.4.6. Obszary Natura 2000	39
3.4.7. Pozostałe formy ochrony przyrody	40
3.5. Dalekosiężne, główne i szczegółowe cele i kierunki działań w odniesieniu do wyrobów zawierających azbest.....	40
3.6. Przewidywane znaczące oddziaływania programu na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000	41
3.7. Przewidywane oddziaływanie programu (w tym znaczące) na poszczególne komponenty środowiska	42
3.7.1. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną	42
3.7.2. Oddziaływanie na ludzi.....	43
3.7.3. Oddziaływanie na zwierzęta	44
3.7.4. Oddziaływanie na rośliny.....	45
3.7.5. Oddziaływanie na wodę	45
3.7.6. Oddziaływanie na powietrze.....	45
3.7.7. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi	46
3.7.8. Oddziaływanie na krajobraz.....	46
3.7.9. Oddziaływanie na klimat	46
3.7.10. Oddziaływanie na zasoby naturalne	46
3.7.11. Oddziaływanie na zabytki	47
3.7.12. Oddziaływanie na dobra materialne	47
3.7.13. Oddziaływanie z uwzględnieniem zależności między elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy	48
3.8. Skutki dla środowiska w przypadku zaniechania realizacji programu	48
4. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą potencjalnych negatywnych oddziaływań na środowisko	49
5. Rozwiązania alternatywne	50
6. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.....	51
7. Informacje o przewidywanych metodach analizy skutków realizacji postanowień projektu „Programu...” oraz częstotliwości jej przeprowadzania	52
8. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	53

1. WPROWADZENIE

1.1. Cel i zakres opracowania

Podstawą opracowania prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011 – 2032” (zwanego dalej w skrócie „Programem...”) jest ustawa z dnia 3 października 2008 r. – o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.). Zapisy art. 46 ustawy zobowiązują organy opracowujące projekty polityk, strategii, planów lub programów do przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji tych dokumentów.

Nadrzędnym celem niniejszej prognozy jest określenie potencjalnych skutków w środowisku, jakie może wywołać wdrożenie „Programu...”, jak również sformułowanie zaleceń o charakterze przeciwdziałania lub minimalizacji dla wszelkich jego negatywnych oddziaływań. Prognoza będzie stanowić wsparcie procesu decyzyjnego w trakcie realizacji inwestycji ingerujących w stan środowiska, przewidzianych do realizacji w „Programie...”.

Ponadto, niniejsza prognoza ma za zadanie ocenić stopień i sposób uwzględnienia zagadnień ochrony środowiska we wszystkich częściach „Programu...” oraz zidentyfikować potencjalne skutki środowiskowe wdrażania zadań „Programu...”.

Zgodnie z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. – o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, oraz uzgodnieniami, których organ opracowujący „Program...” dokonał z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Olsztynie (pismo z dnia 12 grudnia 2011 r. znak: WOOŚ.411.102.2011.MT) i Warmińsko-Mazurskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym (pismo z dnia 15 listopada 2011 r., znak: ZNS.9082.2.58.2011.KM), niniejsza prognoza:

1. Zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach „Programu...” oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień „Programu...” oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2. Określa, analizuje i ocenia:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji „Programu...”,

- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji „Programu...”, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu „Programu...”, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3. Przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji „Programu...”, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg „Programu...” oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

1.2. Metody zastosowane przy opracowaniu prognozy

Przy opracowaniu niniejszej prognozy kierowano się zapisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.), jak również zapisami „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, oraz innymi dokumentami opracowanymi na stopniu lokalnym, wojewódzkim i krajowym, które zostały przedstawione w dalszej części niniejszej prognozy. Do opracowania prognozy wykorzystano także informacje uzyskane w Urzędzie Gminy w Mrągowie, jak i wizje lokalne i analizy przeprowadzone bezpośrednio w terenie. Ponadto, do opracowania prognozy wykorzystano dostępne dane literaturowe dotyczące:

- właściwości azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- wpływu azbestu na zdrowie ludzi,
- wpływu azbestu na inne elementy środowiska,
- sposobów unieszkodliwiania azbestu,

- obowiązujących przepisów w zakresie demontażu, transportu i unieszkodliwiania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Metodą zastosowaną przy sporządzaniu prognozy była ocena realizacji celów oparta na analizie zgodności treści „Programu...” z kryteriami zawartymi w obowiązujących międzynarodowych i krajowych dokumentach oraz przepisach. Dodatkowo w opracowywaniu Prognozy odnoszono się do uzgodnień dokonanych z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz opinii sanitarnej wydanej przez Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

1.3. Konsultacje i uzgodnienia

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032”, wraz z „Programem...”, zgodnie z obowiązującymi przepisami będzie poddana konsultacjom społecznym oraz opiniowaniu przez stosowne organy (Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie).

Wersja końcowa prognozy zostanie opracowana po zakończeniu procesu konsultacji społecznych i uzyskaniu opinii stosownych organów. Zostaną w niej zawarte odniesienia do wszystkich uwag zgłoszonych podczas konsultacji społecznych oraz wniosków i opinii przedstawionych przez ww. organy.

Do chwili obecnej organ opracowujący „Program...” dokonał uzgodnień dotyczących zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganej w niniejszej prognozie z:

- Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Olsztynie (pismo z dnia 12 grudnia 2011 r. znak: WOOŚ.411.102.2011.MT),
- Warmińsko-Mazurskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym (pismo z dnia 15 listopada 2011 r., znak: ZNS.9082.2.58.2011.KM).

2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH „PROGRAMU USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY MRĄGOWO NA LATA 2011-2032” ORAZ POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI

2.1. Zawartość dokumentu

Projekt „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” został opracowany w grudniu 2011 r. przez Biuro Doradcze EkoINFRA (Olsztyn, ul. Kościuszki 46/48) przy współpracy z przedstawicielami Urzędu Gminy w Mrągowie. Projekt „Programu...” zawiera:

- Charakterystykę azbestu i wyrobów zawierających azbest, z uwzględnieniem kontekstu regulacji prawnych w Polsce i Unii Europejskiej.
- Ogólny opis Gminy Mrągowo.
- Dane dotyczące rodzajów i ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Mrągowo. Dane przedstawiono zarówno w ujęciu tabelarycznym, jak i w postaci wykresów oraz map. Jedynym rodzajem wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Mrągowo są pokrycia dachowe z płyt azbestowo-cementowych. W tej części przedstawiono również wyniki badań zanieczyszczenia powietrza włóknami azbestu, przeprowadzonych na terenie powiatu.
- Cele i zadania programu.
- Sposób realizacji zadań.
- Harmonogram realizacji programu i źródła finansowania. W tej części przedstawiono również wysokość kosztów realizacji zadań programu przy założeniu wariantowości kosztów jednostkowych (minimalny, średni i maksymalny poziom kosztów jednostkowych usuwania pokryć dachowych z płyt azbestowo-cementowych).
- Opis monitoringu realizacji programu.

Przygotowanie projektu „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” zostało poprzedzone wykonaniem inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest (pokryć dachowych wykonanych z płyt azbestowo-cementowych). Wyniki inwentaryzacji zostały zebrane w bazie danych. Zgromadzone dane umożliwiły opracowanie mapy rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest oraz przeprowadzenie analizy dotyczącej rodzajów, ilości i rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Mrągowo.

2.2. Główne cele dokumentu

Podstawowym celem realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” jest:

***Zabezpieczenie terenu Gminy Mrągowo przed szkodliwym
wpływem wyrobów zawierających azbest poprzez ich
bezpieczne usunięcie i unieszkodliwienie.***

Rezultatem realizacji programu będzie: do 2032 r. całkowite usunięcie i unieszkodliwienie wszelkich wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Mrągowo.

2.3. Działania przewidziane do realizacji

Na realizację „Programu...” złożą się zadania zgrupowane w dwóch blokach tematycznych:

1. Zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest obejmujące: usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, oczyszczanie terenów nieruchomości, oczyszczanie obiektów użyteczności publicznej, miejsc publicznych.
2. Zadania w zakresie edukacyjno-informacyjnym.

W pierwszym bloku tematycznym przewiduje się do realizacji następujące zadania:

- 1.1. Usuwanie wyrobów zawierających azbest (pokryć dachowych) z obiektów budowlanych należących do: osób fizycznych, jednostek samorządu terytorialnego, wspólnot mieszkaniowych, jednostek sektora finansów publicznych będących gminnymi osobami prawnymi, kościołów i związków wyznaniowych.
- 1.2. Usuwanie wyrobów zawierających azbest (pokryć dachowych) z obiektów budowlanych należących do osób prawnych i innych właścicieli niewymienionych w zadaniu 1.1.

Pod pojęciem „usuwanie” rozumie się działania obejmujące:

- demontaż i zabezpieczenie pokrycia dachowego lub innych wyrobów zawierających azbest,
- transport odpadu niebezpiecznego z miejsca rozbiórki do miejsca unieszkodliwienia,
- unieszkodliwienie poprzez składowanie odpadu niebezpiecznego na składowisku.

W drugim bloku tematycznym przewiduje się do realizacji następujące zadania:

- 2.1. Działania edukacyjne skierowane do mieszkańców (ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży) w zakresie szkodliwego wpływu azbestu i wyrobów zawierających azbest na zdrowie ludzi.

Działania te będą polegały m.in. na:

- publikacji na stronach internetowych Gminy Mrągowo materiałów edukacyjnych,

- współpracy ze szkołami w zakresie organizowania lekcji i pogadanek o tematyce związanej ze szkodliwością azbestu.

2.2. Działania informacyjne skierowane do mieszkańców w zakresie obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania.

Działania te będą polegały m.in. na:

- publikacji na stronach internetowych Gminy Mrągowo materiałów informacyjnych,
- zamieszczenie w mediach lokalnych informacji dotyczącej postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego i zgodnego z prawem usuwania oraz unieszkodliwiania tych wyrobów.

2.4. Powiązania z innymi dokumentami o charakterze strategicznym

W momencie opracowywania niniejszej „Prognozy...” Gmina Mrągowo nie dysponuje żadnymi dokumentami, mającymi charakter strategiczny. W dalszej części tego rozdziału dokonuje się zatem analizy w odniesieniu do pozostałych dokumentów, istotnych z punktu widzenia ochrony środowiska, opracowanych na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym.

2.4.1. Powiązanie z „Programem ochrony środowiska” dla Gminy Mrągowo i „Powiatowym planem gospodarki odpadami”

„Program ochrony środowiska dla Gminy Mrągowo” został opracowany w 2004 r. Nadrzędnym celem programu ochrony środowiska dla Gminy Mrągowo jest: „Zrównoważony rozwój szansą na rozwój gminy, Regionu i jego mieszkańców”. W programie ochrony środowiska wyodrębniono trzy obszary działań: ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych, poprawa jakości środowiska, edukacja ekologiczna. Jednym z celów głównych w obszarze II „poprawa jakości środowiska” jest: „ochrona powierzchni ziemi”. Działania przewidziane do realizacji w ramach „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” odnoszą się przede wszystkim do celu operacyjnego II.2 – likwidacja nielegalnych wysypisk odpadów – usunięcie wyrobów zawierających azbest zapobiegnie powstawaniu takich wysypisk.

Ponadto, działania przewidziane do realizacji w ramach „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” odnoszą się do obszaru I „ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych”, w szczególności do celu operacyjnego I.3.: „Zachowanie wysokich walorów krajobrazowych”.

Zapisy „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” odnoszą się również do obszaru III „edukacja ekologiczna”, w szczególności do celu operacyjnego III.1.: „Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy”.

„Powiatowy plan gospodarki odpadami dla powiatu mrągowskiego na lata 2004-2014” został opracowany w 2004 r. Główną przesłanką realizacji planu gospodarki odpadami dla powiatu mrągowskiego jest: „poprawa stanu gospodarki odpadami na terenie powiatu mrągowskiego”. Cele planu gospodarki odpadami powiatu mrągowskiego zostały pogrupowane w następujący sposób: zmniejszenie obciążenia środowiska odpadami; maksymalny odzysk surowców i materiałów z odpadów; racjonalna gospodarka odpadami w sektorze handlowym, publicznym i gospodarczym; wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu; stworzenie międzypowiatowego/międzygminnego miejsca unieszkodliwiania odpadów (sortownia, instalacja do odzysku odpadów biodegradowalnych, kwatery do czasowego gromadzenia poszczególnych grup odpadów, rozbudowa pola składowego). Działania przewidziane do realizacji w ramach „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” odnoszą się przede wszystkim do celu 1: „zmniejszenie obciążenia środowiska odpadami”, w tym w szczególności działania dotyczącego organizacji zbiórki odpadów niebezpiecznych, jak również do celu: „wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu”, w szczególności działania: druk materiałów i ulotek informacyjno-edukacyjnych (w przypadku „Programu...” będzie to rozpowszechnianie materiałów informacyjnych w ramach zadania 2.1. i 2.2.).

2.4.2. Powiązanie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2007-2010

W Planie Gospodarki Odpadami Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2007-2010” szczegółowo opisano:

- klasyfikację, właściwości i rodzaje wyrobów zawierających azbest,
- ilości wyrobów zawierających azbest na terenie województwa,
- miejsca unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest powstających na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Jako szczególnie istotne uznano eliminowanie materiałów zawierających azbest wyłącznie przez wyspecjalizowane firmy.

W „Planie...” za główny cel dotyczący gospodarki odpadami zawierającymi azbest, przyjęto: usunięcie wszystkich wyrobów zawierających azbest z województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2032 zgodnie z „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, zatwierdzonym przez Radę Ministrów w 2002 roku.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez następujące działania:

- rzetelna inwentaryzacja,
- kontrola prawidłowego postępowania z odpadami zawierającymi azbest, szczególnie obejmującego indywidualnych posiadaczy i firmy, zajmujące się demontażem,
- rozbudowa istniejącego składowiska odpadów azbestowych w miejscowości Półwieś oraz budowa 3 nowych składowisk: w północnej, wschodniej oraz południowej części województwa,

- udział w kolejnych edycjach konkursów „Polska bez azbestu”, których celem jest wyłonienie najbardziej aktywnych gmin, podejmujących działania w zakresie usunięcia wyrobów zawierających azbest,
- szerzenie informacji o problematyce azbestowej oraz szkolenie przedstawicieli samorządu terytorialnego z zakresu bezpiecznego usuwania wyrobów azbestowych.

Działania przewidziane do realizacji w ramach „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” wpłyną bezpośrednio na osiągnięcie celu głównego przyjętego w „Planie...” w stosunku do odpadów zawierających azbest.

2.4.3. Powiązanie z Programem Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014

W odniesieniu do odpadów „Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014” stawia za cel: „minimalizację zagrożeń środowiska powodowanych przez odpady”, a w kierunkach działań wymienia realizację Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami”.

Działania przewidziane do realizacji w ramach „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” wpłyną bezpośrednio na osiągnięcie celu głównego przyjętego w „Programie...” w odniesieniu do odpadów.

2.4.4. Powiązanie z Regionalnym Programem Operacyjnym Warmia i Mazury

Celem głównym Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013 jest: „wzrost konkurencyjności gospodarki oraz liczby i jakości powiązań sieciowych”.

Cel ten będzie osiągany poprzez spójną i konsekwentną realizację następujących celów szczegółowych:

1. Wzrost konkurencyjności firm, produktów i usług
2. Wyższą konkurencyjność województwa jako miejsce pracy i życia
3. Poprawę połączeń sieciowych województwa warmińsko – mazurskiego

Cele RPO WiM osiągane będą poprzez koncentrację środków finansowych na siedmiu „merytorycznych” osiach priorytetowych oraz szesnastu działaniach, wspartą środkami pomocy technicznej, tj.: 1. Przedsiębiorczość, 2. Turystyka, 3. Infrastruktura społeczna, 4. Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast, 5. Infrastruktura transportowa regionalna i lokalna, 6. Środowisko przyrodnicze, 7. Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego, 8. Pomoc techniczna.

Działania przewidziane do realizacji w ramach „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” odnoszą się w szczególności do: Priorytetu 4. Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast,;

- Działanie 4.1. Humanizacja blokowisk, Poddziałanie 4.1.1. Poprawa warunków technicznych budynków zrealizowanych w technologii wielkiej płyty.
- Działanie 4.2. Rewitalizacja miast.

W ramach tych działań przewiduje się remonty, modernizacje i rewaloryzacje obiektów budowlanych, w tym m.in. możliwa jest wymiana elementów budynków zawierających azbest.

2.4.5. Powiązanie z Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

„Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, utrzymuje następujące cele przyjętego przez Radę Ministrów 14 maja 2002 r. „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”:

1. usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
2. minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
3. likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

POKzA określa także nowe zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu w okresie 2009-2032, wynikające ze zmian gospodarczych i społecznych, jakie nastąpiły m.in. w związku ze wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej. Realizuje także wnioski zawarte w „Raporcie z realizacji w latach 2003-2007 Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” poprzez wprowadzenie priorytetowych zadań legislacyjnych, uruchomienie wsparcia finansowego dla działań prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz usprawnienie systemu monitoringu realizacji Programu.

POKzA grupuje zadania przewidziane do realizacji na poziomie centralnym, wojewódzkim i lokalnym, w pięciu blokach tematycznych:

1. zadania legislacyjne;
2. działania edukacyjno-informacyjne skierowane do dzieci i młodzieży, szkolenia pracowników administracji rządowej i samorządowej, opracowywanie materiałów szkoleniowych, promocja technologii uniestwiania włókien azbestowych, organizacja krajowych i międzynarodowych szkoleń, seminariów, konferencji kongresów i udział w nich;
3. zadania w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, z obiektów użyteczności publicznej, terenów byłych producentów wyrobów azbestowych, oczyszczania terenów nieruchomości, budowy składowisk oraz instalacji do uniestwiania włókien azbestowych;
4. monitoring realizacji Programu przy pomocy elektronicznego systemu informacji przestrzennej;
5. działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia.

Działania przewidziane do realizacji w ramach „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” wpłyną bezpośrednio na

osiągnięcie wszystkich celów przyjętych w POKzA i w szczególności są związane z blokiem tematycznym nr 2 i 3.

2.4.6. Powiązanie z Polityką Ekologiczną Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016

„Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” do najważniejszych wyzwań w obszarze ochrony środowiska zalicza:

- działania na rzecz zapewnienia realizacji zasady zrównoważonego rozwoju;
- przystosowanie do zmian klimatu;
- ochrona różnorodności biologicznej.

Dokument wyróżnia trzy obszary działań: działania systemowe, ochronę zasobów naturalnych oraz poprawę jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Główne kierunki działań systemowych przedstawione w dokumencie to:

1. Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych.
2. Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska.
3. Zarządzanie środowiskowe.
4. Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska.
5. Rozwój badań i postęp techniczny.
6. Odpowiedzialność za szkody w środowisku.
7. Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym.

Kierunki działań w obszarze ochrony zasobów naturalnych to:

1. Ochrona przyrody.
2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów.
3. Racjonalne gospodarowanie zasobami wody.
4. Ochrona powierzchni ziemi.
5. Gospodarowanie zasobami geologicznymi.

Kierunki działań w obszarze poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego obejmują następujące zagadnienia:

1. Środowisko a zdrowie.
2. Jakość powietrza.
3. Ochrona wód.
4. Gospodarka odpadami.
5. Oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych.
6. Substancje chemiczne w środowisku.

Właśnie w obszarze poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego w „Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” uwzględnia problem odpadów zawierających azbest. W dokumencie stwierdza się, że azbest (m.in.) należy do odpadów niebezpiecznych, które nie powinny trafiać na składowiska komunalne. Pomimo

postępów w zagospodarowaniu tych odpadów jest konieczne dokonanie dalszej poprawy w systemie ich zbierania i unieszkodliwiania.

Ponadto wśród kierunków działań obejmujących zagadnienie substancji chemicznych w środowisku wymienia się kontynuację programów krajowych dotyczących usuwania PCB z transformatorów, kondensatorów i innych urządzeń zawierających te związki wraz z dekontaminacją tych urządzeń, **usuwanie azbestu**, likwidacja mogiłników.

Działania przewidziane do realizacji w ramach „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” są spójne z kierunkami działań wymienionymi w obszarze poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, w szczególności obejmującymi zagadnienie substancji chemicznych w środowisku.

2.4.7. Powiązanie z Krajowym Planem Gospodarki Odpadami

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014 został przyjęty Uchwałą Nr 217 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2010 r. KPGO 2014 zakłada w okresie od 2011 r. do 2022 r. sukcesywne osiąganie celów określonych w przyjętym w dniu 15 marca 2010 r. przez Radę Ministrów „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032”.

Wśród kierunków działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów i kształtowania systemu gospodarki odpadami wymienia się osiągnięcie założonych celów w zakresie gospodarowania odpadami zawierającymi azbest poprzez realizację działań zawartych w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”.

Wśród zadań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi wymienia się utworzenie rejestru danych o rozmieszczeniu eksploatowanych i zamkniętych składowisk odpadów, w tym o składowaniu odpadów zawierających azbest na składowiskach przeznaczonych wyłącznie do składowania azbestu lub wydzielonych części składowisk.

Działania przewidziane do realizacji w ramach „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” wpłyną bezpośrednio na osiągnięcie wszystkich celów przyjętych w POKzA, zatem są również powiązane z KPGO 2014.

2.4.8. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym wraz ze sposobem ich uwzględnienia w projektowanym dokumencie

Realizacja zadań zawartych w projekcie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” jest powiązana z realizacją

celów opisanych w następujących dokumentach (oprócz tych, które zostały omówione we wcześniejszych rozdziałach:

1. Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015 (SRK),
2. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie – Narodowa Strategia Spójności (NSRO),
3. Krajowy Program Reform na lata 2008-2011 na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej (KPR),
4. Odnowiona Strategia Zrównoważonego Rozwoju Unii Europejskiej (EU SDS).

Głównym celem **Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015** jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin. „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” realizuje ten cel poprzez działania ukierunkowane na poprawę zdrowotności mieszkańców gminy oraz życie w czystym, zdrowym i sprzyjającym środowisku przyrodniczym poprzez oczyszczenie terenu gminy z azbestu – substancji stanowiącej zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi.

Działania zawarte w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” są powiązane z następującymi Priorytetami SRK:

- Z Priorytetem 1: Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki w zakresie podniesienia poziomu technologicznego gospodarki przez rozwój badań oraz innowacje, w tym eko-innowacje jako inwestycje przyszłości, wśród których wymienia się wycofywanie substancji uznanych za toksyczne i niebezpieczne.
- Z Priorytetem 2: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej w zakresie kształtowania warunków dla rozwoju inwestycji w mieszkalnictwie m.in. przez wspieranie działań na rzecz inwentaryzacji zasobów, w których zastosowano materiały niebezpieczne dla zdrowia i zastępowanie tych materiałów nowoczesnymi;
- Z Priorytetem 6: Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej przez działania związane m.in. z wyrównaniem szans rozwoju obszarów problemowych, w tym obszarów wymagających szczególnych działań na rzecz poprawy stanu środowiska przyrodniczego.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierają wzrost gospodarczy i zatrudnienie. Formułują najważniejsze wyzwania dla kraju w perspektywie kolejnych lat oraz określają cele zmierzające do osiągnięcia spójności społeczno-gospodarczej i terytorialnej z krajami i regionami Wspólnoty.

„Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” realizuje cel 3 NSRO: „Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski”, który jest spójny ze Strategicznymi Wytocznymi Wspólnoty w zakresie wzmacniania synergii między ochroną środowiska a wzrostem gospodarczym. Kluczowe znaczenie dla funkcjonowania i rozwoju polskiej gospodarki ma także bezpieczeństwo ekologiczne, w tym procedury dotyczące demontażu wyrobów zawierających azbest oraz transportu i składowania odpadów azbestowych, których stosowanie zakłada „Program...”. Zwiększanie świadomości ekologicznej, np. działania edukacyjno-informacyjne, które będą prowadzone w ramach

realizacji „Programu...”, przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy Mrągowo.

Celem **Krajowego Programu Reform** na lata 2008-2011 na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej (KPR) jest stworzenie w Polsce podstaw do trwałego rozwoju społeczno-gospodarczego, wpływającego na poprawę standardu życia obywateli. Usuwanie wyrobów zawierających azbest jest jednym z czynników podnoszenia jakości życia obywateli. Główny cel „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” wpisuje się w priorytet: „Innowacyjna gospodarka”, w którym w ramach działania 6: Wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie ochrony środowiska możliwe jest realizowanie zadania mającego na celu zapewnienie ludności odpowiedniej gospodarki odpadami, w tym odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest. Skutkiem działań wskazanych w „Programie...” będzie poprawa warunków życia mieszkańców Gminy Mrągowo.

Jednym z celów **Odnowionej Strategii Zrównoważonego Rozwoju UE** jest ochrona środowiska naturalnego poprzez zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i przeciwdziałanie zanieczyszczeniu środowiska oraz zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańcom. „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” realizuje cele związane ze zdrowiem publicznym dotyczące poprawy ochrony zdrowia przed zagrożeniami, np. ze strony substancji stwarzającej szczególne zagrożenie dla środowiska, jaką jest azbest. „Program...” jest spójny z założeniami „ostatecznego zastąpienia substancji wzbudzających szczególne duże obawy odpowiednimi alternatywnymi substancjami lub technologiami”.

Reasumując, do najistotniejszych celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektu „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” należą:

- ochrona środowiska i zdrowia mieszkańców przed zanieczyszczeniem azbestem,
- poprawa jakości środowiska i jakości życia mieszkańców poprzez usuwanie wyrobów niebezpiecznych, w tym zawierających azbest,
- zwiększenie bezpieczeństwa ekologicznego poprzez stosowanie odpowiednich procedur postępowania (demontażu, transportu, unieszkodliwiania) z odpadami niebezpiecznymi, w tym zawierającymi azbest,
- zwiększenie bezpieczeństwa ekologicznego poprzez zwiększenie świadomości ekologicznej co do konieczności stosowania odpowiednich procedur postępowania (użytkowania, demontażu, transportu, unieszkodliwiania) z wyrobami zawierającymi substancje niebezpieczne, w tym zawierającymi azbest.

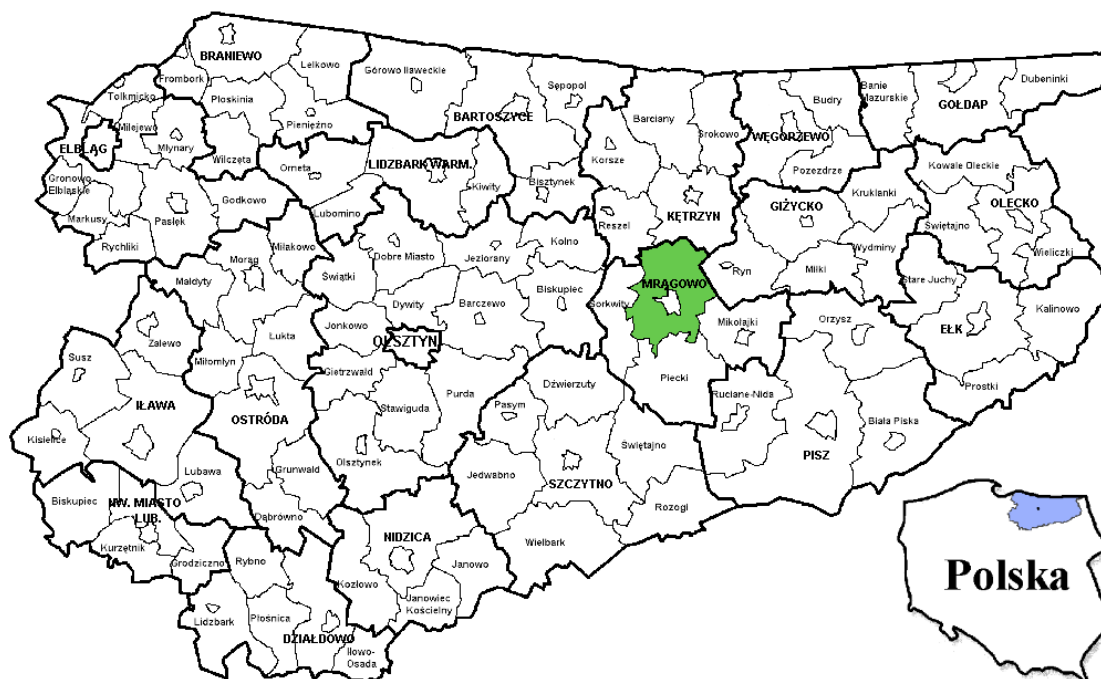
Wszystkie te cele zostały uwzględnione w projekcie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” i znalazły odzwierciedlenie w planowanych do realizacji zadaniach.

3. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

3.1. Krótka ocena poszczególnych komponentów środowiska, w tym na obszarach objętych znaczącym oddziaływaniem

3.1.1. Skrócona charakterystyka gminy

Gmina Mrągowo jest położona w centralnej części województwa warmińsko-mazurskiego, w powiecie mrągowskim (Rys. 1). Od zachodu graniczy z gminą Sorkwity, od południa z gminą Piecki i od wschodu z gminą Mikołajki i gminą Ryn, od północy z gminą Kętrzyn i gminą Reszel. Ponadto gmina graniczy z gminą miejską Mrągowo.

Opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Rys. 1. Położenie Gminy Mrągowo w układzie administracyjnym

Powierzchnia gminy Mrągowo wynosi 295,14 km². Wody powierzchniowe – głównie jeziora – zajmują 9% powierzchni gminy, a lasy ok. 20% powierzchni. Użytki rolne stanowią ok. 61% powierzchni gminy. W porównaniu z innymi gminami wiejskimi województwa warmińsko-mazurskiego gmina Mrągowo, a także średnią wojewódzką, gmina ma stosunkowo dużo użytków rolnych i mniej lasów (średnia lesistość województwa – 30,2%, średnia powierzchnia użytków rolnych – 31,3%).

Wg danych GUS w gminie Mrągowo mieszka 7 683 osoby (stan na 31-12-2010). Gmina liczy 46 miejscowości, z czego 34 to wsie.

Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Gminie Mrągowo wynosi 518 (stan na 31-12-2010), z czego 507 to podmioty prywatne, w tym 443 to podmioty należące do osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. 11 podmiotów należy do sfery publicznej.

Ważną gałęzią gospodarki w Gminie Mrągowo jest rolnictwo. Na terenie gminy Mrągowo znajduje się 1 148 gospodarstw rolnych, a struktura ich wielkości, charakteryzuje się stosunkowo wysokim udziałem gospodarstw o powierzchni powyżej 15 ha (ok. 22%). Jednak nadal odsetek gospodarstw najmniejszych – do 5 ha – jest wysoki i wynosi ok. 50%. Na terenie gminy znajdowało się wiele Państwowych Gospodarstw Rolnych.

Stopa bezrobocia w całym powiecie mrągowskim jest wysoka – wynosi 18,2% (stan na wrzesień 2011). Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na terenie gminy na 31-12-2010 wynosiła 618 osób.

3.1.2. Krajobraz i rzeźba terenu

Gmina jest położona na styku dwóch jednostek fizjograficznych: Pojezierza Mrągowskiego i Krainy Wielkich Jezior Mazurskich. Charakterystyczne cechy krajobrazu to wyniesienia morenowe, naturalne zbiorniki wodne i rozległe kompleksy leśne. Charakterystyczną cechą terenu gminy jest znaczne zróżnicowanie wysokościowe terenu, dochodzące do 30-40 m.

Ukształtowanie powierzchni gminy i jej litologia są typowe dla obszarów polodowcowych, a cechą charakterystyczną krajobrazu są zarówno znaczne deniwelacje terenu, jak też występowanie dużej ilości naturalnych zbiorników wodnych, zajmujących ok. 15% obszaru Krainy Wielkich Jezior – na terenie Gminy Mrągowo wskaźnik ten wynosi ok. 9%.

Przez teren Gminy Mrągowo przebiega wododział I rzędu oddzielający dorzecze Pregocy od zlewni systematu Wielkich Jezior Mazurskich (dorzecze Wisły). Większa część obszaru gminy leży w południowej części dorzecza Pregocy, wcinającym się klinem w dorzecze Wisły. Tereny sąsiednie, położone zarówno na zachód jak i na wschód od gminy, odprowadzają swoje wody do Wisły bądź poprzez zlewnię Krutyni, bądź poprzez system Wielkich Jezior Mazurskich (j. Tały – Ryńskie – Mikołajskie – Śniardwy).

3.1.3. Klimat i powietrze atmosferyczne

Pod względem klimatycznym obszar gminy należy do strefy pojeziernej. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi tu ok. 6,5 °C, natomiast średnia temperatura powietrza miesięcy letnich waha się od 15,5 °C (czerwiec) do 17,4 °C w lipcu i 16,3 °C w sierpniu.

Temperatury te są o ok. 1-2 stopnie niższe, niż w Polsce Centralnej i o ok. 3-4 stopnie niższe niż w Polsce Zachodniej.

Obszar całych Mazur to strefa ścierania się mas powietrza atlantyckiego i kontynentalnego. Stąd też, w zależności od dominacji jednej z nich pojawiają się tu bądź mroźne i słoneczne, bądź ciepłe i deszczowe zimy lub gorące i suche lata (1992, 1994, 2002, 2003) na przemian z chłodnymi i wilgotnymi (1991, 1993, 1997, 2004).

Duża ilość otwartych zbiorników wodnych, a także terenów podmokłych sprawia, iż poszczególne pory roku wkraczają na obszar gminy w innych terminach, niż w pozostałych regionach kraju. Wiosna zaczyna się tu o ok. 10-14 dni później (w połowie kwietnia) i jest stosunkowo chłodna, a przygruntowe przymrozki mogą pojawiać się nawet w końcu maja. Jesień natomiast jest przeważnie długa i ciepła, dzięki zbiornikom wodnym, oddającym nagromadzone w czasie lata ciepło otoczeniu.

Najwięcej dni słonecznych przypada na maj i czerwiec oraz wrzesień, natomiast najmniej na listopad i grudzień. W ciągu całego roku jest tu ok. 110 dni z pełnym zachmurzeniem i ok. 160 dni z zachmurzeniem częściowym.

Roczna suma opadów wynosi 550 mm, a ich maksimum przypada na czerwiec i lipiec (odpowiednio 75 i 95 mm), natomiast minimum na styczeń i marzec (30 i 40 mm).

Wiatry, często o dużej prędkości, wieją najczęściej z kierunków północno- i południowo-zachodnich, a ich największe nasilenie przypada na miesiące jesienne (listopad - grudzień) i wczesnowiosenne (marzec - kwiecień).

Wg „Raportu o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2009 roku” opracowanego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska oraz raportu „Stan sanitarno-higieniczny województwa warmińsko-mazurskiego 2009” opracowanego przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Olsztynie, jakość powietrza w powiecie mrągowskim jest na ogół dobra. Średnioroczne stężenia dwutlenku azotu ($9,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$), dwutlenku siarki ($2,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$) oraz pyłu PM10 ($20 \mu\text{g}/\text{m}^3$) na tym terenie kształtowały się poniżej średniorocznego stężenia dopuszczalnego.

Ponadto, na terenie powiatu mrągowskiego Instytut Medycyny Pracy w Łodzi wykonywał badania powietrza na zawartość włókien azbestu. Wyniki badań przedstawiono w opracowaniu „Zanieczyszczenie środowiska azbestem. Skutki zdrowotne. Raport z badań.”

Na terenie powiatu mrągowskiego prowadzono pomiary w 2 punktach badawczym – niestety wyłącznie na obszarze miasta Mrągowo. Średnie stężenie włókien azbestu na terenie powiatu wynosi $340 \text{ wł}/\text{m}^3$. Zawartości stężenia w przedziale $200-400 \text{ wł}/\text{m}^3$ są klasyfikowane jako niskie, a – $400-1000 \text{ wł}/\text{m}^3$ jako umiarkowane, zatem stężenie włókien azbestu na terenie powiatu mrągowskiego można zaklasyfikować jako niskie.

3.1.4. Gleby i powierzchnia ziemi

Na terenie gminy Mrągowo występują głównie gleby brunatne z przewagą kompleksu pszennego dobrego i wadliwego z niewielkim udziałem kompleksu pszenno-żytniego. Skupiają się one w rejonie wsi Boże, Rydwagi, Biestrzykowo. W okolicach Szestna dominują gleby ilaste. W składzie gatunkowym dominują gliny lekkie w całym profilu glebowym przy dużym udziale piasków gliniastych, zalegających na glinach. W klasyfikacji bonitacyjnej gleby te należą głównie do klas III i IVa.

Ponadto wśród gleb zwięzłych, występuje też na niewielkich powierzchniach (głównie w rejonie wsi Rydwagi, Gronowo i Boże) kompleks zbożowo-pastewny mocny. Średniurodzajne gleby kompleksu żytniego dobrego koncentrują się w południowej części gminy. Są one wykształcone głównie z piasków gliniastych lekkich, zwykle podścielonych gliną. Przeważnie zaliczają się do klasy bonitacyjnej IVb.

W rejonie rynien polodowcowych i na terenach sandrowych występują gleby lekkie, przepuszczalne V i VI klasy bonitacyjnej, kompleksu żytniego słabego i lokalnie żytnio-lubinowego. Wykształcone są one z piasków słabogliniastych zalegających na piaskach luźnych. Największe ich skupienia występują w rejonie Polskiej Wsi, na zachód i południe od Mrągowo oraz w okolicach Kosewa i Kiersztanowa.

Pod względem urodzajności gleb gmina Mrągowo należy do przeciętnych w województwie warmińsko-mazurskim. Wskaźnik bonitacji jakości i przydatności rolniczej gleb wynosi 51,7 pkt (średnia wojewódzka wynosi 50,1 pkt). Najwięcej gleb należy do klasy bonitacyjnej IV.

3.1.5. Zasoby naturalne

Na terenie gminy Mrągowo występują złoża kruszywa naturalnego i torfu. Geologicznie udokumentowane zostały 3 złoża, lecz dla jednego z nich w rejonie Kiersztanowa uchylono decyzję ze względu na dużą zmienność budowy. Dwa pozostałe złoża „Kiersztanowo” i „Polska Wieś” nie zostały objęte koncesjami eksploatacyjnymi. Zasoby pierwszego złoża, według stanu na 1997 r. wynosiły 164 tys. ton., drugiego – 1 013 tys. ton.

W wyniku wykonanej „Inwentaryzacji złóż surowców mineralnych woj. olsztyńskiego, gmina Mrągowo” Polgeol W-wa 1996 r., na terenie gminy wytypowano 3 obszary prognostyczne zalegania niewielkich złóż kruszywa naturalnego. Zlokalizowano również 15 punktów eksploatacji kruszywa.

Złoża torfu wstępnie rozpoznano w zachodniej i północnej części gminy. Duże złoża torfu znajduje się w rejonie na południe od Gązwy. Jego zasoby bilansowe wynoszą 12 mln m³, średnia miąższość 3 m. Złoża w dużej mierze jest rezerwatem przyrody.

Ponadto na terenie gminy eksploatowano złoża surowców ilastych w rejonie miejscowości Czerwonka nad jeziorem Juksty. Nad jeziorem Juno na północ od Mrągowo stwierdzono występowanie kredy jeziornej, lecz o bardzo małych zasobach (ok. 9 tys. ton).

3.1.6. Wody powierzchniowe i podziemne

Wody podziemne

Północno-zachodnia część gminy Mrągowo jest położona na obszarze występowania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych 205 (subzbiornik Warmia). Całkowita powierzchnia zbiornika zajmuje 2095 km², a szacunkowe zasoby dyspozycyjne – 60 tys. m³/d, średnia głębokość ujęć wynosi 150-200 m. Zbiornik nie posiada sporządzonej dokumentacji hydrogeologicznej.

Na terenie gminy eksploatowane są głównie warstwy, zalegające w osadach czwartorzędowych. Miąższość czwartorzędu średnio wynosi ok. 100-200 m. Nieliczne studnie, głównie w rejonie Mrągowo, bazują na trzeciorzędowym poziomie wodonośnym. Warunki zaopatrzenia w wodę w gminie są zróżnicowane, niekorzystne głównie w części północno-wschodniej, w której nie stwierdzono występowania warstw wodonośnych w dużym zwartym kompleksie. Na pozostałym obszarze gminy warunki hydrogeologiczne są korzystne lub przeciętne.

Wody podziemne gminy należące do piętra czwartorzędowego, charakteryzują się dużą zawartością związków żelaza (od 0,5 do 8,65 mg/l) i manganu (od 0,1 do ,65 mg/l. Zawartość siarczanów nie przekracza dopuszczalnych poziomów. Na terenie gminy w większości występują wody średniej jakości, które wymagają prostego uzdatnienia ze względu na naturalne ponadnormatywne zawartości żelaza i manganu.

Wody powierzchniowe

Przez obszar gminy Mrągowo przebiega dział wodny I rzędu. Główną rzeką gminy jest Dajna – rzeka IV-rzędowa, lewobrzeżny dopływ Gubra. Długość Dajny wynosi 55 km, bierze ona swój początek poza terenem aglomeracji Mrągowo, po czym przepływa przez szereg jezior Rynny Mrągowskiej: Wągiel, Wierzbowskie, Czos, Czarne, Kot, Juno, Kiersztanowskie, Dejnowa.

Na terenie gminy Mrągowo znajduje się wiele jezior (jezior o powierzchni powyżej 1 ha naliczono 31). Przeważająca część zbiorników to jeziora rynnowe, charakteryzujące się wydłużonym kształtem i dobrze rozwiniętą linią brzegową.

Stan czystości wód powierzchniowych na terenie aglomeracji Mrągowo jest zróżnicowany. Rzeka Dajna w 2004 r. poniżej jeziora Czos osiągnęła zadowalającą klasę jakości (III), ale już w przekroju w Smokowie, tuż przed ujściem do Gubra, prowadziła wody niezadowalającej jakości (badania z lat 2004 i 2007).

Wody badanych przez WIOŚ jezior były zróżnicowane – od I klasy do nie odpowiadających normom. Najgorszą – pozaklasową – jakością wód charakteryzowało się jezioro

Kiersztanowskie. Największe jezioro z terenu gminy, jezioro Juno charakteryzowało się III klasą czystości wód. Dwa jeziora charakteryzują się najwyższą – I klasą – jakością. Są to położone niedaleko od siebie (choć w różnych zlewiskach) jeziora Probarskie i Kuc.

3.1.7. Różnorodność biologiczna

Ze względu na synantropizację (całość przemian zachodzących w szacie roślinnej pod wpływem działalności człowieka), gmina Mrągowo leży w regionie IV stopnia (skala od I do VII), gdzie przeważa roślinność antropogeniczna (wprowadzona przez człowieka), a roślinność naturalna zachowała się fragmentarycznie w siedliskach skrajnie ubogich lub niedostępnych do wykorzystania przez człowieka.

Znacznie większe zróżnicowanie gatunkowe roślin i zwierząt występuje zatem na tych terenach gminy, które nie są silnie przekształcone przez działalność człowieka, w przypadku gminy Mrągowo – głównie działalność rolniczą i turystykę. Zgodnie z tym, największa różnorodność biologiczna w gminie Mrągowo występuje na obszarach podmokłych, mało dostępnych i leśnych.

3.1.8. Lasy. Świat roślin.

Szata roślinna gminy Mrągowo jest urozmaicona. Dominującą formę stanowią lasy. Lasy zajmują w gminie Mrągowo 6 071,5 ha, lesistość gminy wynosi 20%. Rozmieszczenie lasów na terenie gminy jest nierównomierne. Zdecydowana ich większość występuje w części południowej gminy, wchodząc w skład wielkiego masywu leśnego Puszczy Piskiej. Ponadto większe kompleksy leżą w zachodniej części gminy w rejonie wsi Gązwa oraz na południe od Kiersztanowa i na wschód od miejscowości Boże.

Wśród siedlisk leśnych zdecydowaną przewagę mają typy lasowe, głównie las świeży. Typy borowe, w tym bór mieszany świeży, dominują w południowej części gminy. Fragmenty bardzo żyznych siedlisk lasowych występują głównie w części południowej gminy. Na terenie kompleksu Gązwa występuje wielki płat boru bagiennego.

W strukturze gatunkowej dominuje sosna i świerk. Z gatunków liściastych – najliczniej występuje brzoza i dąb. Najcenniejszą szatą roślinną dysponują obszary chronione w sposób prawny, które zachowały walory zbiorowisk naturalnych. Występują w nich unikatowe fitocenozy, głównie związane licznymi torfowiskami.

Pośród roślin występuje wiele gatunków chronionych, w tym: występują gatunki z rodziny storczykowatych – będące pod ścisłą ochroną – kruszczyk błotny, szerokolistny, rdzawoczerwony, storczyk krwisty, ponadto: listera jajowata, żłobik koralowy, rosiczka okrągłolistna i długolistna, wawrzynek wilczełyko, bażyna czarna, bagno zwyczajne, wełnianka pochwowata.

Na terenie gminy występuje łącznie kilkadziesiąt gatunków roślin chronionych, z czego większość to rośliny zielne. Duży udział chronionych gatunków roślin związany jest z torfowiskami i obszarami podmokłymi. Cenne są też zbiorowiska roślinności wodnej i szuwarowej, a także leśnej.

3.1.9. Świat zwierząt

Większość zwierząt pospolitych występujących w Polsce, reprezentowanych jest również na terenie gminy Mrągowo.

Ostoją zwierząt na terenie gminy jest przede wszystkim kompleks leśny Puszczy Piskiej. Z większych zwierząt występują tu m.in.: łoś, jeleni szlachetny, sarna i dzik; z drapieżników: lis, tchórz, jenot, kuna domowa (kamionka) i leśna, gronostaj, łasica oraz borsuk. Z mniejszych ssaków występuje: wiewiórka, kuna, wydra (umieszczona w Załączniku IV Dyrektywy 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk naturalnych), tchórz, norka amerykańska. Ponadto, spotyka się siedliska bobra (również umieszczony w Załączniku IV Dyrektywy Siedliskowej). Drobne gryzonie reprezentują m. in. mysz polna, nornica ruda i polnik zwyczajny, z większych wymienić można wiewiórkę, piżmaka, i karczownika. Występuje również kilka gatunków nietoperzy. Spotykane ssaki owadożerne to: jeż europejski, ryjówka aksamitna i malutka, kret, rzęsorek rzeczek.

Ptaki są najliczniejszą grupą zwierząt występującą w gminie Mrągowo. Często występują miejsca gniazdowania bociana białego (umieszczonego w Załączniku I Dyrektywy 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków – jako gatunek objęty szczególną ochroną). Spotyka się także inne gatunki ptaków gniazdujących, wymienione w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej jak: kaczki – krzyżówka, cyranka, cyraneczka, podgorzałka, tracz nurogęś, płaskonos, czernica, czy rzadziej spotykane: świstun, łódówka, gągoł; gęsi: gegawa, białoczelna i zbożowa (na przelotach); kormoran i mewy. Ponadto można spotkać: perkozy, siewczkę rzeczną, czajkę, brodziec krwawodziobego i samotnego, rybitwę czarną, żurawia, łabędzia niemego, bociana białego i czarnego czy czaplę siwą. Na polach i łąkach występują m.in. kuropatwy, bażanty i przepiórki. Z ptaków drapieżnych występują: jastrząb, myszołów, krogulec, pustułka, rybołów, kania ruda i czarna, błotniak stawowy. Z sów spotkać można: sowę uszatą, płomykówkę, puszczyka, pójdkę. Spośród ptaków leśnych licznie reprezentowane są: dzięcioły: czarny, duży, zielony i dzięciołek, a poza tym gil i dziwonia. Największymi osobliwościami ornitofauny są: puchacz, orlik krzykliwy i bielik.

Wśród występujących tu gadów najliczniejsze są jaszczurki: zwinka, żyworódka i padalec. Z węży obecne są: zaskroniec (dość liczny) i żmija zygzakowata. Występuje również żółw błotny.

Liczni są przedstawiciele płazów m.in. gatunki żab i ropuch (żaba jeziorkowa, trawna, śmieszka, kumak nizinny, ropucha szara i zielona).

W wodach powierzchniowych powszechnie występują znane ryby: szczupak, okoń, sandacz, jazgarz, płoć, wzdregę, leszcz, krap, karp, lin, karaś, węgorz, kleń, jaź, miętus, ukleja,

słonecznica, ciernik, cierniczek, itd. W większych i głębszych jeziorach, występują głąbielowate: sieja i sielawa.

Fauna bezkręgowców jest bogata i stosunkowo dobrze poznana.

3.1.10. Zabytki i dobra materialne

Na terenie gminy Mrągowo, zgodnie z rejestrem zabytków nieruchomych prowadzonym przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków, znajduje się 28 obiektów zabytkowych: kościołów, dworów wraz z założeniami parkowymi, zespołów folwarcznych, chałup, kapliczek, cmentarzy. Najważniejszymi zabytkami są:

- Kościół gotycki w Szestnie pochodzący z XV wieku, niegdyś kościół ewangelicko-augsburski, obecnie rzymsko-katolicki, z wystrojem wnętrza i fragmentami polichromii.
- Dwór klasycystyczny z 1848 roku w miejscowości Boże – dwór powstał na zlecenie ówczesnych właścicieli majątku rodziny von Schlubhut. Dwór posiada dwa ryzality na elewacji frontowej oraz od strony parku. Dwór nakryty jest dachem naczółkowym.
- Zespół folwarczy w miejscowości Boże (8 obiektów).
- Mauzoleum (kaplica) z 1754 roku w miejscowości Boże. W 1754 roku na ruinach kościoła ówczesni właściciele zbudowali rodowe mauzoleum. Mauzoleum było remontowane w 1833 roku. Obecnie mauzoleum jest kościołem filialnym kościoła parafialnego w Szestnie.
- Pozostałości zamku zakonnego w Szestnie. W 1348 roku Krzyżacy zbudowali strażnicę drewnianą w Szestnie. Po zniszczeniu strażnicy przez Litwinów zbudowano w 1367 roku nowy murowany zamek w stylu gotyckim. Do naszych czasów zachowały się fundamenty skrzydeł zachodniego i południowego oraz mury przyziemia północnego i wschodniego skrzydła.

3.2. Analiza obecnego stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Mrągowo, ze szczególnym uwzględnieniem wyrobów zawierających azbest

3.2.1. Gospodarka odpadami wraz z prognozą zmian

Odpady komunalne na terenie gminy Mrągowo są zbierane głównie w oparciu o system pojemnikowy (w większości pojemniki 110 l, 1100 l, 7 m³).

Mieszkańcy i podmioty gospodarcze zawierają umowy z firmami świadczącymi usługi. Firmy świadczące usługi posiadają stosowne zezwolenia na zbieranie i transport odpadów. Opłaty za usługę (od mieszkańców i podmiotów) są pobierane przez firmy świadczące usługi. Na terenie

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
dla projektu dokumentu „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032”

gminy Mrągowo w 2011 r. działały 3 podmioty zajmujące się zbieraniem i transportem odpadów komunalnych:

- Remondis Mrągowo sp. z o.o.,
- ZUK-Lubowidzki sp. zo.o.,
- PPHU Eko sp. cywilna,

Na terenie gminy Mrągowo funkcjonuje również selektywna zbiórka odpadów. System jest obsługiwany przez firmy zajmujące się zbieraniem odpadów. Użytkownicy nie ponoszą odrębnych opłat za selektywną zbiórkę odpadów. Selektywne gromadzenie dotyczy przede wszystkim odpadów z tworzyw sztucznych i metali, szkła oraz papieru i kartonu, jak również odpadów niebezpiecznych (baterii, przeterminowanych leków, środków ochrony roślin) – głównie w punktach sprzedaży tych artykułów.

Odpady komunalne są unieszkodliwiane głównie poprzez składowanie. Na terenie gminy Mrągowo funkcjonuje składowisko odpadów komunalnych w Polskiej Wsi, eksploatowane przez przedsiębiorstwo Miejska Energetyka Ciepła sp. z o.o. z Mrągora. System zagospodarowania odpadów komunalnych zgodnie z „Planem gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego” jest oparty o region S-E, pracujący na potrzeby gmin powiatu mrągorowskiego i powiatu szczycieńskiego.

W 2010 r. zebrano na terenie gminy Mrągora 1 604,48 Mg odpadów komunalnych, z czego 1 315,23 Mg pochodziło z gospodarstw domowych.

Odpady przemysłowe zgodnie z prawem są poddawane zagospodarowaniu przez wytwórców tych odpadów (bezpośrednio lub za pośrednictwem wyspecjalizowanych firm). W 2010 r. na terenie całego powiatu mrągorowskiego wytworzono 4,9 tys. ton odpadów przemysłowych, z czego 4,2 tys. ton (85,7%) poddano odzyskowi.

Prognozowane zmiany w gospodarce odpadami związane są głównie ze zmianą prawodawstwa dotyczącego systemu gospodarki odpadami. W dniu 15 lipca 2011 r. Prezydent RP podpisał ustawę z dnia 1 lipca 2011r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2012 r.

Dzięki zmianom w ustawie mieszkańcy nie będą już musieli samodzielnie zawierać umów z firmami odbierającymi odpady. Zgodnie z ustaloną przez każdą gminę opłatą, każdy mieszkaniec będzie płacił za odbiór wszystkich komunalnych odpadów, jakie wyprodukuje, w tym np. wielkogabarytowych. Stawka opłaty będzie określana przez gminę na podstawie kosztów zagospodarowania odpadów. Gminy będą mogły także dowolnie stosować stawki preferencyjne dla mieszkańców segregujących odpady.

Dla przedsiębiorców projekt ustawy wprowadza obowiązek uczestniczenia w przetargach organizowanych przez gminy na odbieranie odpadów. Po wejściu w życie ustawy, gminy rozpoczną wdrażanie systemu i organizowanie przetargów na ich obsługę.

Zmiany w ustawie pozwolą na ustanowienie jednolitych zasad finansowania odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych na terenie całego kraju. Tam, gdzie wprowadzono

już zarządzanie gospodarowaniem odpadami komunalnymi przez samorząd, wyeliminowano porzucanie odpadów np. w lasach czy spalanie ich w domowych piecach. Ponadto obniżone zostały stawki opłat za ich odbieranie i zagospodarowanie. Dzięki temu wyeliminowano lub ograniczono niezgodne z wymogami prawa pozbywanie się odpadów (np. wyrzucanie odpadów na tzw. „dzikie” wysypiska).

W ustawie przewidziano okresy przejściowe dla poszczególnych rozwiązań:

- 1 stycznia 2012 r. – zacznie działać rejestr działalności regulowanej, gmina od tego dnia nie wydaje zezwoleń na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.
- Do 30 kwietnia 2012 r. – przedsiębiorcy odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości będą zobowiązani złożyć pierwsze sprawozdania.
- Do 1 lipca 2012 r. – sejmik województwa uchwali aktualizację wojewódzkiego planu gospodarki odpadami oraz uchwałę w sprawie wykonania wojewódzkiego planu gospodarki odpadami, w której określone zostaną regiony oraz regionalne instalacje do zagospodarowania odpadów.
- 1 stycznia 2013 r. – zaczną obowiązywać nowe regulaminy utrzymania czystości i porządku na terenie gminy. Do tego czasu gminy są zobowiązane podjąć uchwały w sprawie stawek opłat, szczegółowych zasad ich ponoszenia, wzoru deklaracji i terminu złożenia pierwszych deklaracji. Od tego dnia powinna zacząć się kampania edukacyjno-informacyjna, mająca na celu zapoznanie właścicieli nieruchomości z obowiązkami wynikającymi z uchwał.
- 1 stycznia 2013 r. – przedsiębiorcy, którzy przed wejściem w życie ustawy działali na podstawie zezwoleń są obowiązani uzyskać wpis do rejestru.
- Do 31 marca 2013 r. – termin złożenia przez gminy pierwszych sprawozdań do Marszałka Województwa.
- 1 lipca 2013 r. – nowy system zaczyna funkcjonować – uchwały rad gmin wejdą w życie, gminy zaczynają pobierać opłaty od właścicieli nieruchomości i w zamian zapewniają świadczenie usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Do tego czasu muszą zostać rozstrzygnięte przetargi na odbieranie odpadów od właścicieli nieruchomości i muszą być podpisane umowy między gminą, a przedsiębiorcami.

Zmiana ustawy wpłynie przede wszystkim na uszczelnienie systemu odbierania odpadów komunalnych od mieszkańców, co znajdzie odzwierciedlenie w zwiększonej ilości odpadów przezywanych do zagospodarowania i utylizacji.

3.2.2. Inwentaryzacja azbestu

Przygotowanie projektu „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy Mrągowo na lata 2011-2032” zostało poprzedzone wykonaniem inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest (pokryć dachowych wykonanych z płyt azbestowo-cementowych). Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest przeprowadzona na terenie gminy Mrągowo polegała na spisie z natury. Podczas tego procesu określono również stan i możliwość bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, na podstawie których

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
dla projektu dokumentu „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032”

określono stopień pilności ich usunięcia. Wyniki inwentaryzacji zostały zebrane w bazie danych. Zgromadzone dane umożliwiły opracowanie mapy rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest.

Jedyny rodzaj wyrobów zawierających azbest, występujący na terenie gminy Mrągowo to wyroby zaliczane do klasy II („wyroby twarde”), zawierające poniżej 20% azbestu – płyty azbestowo-cementowe faliste (W02) oraz płyty azbestowo-cementowe płaskie (W01) stosowane jako pokrycia dachowe i elewacje zewnętrzne.

Tabela 1 przedstawia zestawienie ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Mrągowo z podziałem na poszczególne obręby geodezyjne. Łącznie na terenie gminy znajduje się 89 437 m² płyt azbestowo-cementowych, co daje ogólną masę 983,8 Mg wyrobów zawierających azbest.

Tabela 1 Wyroby zawierające azbest na terenie Gminy Mrągowo

Obręb geodezyjny	Płyty azbestowo-cementowe					
	powierzchnia [m ²]			masa [Mg]		
	osoby indywidualne	podmioty instytucjonalne	razem	osoby indywidualne	podmioty instytucjonalne	Razem
Bagienice	2 010	0	2 010	22,1	0,0	22,1
Bagienice Małe	924	1 140	2 064	10,2	12,5	22,7
Boża Wólka	1 082	0	1 082	11,9	0,0	11,9
Boże	4 224	312	4 536	46,5	3,4	49,9
Gązwa	2 999	354	3 353	33,0	3,9	36,9
Grabowo	4 658	0	4 658	51,2	0,0	51,2
Gronowo	2 670	0	2 670	29,4	0,0	29,4
Karwie	5 952	2 692	8 644	65,5	29,6	95,1
Kiersztanowo	3 637	0	3 637	40,0	0,0	40,0
Kosewo	3 009	1 038	4 047	33,1	11,4	44,5
Krzywe	2 280	0	2 280	25,1	0,0	25,1
Marcinkowo	2 316	1 078	3 394	25,5	11,9	37,3
Mierzejewo	2 251	0	2 251	24,8	0,0	24,8
Młynowo	6 102	0	6 102	67,1	0,0	67,1
Muntowo	2 736	360	3 096	30,1	4,0	34,1
Notyst	2 340	0	2 340	25,7	0,0	25,7
Nowe Bagienice	1 164	24	1 188	12,8	0,3	13,1
Polska Wieś	6 262	0	6 262	68,9	0,0	68,9
Popowo Sałęckie	924	0	924	10,2	0,0	10,2
Probark	2 013	30	2 043	22,1	0,3	22,5
Ruska Wieś	1 620	0	1 620	17,8	0,0	17,8
Rydwagi	1 224	0	1 224	13,5	0,0	13,5
Szczerzbowo	1 711	5 400	7 111	18,8	59,4	78,2
Szestno	132	5 280	5 412	1,5	58,1	59,5
Uźranki	1 438	0	1 438	15,8	0,0	15,8
Wierzbowo	2 268	0	2 268	24,9	0,0	24,9
Wyszembork	1 322	30	1 352	14,5	0,3	14,9
Zalec	2 431	0	2 431	26,7	0,0	26,7
Razem	71 700	17 737	89 437	788,7	195,1	983,8

Źródło: projekt „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy Mrągowo na lata 2011-2032”

Rys. 2 przedstawia podział wyrobów zawierających azbest na znajdujące się we władaniu osób fizycznych oraz podmiotów instytucjonalnych. Ponad 80% wyrobów zawierających azbest znajduje się we władaniu osób indywidualnych.

Rys. 2.

Źródło: projekt „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy Mrągowo na lata 2011-2032”

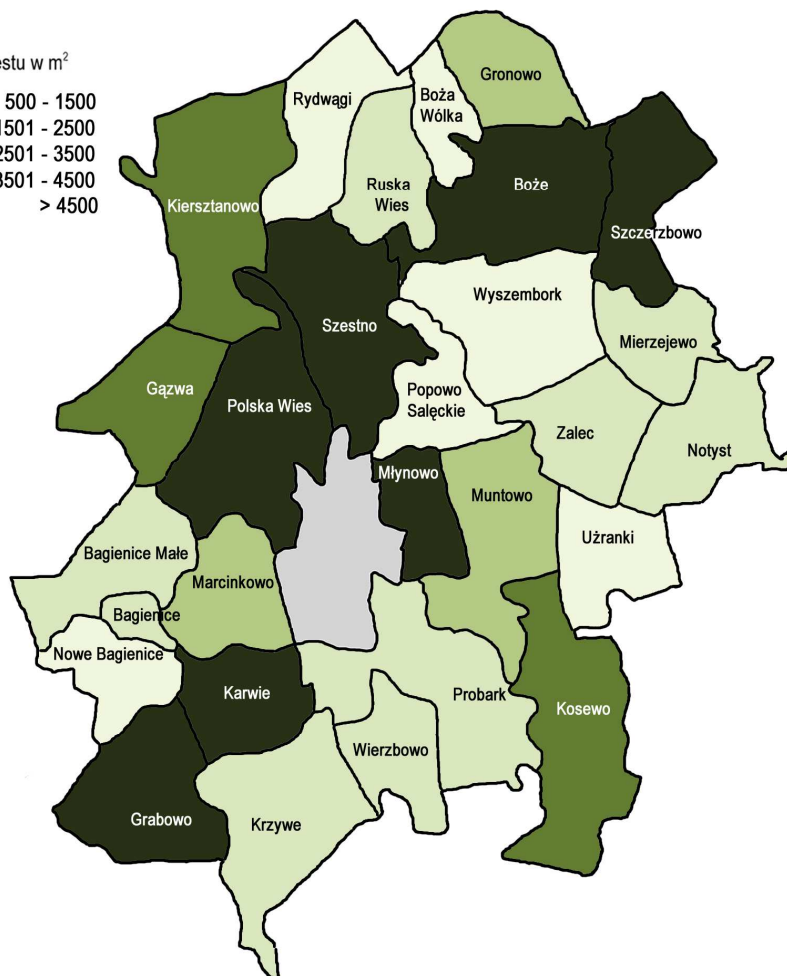
Rys. 3 przedstawia rozmieszczenie wyrobów zawierających azbest w poszczególnych obrębach geodezyjnych gminy Mrągowo wg ilości wyrażonej w m². Najwięcej płyt azbestowo-cementowych znajduje się w obrębie Karwie.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
dla projektu dokumentu „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032”

LEGENDA

Ilość azbestu w m²

- 500 - 1500
- 1501 - 2500
- 2501 - 3500
- 3501 - 4500
- > 4500

Źródło: projekt „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy Mrągowo na lata 2011-2032”

Rys. 3. Rozmieszczenie wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Mrągowo (w m²).

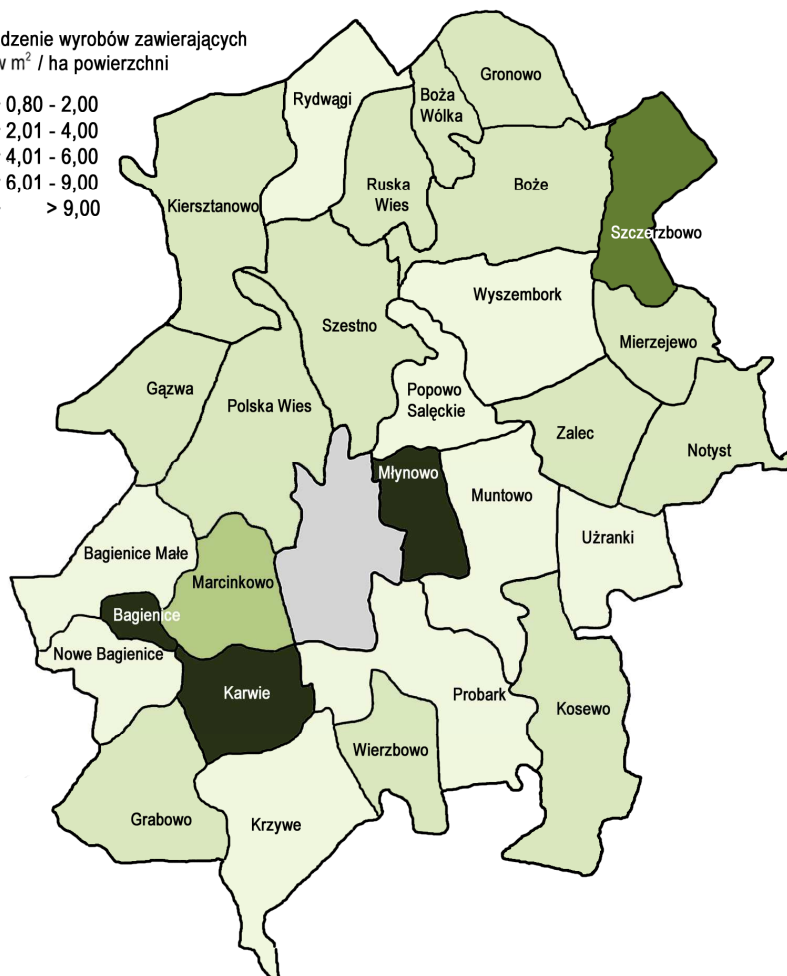
Po uwzględnieniu powierzchni poszczególnych obszarów (Rys. 4) okazuje się, że największe nagromadzenie wyrobów zawierających azbest przypadających na jednostkę powierzchni odnotowano w obrębie Młynowo: aż 11,3 m² wyrobów na ha powierzchni, a najmniejsze w obrębie Wyszembork – 0,89 m²/ha. Przeciętne nagromadzenie dla całej gminy wynosi 3,03 m² wyrobów na ha powierzchni (303,03 m²/km²).

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
dla projektu dokumentu „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032”

LEGENDA

Nagromadzenie wyrobów zawierających
azbest w m² / ha powierzchni

	- 0,80 - 2,00
	- 2,01 - 4,00
	- 4,01 - 6,00
	- 6,01 - 9,00
	- > 9,00

Źródło: projekt „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy Mrągowo na lata 2011-2032”

Rys. 4. Nagromadzenie wyrobów zawierających azbest w poszczególnych obrębach geodezyjnych gminy Mrągowo (w m²/ha).

3.2.3. Gospodarka odpadami zawierającymi azbest wraz z prognozą zmian

Odpady zawierające azbest są w chwili obecnej usuwane w następujący sposób: po dopełnieniu obowiązków formalnoprawnych, właściciel lub zarządca obiektu, w których zastosowano wyroby zawierające azbest, dokonuje wyboru wykonawcy prac związanych z usunięciem tych wyrobów – wytwórcy odpadów niebezpiecznych. Zawiera umowę na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczenia budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z azbestu. Obecnie na terenie powiatu mrągowskiego funkcjonują cztery firmy, które posiadają stosowne uprawnienia do prowadzenia prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest,

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
dla projektu dokumentu „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032”

zgodnie z decyzją Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego zatwierdzającą Program Gospodarki Odpadami:

1. Firma Dekarska Dariusz Robak, ul. Słowicza 14, 11-700 Mrągowo.
2. Zakład Blacharsko-Dekarski Zbigniew Dauda, Marcinko 139, 11-700 Mrągowo.
3. Junior BAŁD-BUD Rafał Bałdyga, ul. Nowogródzka 2B, 11-700 Mrągowo.
4. Przedsiębiorstwo Budowlane „Sandra II”, Popowo Salęckie 127/3, 11-700 Mrągowo.

Należy nadmienić, że prace takie mogą wykonywać wszystkie firmy, dla których obszarem prowadzenia działalności jest teren całego województwa lub kraju, bez względu na lokalizację siedziby.

Niezależnie od obowiązków wykonawcy prac, właściciel lub zarządca informuje mieszkańców lub użytkowników budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, o usuwaniu niebezpiecznych materiałów zawierających substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla ludzi oraz sposobach zabezpieczenia przed tą szkodliwością. Po zakończeniu prac właściciel lub zarządca uzyskuje od wykonawcy prac pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania robót i oczyszczenia obiektu z azbestu.

Wykonawca prac przekazuje odpady azbestu do utylizacji. Obecnie na terenie powiatu mrągowskiego nie ma składowiska, które byłoby przystosowane do składowania odpadów zawierających azbest. Najbliższe składowisko w województwie warmińsko-mazurskim to składowisko w Wysiece w gminie Bartoszyce, na którym jest planowane otwarcie kwatery na odpady zawierające azbest.

Nie przewiduje się zmian w istniejącym systemie gospodarki odpadami zawierającymi azbest (sposobie usuwania wyrobów zawierających azbest), jednak – w związku z realizacją „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy Mrągowo na lata 2011-2032” przewiduje się znaczne zwiększenie ilości usuwanych i unieszkodliwianych wyrobów zawierających azbest z terenu gminy w stosunku do stanu obecnego. Tabela 2 przedstawia prognozowane ilości usuwanych i unieszkodliwianych wyrobów zawierających azbest w poszczególnych latach realizacji programu przy założeniu trzech scenariuszy intensywności realizacji „Programu...”. Należy przy tym stwierdzić, że intensywność usuwania wyrobów zawierających azbest będzie zależała także od **stopnia zamożności mieszkańców**. 100% tych wyrobów to pokrycia dachowe, a ich usunięcie wiąże się z kosztowną wymianą pokrycia na nowe.

Tabela 2 Prognoza ilości unieszkodliwianych odpadów zawierających azbest

Założone scenariusze	Intensywność usuwania wyrobów zawierających azbest (Mg)					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016-2032
Scenariusz pesymistyczny	5%	5%	5%	5%	5%	75%
Ilość unieszkodliwionych odpadów	4 472	4 472	4 472	4 472	4 472	67 078
Scenariusz pośredni	10%	10%	10%	10%	10%	50%
Ilość unieszkodliwionych odpadów	8 944	8 944	8 944	8 944	8 944	44 718
Scenariusz optymistyczny	15%	15%	15%	15%	15%	25%
Ilość unieszkodliwionych odpadów	13 416	13 416	13 416	13 416	13 416	22 359

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

3.3. Główne problemy ochrony środowiska na terenie gminy Mrągowo ze szczególnym uwzględnieniem problemów w gospodarce odpadami

Po dokonaniu analizy stanu środowiska na terenie gminy Mrągowo stwierdzono, że głównymi problemami są:

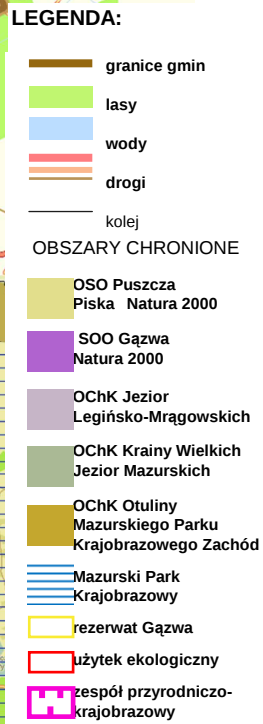
1. Znaczne ilości wyrobów zawierających azbest (pokryć dachowych z płyt azbestowo-cementowych), występujące na terenie gminy.
2. Znaczne nagromadzenie wyrobów zawierających azbest na jednostkę powierzchni – wyroby z azbestu występują we wszystkich obrębach geodezyjnych, w niektórych ich nagromadzenie przekracza 9 m²/ha powierzchni.
3. Zbyt niska świadomość mieszkańców na temat właściwego postępowania z odpadami – w tym z odpadami zawierającymi azbest, co może skutkować występowaniem (przejściowych i lokalnych) przekroczeń występujących obecnie niskich stężeń włókien azbestu w powietrzu, co stwarza zagrożenie dla zdrowia ludzi.
4. Zbyt niska świadomość mieszkańców na temat właściwego użytkowania wyrobów zawierających azbest, co może skutkować występowaniem (przejściowych i lokalnych) przekroczeń występujących obecnie niskich stężeń włókien azbestu w powietrzu, co stwarza zagrożenie dla zdrowia ludzi.
5. Brak na terenie powiatu składowiska przystosowanego do utylizacji odpadów zawierających azbest.
6. Niewielka liczba lokalnych firm posiadających uprawnienia do prowadzenia prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, zgodnie z decyzją Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego zatwierdzającą Program Gospodarki Odpadami.
7. Możliwość występowania chronionych gatunków zwierząt (szczególnie gniazd: bocianów, jerzyków) w/na budynkach, w których wykorzystano azbest.
8. Występowanie na obszarze gminy terenów cennych przyrodniczo, w tym objętych ochroną, słabo zagospodarowanych, w połączeniu ze stosunkowo niską świadomością środowiskową mieszkańców, może skutkować powstawaniem nielegalnych wysypisk odpadów (także tych niebezpiecznych, zawierających azbest).

3.4. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów objętych ochroną

Tereny chronione na obszarze Gminy Mrągowo (Rys. 5) (z wyłączeniem obszarów Natura 2000) zajmują 15 920,9 ha (53,9% ogólnej powierzchni gminy), w tym:

- rezerваты przyrody 204,8 ha,
- parki krajobrazowe 748 ha,
- obszary chronionego krajobrazu 14 057,9 ha,
- użytki ekologiczne 40,7 ha,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe 1 115,0 ha.

dla projektu dokumentu „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032”

Źródło: projekt „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy Mrągowo na lata 2011-2032”

Rys. 5. Obszary chronione w gminie Mrągowo.

3.4.1. Parki Krajobrazowe

Na południowo-wschodnim krańcu gminy Mrągowo znajduje się fragment **Mazurskiego Parku Krajobrazowego**, który został utworzony w grudniu 1977 r. w celu zachowania wartości przyrodniczych, kulturowych i historycznych tego obszaru dla potrzeb nauki, dydaktyki i turystyki. W granicach Mazurskiego Parku Krajobrazowego znajduje się największe w Polsce jezioro Śniardwy oraz północna część Puszczy Piskiej z rzeką Krutynią. Park położony jest na terenie województwa warmińsko-mazurskiego i obejmuje swoimi granicami części gmin: Piecki, Mrągowo, Świętajno, Ruciane Nida, Mikołajki, Orzysz i Pisz, zajmując pogranicze trzech powiatów: mrągowskiego, piskiego i szczycieńskiego. Powierzchnia Mazurskiego Parku Krajobrazowego wynosi 53 655 ha, a jego strefy ochronnej 18 608 ha. Jest to jeden z największych parków krajobrazowych w Polsce.

Na obszarze Mazurskiego Parku Krajobrazowego znajdują się obiekty, w których zastosowano wyroby zawierające azbest (pokrycia dachowe z płyt azbestowo-cementowych).

3.4.2. Obszary Chronionego Krajobrazu

Na terenie gminy Mrągowo występują następujące obszary chronionego krajobrazu:

- **Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko-Mrągowskich** o łącznej powierzchni 20 615,9 ha. Obejmuje środkową i zachodnią część gminy.
- **Obszar Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Zachód** o łącznej powierzchni 7 381 ha. Obszar obejmuje południową część Gminy Mrągowo.
- **Obszar Chronionego Krajobrazu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich** o łącznej powierzchni 85 527 ha. Obszar obejmuje wschodni kraniec Gminy Mrągowo.

Na Obszarach Chronionego Krajobrazu znajdują się obiekty, w których zastosowano wyroby zawierające azbest (pokrycia dachowe z płyt azbestowo-cementowych).

3.4.3. Zespoły Przyrodniczo-Krajobrazowe

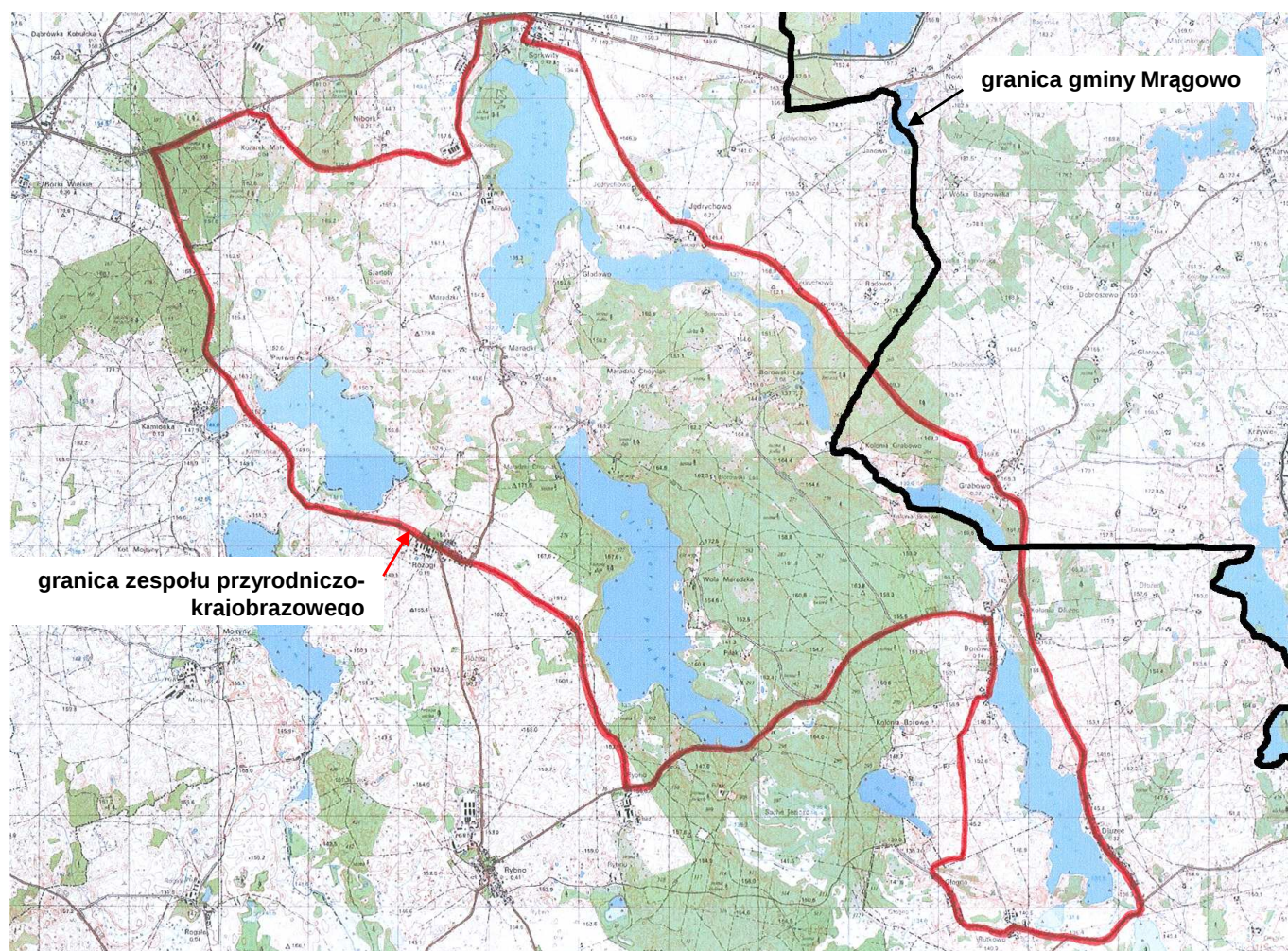
W południowo-zachodniej części gminy znajduje się część zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Jeziora Sorkwickie”. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy o powierzchni 4460 ha obejmuje górną część dorzecza Krutyni z jeziorami: Lampackie, Lampasz, Kujno, Dłużec, Pierwój i Piłakno otoczoną terenami leśnymi i otwartymi. Szczególnym celem ochrony zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Jeziora Sorkwickie” jest zachowanie

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
dla projektu dokumentu „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032”

walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów polodowcowych o zróżnicowanej rzeźbie i o szczególnych wartościach kulturowych. Aktem normatywnym jest Rozporządzenie Nr 23 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 9 sierpnia 2007 r. w sprawie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Jeziora Sorkwickie”.

Na obszarze zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Jeziora Sorkwickie” znajdują się obiekty, w których zastosowano wyroby zawierające azbest (pokrycia dachowe z płyt azbestowo-cementowych).

Rys. 6 przedstawia szczegółową lokalizację zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Jeziora Sorkwickie”.

Źródło: RDOŚ Olsztyn, opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

Rys. 6. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Jeziora Sorkwickie”

3.4.4. Rezerваты przyrody

W zachodniej części Gminy Mrągowo znajduje się **rezerwat „Gązwa”**, utworzony w 1958 r. Jest to rezerwat torfowiskowy utworzony dla zachowania śródleśnego torfowiska wysokiego typu bałtyckiego oraz borów bagiennych z charakterystycznymi dla tych ekosystemów roślinami naczyniowymi i mszakami. Powierzchnia rezerwatu wynosi 204,76 ha (lokalizację rezerwatu w odniesieniu do terenu gminy przedstawia Rys. 5).

W granicach rezerwatu przyrody na terenie gminy Mrągowo nie występują obiekty, w których zastosowano wyroby zawierające azbest.

Rys. 7 przedstawia szczegółową lokalizację rezerwatu przyrody „Gązwa”.

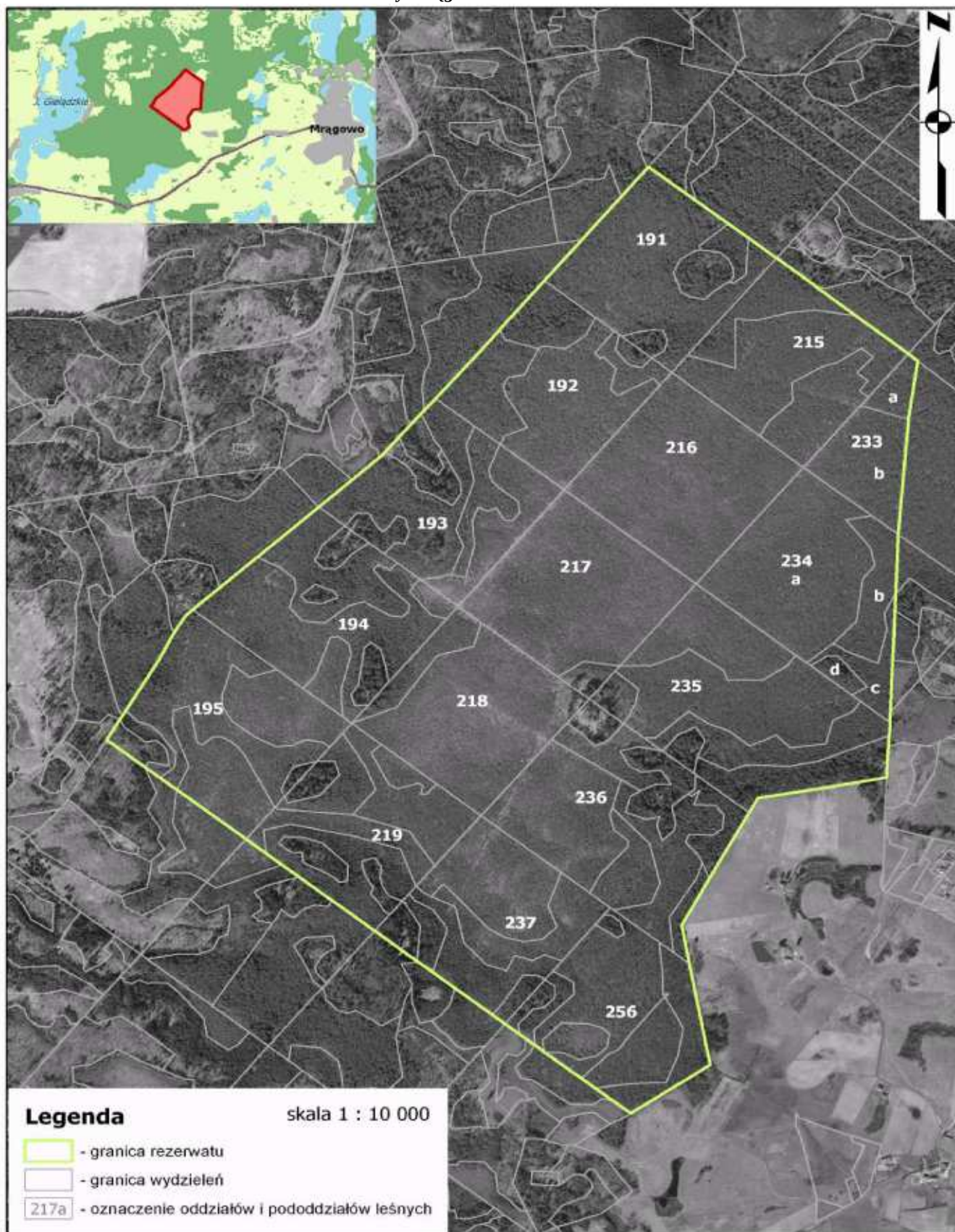
3.4.5. Użytki ekologiczne

We wschodniej części gminy znajduje się użytek ekologiczny „Rozlewisko Zawady” o powierzchni 40,2 ha (na wschód od wsi Zawady). Szczególnym celem ochrony jest zachowanie śródpolnego rozlewiska będącego ostoją żółwia błotnego *Emys orbicularis* i licznych gatunków ptactwa wodnoblotnego. Lokalizację użytku w odniesieniu do terenu gminy przedstawia Rys. 5).

W granicach użytku ekologicznego na terenie gminy Mrągowo nie występują obiekty, w których zastosowano wyroby zawierające azbest.

Rys. 8 przedstawia szczegółową lokalizację użytku ekologicznego „Rozlewisko Zawady”.

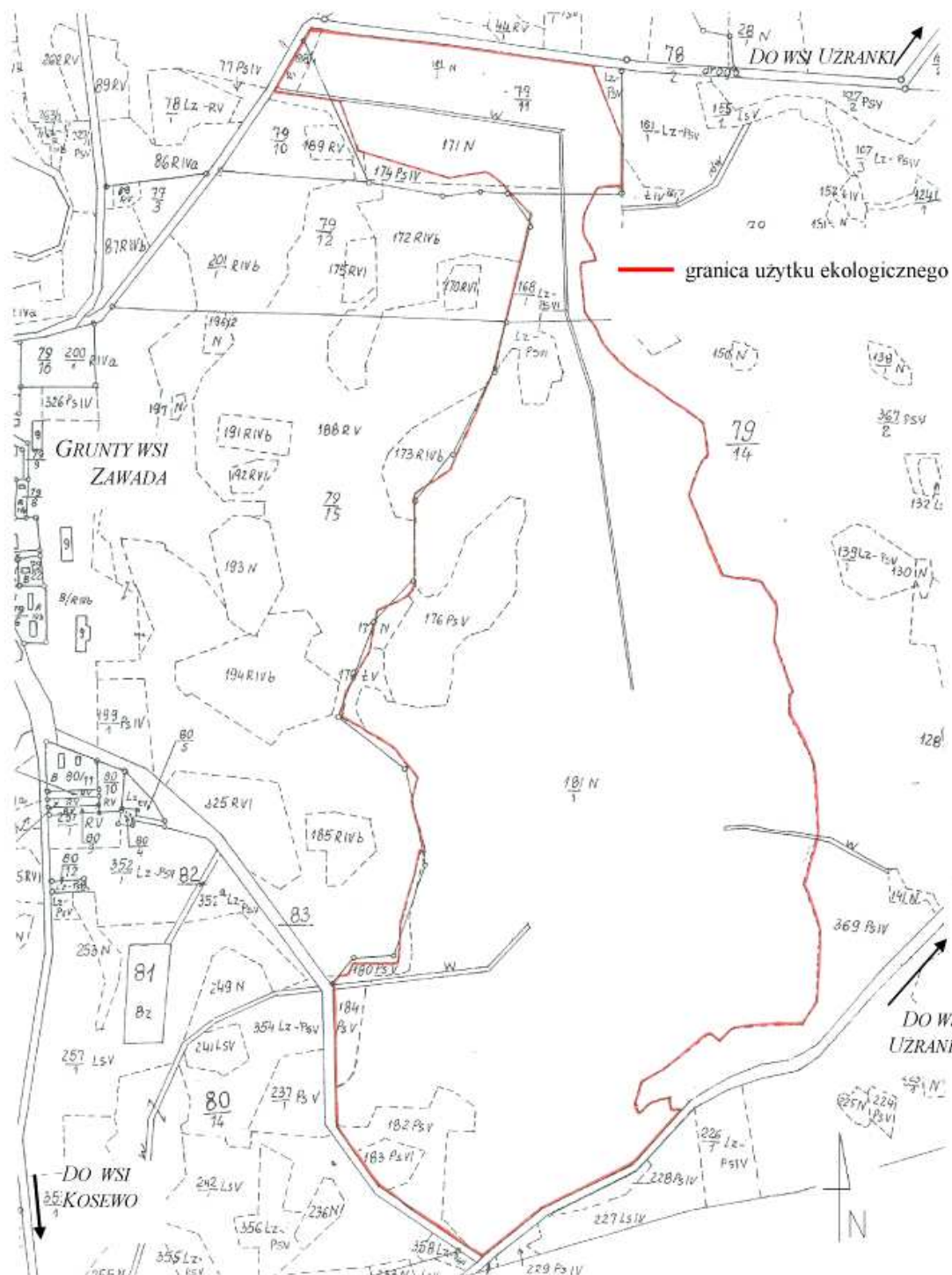
PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
dla projektu dokumentu „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032”

Źródło: Zarządzenie Nr 49 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 16 września 2010 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Gązwa”.

Rys. 7. Rezerwat przyrody „Gązwa”

UŻYTEK EKOLOGICZNY „ROZLEWISKO ZAWADY”

Źródło: RDOŚ Olsztyn

Rys. 8. Użytek ekologiczny „Rozlewisko Zawady”

3.4.6. Obszary Natura 2000

Na terenie gminy Mrągowo znajdują się również dwa obszary chronione w ramach sieci Natura 2000:

- **Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Piska”** ustanowiony w ramach sieci Natura 2000 (kod PLB280008). OSO „Puszcza Piska” zajmuje powierzchnię 172 802,2 ha. Obszar leży na granicy pomiędzy krainą Wielkich Jezior Mazurskich a Niziną Mazurską. Główne rzeki to Krutynia i Pisa. Na tym terenie znajduje się wiele jezior. W północno-zachodniej części obszaru znajduje się największe polskie jezioro – Śniardwy (1 097 km²). Występują głównie lasy iglaste z dominującą sosną. W nasadzeniach liściastych dominują lipa i wiąz. Wokół zbiorników wodnych na terenach podmokłych występują zarośla olchowe i różnego rodzaju zabagnienia. Na obszarze tym występuje co najmniej 37 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej i 12 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Obszar stanowi ostoję cietrzewia o bardzo ważnym znaczeniu. OSO „Puszcza Piska” obejmuje południową część gminy Mrągowo.
- **Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Gązwa”** ustanowiony w ramach sieci Natura 2000 (kod PLH280011). SOO „Gązwa” zajmuje powierzchnię 499,14 ha. Obszar obejmuje kompleks bagien i torfowisk. Najważniejsza jego część jest chroniona jako rezerwat przyrody. Środkową partię zajmuje typowe torfowisko wysokie z przebiegającym procesem torfotwórczym. Większość torfowiska pokrywa zespół *Ledo-Sphagnetum*. Wśród torfowiska napotyka się wiele małych wysp o podłożu mineralnym, porośniętych przez zbiorowiska leśne, głównie *Quercus robur*-*Pinetum*. W strefie peryferycznej torfowiska występuje przede wszystkim bór bagienny *Vaccinio uliginosi*-*Pinetum*. Obszar przecięty jest szeregiem rowów melioracyjnych, które odwadniają torfowisko. Zbiorowiska leśne położone wzdłuż nich ulegają szybkim przemianom. Na północ od kopuły znajdują się bagna, które powstały w wyniku osuszenia płytkiego jeziora, z grubymi jeziornymi osadami. Od 1958 roku najważniejsza część torfowiska (204,76 ha) została objęta ochroną jako rezerwat przyrody Gązwa. Całość położona jest w Obszarze Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko-Mrągowskich. Najciekawszą część SOO „Gązwa” stanowi torfowisko wysokie. Jest to jeden z największych ekosystemów tego typu w Polsce, który nie uległ zniszczeniu, z wciąż przebiegającym procesem torfotwórczym. Występują to bogate populacje 2 mchów uznawanych w Polsce za ginące: *Sphagnum fuscum* i *Dicranum affine* oraz bażyny czarnej *Empetrum nigrum*. SOO „Gązwa” znajduje się w zachodniej części gminy Mrągowo.

Na obszarach objętych ochroną w ramach sieci Natura 2000 znajdują się obiekty, których zastosowano wyroby zawierające azbest (pokrycia dachowe z płyt azbestowo-cementowych). Potencjalnym problemem, który może pojawić się w przypadku podjęcia działań związanych z usunięciem pokryć dachowych, może być występowanie na tych obiektach gniazd ptaków objętych ochroną.

3.4.7. Pozostałe formy ochrony przyrody

Z pozostałych form ochrony przyrody na terenie gminy Mrągowo znajdują się **4 pomniki przyrody** (nieożywionej). Ochroną objęto następujące obiekty:

1. 2 głazy „Bliźnięta” – granity szaroróżowe (nr ewidencyjny 284); obwód: 1140 cm, 1130 cm; wysokość: 2,7 m, 1,8 m; lokalizacja: Muntowo; akt i rok uznania: R.XII.284/61 27.11.1961 r.
2. głaz – granit szary (nr ewidencyjny 285); obwód 950 cm; wysokość: 1,4 m; lokalizacja: Osada Botowo k. Gązwy; akt i rok uznania: R.XII.285/61 27.11.1961 r.
3. głaz – granitognejs z granatami (nr ewidencyjny 286); obwód: 930 cm; wysokość: 1,5 m; lokalizacja: L-ctwo Gązwa oddz. 43f (1972), 300 m od jez. Czarne; akt i rok uznania: R.XII.286/61 27.11.1961 r.
4. głaz narzutowy granit różowy „Pomnik Wolności Ojczyzny” (nr ewidencyjny 957); obwód: 1150 cm; wysokość: 2 m; lokalizacja: N-ctwo Mrągowo, L-ctwo Gązwa, oddz. 158c, miejsc. Stamka k/Gązwa; akt i rok uznania: Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 152, poz. 2513, 2001 r.

Na terenie gminy Mrągowo nie występują **stanowiska dokumentacyjne**.

3.5. Dalekosiężne, główne i szczegółowe cele i kierunki działań w odniesieniu do wyrobów zawierających azbest

W świetle analizy przedstawionej w poprzednich rozdziałach, dotyczącej stanu środowiska i głównych problemów w ochronie środowiska, określono przedstawione poniżej cele i kierunki działań w odniesieniu do wyrobów zawierających azbest.

Celem nadrzędnym długookresowym (cel zbieżny z celem projektu „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy Mrągowo na lata 2011-2032”) jest:

***Zabezpieczenie terenu Gminy Mrągowo przed szkodliwym
wpływem wyrobów zawierających azbest poprzez ich
bezpieczne usunięcie i unieszkodliwienie.***

Cele szczegółowe (krótkookresowe):

1. W zależności od możliwego do realizacji scenariusza usunięcie z terenu gminy Mrągowo **w latach 2011-2016:**
 - Przy scenariuszu pesymistycznym – 25% wyrobów zawierających azbest.
 - Przy scenariuszu pośrednim – 50% wyrobów zawierających azbest.
 - Przy scenariuszu optymistycznym – 75% wyrobów zawierających azbest.

2. Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy Mrągowo w zakresie szkodliwości wyrobów zawierających azbest oraz bezpiecznych metod usuwania i unieszkodliwiania tych wyrobów (odpadów).

Cele główne (długookresowe):

1. W zależności od możliwego do realizacji scenariusza usunięcie z terenu gminy Mrągowo **w latach 2017-2032:**
 - Przy scenariuszu pesymistycznym – 75% wyrobów zawierających azbest.
 - Przy scenariuszu pośrednim – 50% wyrobów zawierających azbest.
 - Przy scenariuszu optymistycznym – 25% wyrobów zawierających azbest.
2. Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Mrągowo w sposób bezpieczny dla ludzi i środowiska oraz zgodny z wymogami prawa.

Kierunki działań:

1. Stymulowanie i koordynowanie przez Urząd Gminy w Mrągowie procesu usuwania wyrobów zawierających azbest przez władających tymi wyrobami.
2. Prowadzenie przez Urząd Gminy w Mrągowie działań edukacyjnych związanych ze zwiększaniem świadomości ekologicznej zakresie szkodliwości wyrobów zawierających azbest oraz bezpiecznych metod usuwania i unieszkodliwiania tych wyrobów (odpadów).
3. Monitorowanie przez Urząd Gminy w Mrągowie procesu usuwania wyrobów zawierających azbest.

Wszystkie powyższe kierunki uwzględniono w opracowanym projekcie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032”.

3.6. Przewidywane znaczące oddziaływania programu na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000

Zgodnie z zapisami „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” wraz z zapisami „Prognozy...” usunięcie wyrobów zawierających azbest będzie zgodne z przyjętymi zasadami ostrożności przy demontażu i składowaniu. Azbest z terenu gminy Mrągowo będzie składowany na specjalnym składowisku, przeznaczonym do tego celu.

Usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Mrągowo, w tym z obszarów Natura 2000, przyniesie pozytywny efekt ekologiczny zarówno w przypadku zdrowia ludzi, jak i stanu środowiska oraz cennych siedlisk.

Azbest występuje jedynie na terenie zamieszkałym, w skupiskach siedzib ludzkich, przy ciągach komunikacyjnych, dlatego też usuwanie niebezpiecznych pokryć dachowych w tym rejonie obszarów Natura 2000 nie powinno przynieść negatywnych efektów.

Jedyne możliwe negatywne oddziaływanie na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 (w szczególności Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Piska”, kod PLB280008) jest związane z **nieodpowiednio** prowadzonymi pracami związanymi z usuwaniem pokryć dachowych lub innych elementów budynków zawierających azbest. **Należy zatem zwrócić uwagę, aby prowadzone prace nie powodowały niszczenia chronionych gatunków zwierząt – przede wszystkim ptaków, ich lęgów lub miejsc gniazdowania.** Dotyczy to szczególnie bocianów (*Ciconia ciconia*) oraz jerzyków (*Apus apus*).

Na mocy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 roku w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz.U. nr 220, poz. 2237), te gatunki ptaków są ściśle chronione. Oznacza to, że w okresie lęgowym nie można ich płoszyć, niepokoić, przenosić gniazd itp. Prace przy gniazdach przenoszonych z jednego miejsca na inne np. z dachu poddawanego wymianie pokrycia dachowego, można prowadzić od 16 października do końca lutego. W sytuacji, gdy zniszczenie gniazda jerzyka lub bociana jest konieczne, należy zwrócić się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie o wydanie stosownego zezwolenia oraz zapewnić tym gatunkom zastępcze miejsca lęgowe. Podczas remontu czy termomodernizacji budynku należy zawieszać budki lęgowe dla tych ptaków (jerzyka) w miejscach, gdzie dotychczas miały one swoje lęgi.

W przypadku prac rozbiórkowych, remontowych, modernizacyjnych i termomodernizacyjnych (które mogą być prowadzone w celu eliminacji azbestu) przed ich rozpoczęciem **zarządca budynku powinien zlecić ornitologowi inwentaryzację przyrodniczą w zakresie występowania ptaków gatunków chronionych,** w szczególności jerzyka (*Apus apus*).

Poza potencjalnym oddziaływaniem opisanym powyżej nie przewiduje się innego znaczącego oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000.

3.7. Przewidywane oddziaływanie programu (w tym znaczące) na poszczególne komponenty środowiska

Poniżej zostało opisane przewidywane oddziaływanie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” wraz z postanowieniami „Prognozy...” na poszczególne komponenty środowiska.

3.7.1. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną

Realizacja postanowień „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” wraz z postanowieniami „Prognozy...” będzie miała dość ograniczone oddziaływanie na różnorodność biologiczną. Działania związane z

realizacją postanowień „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” wraz z postanowieniami „Prognozy...” dotyczą przede wszystkim terenów zabudowanych (budynków), w odniesieniu do których nie można mówić o bioróżnorodności.

Pewne oddziaływania mogą wystąpić jedynie w odniesieniu do gatunków zwierząt, jednak – z uwagi na zakres działań koniecznych do podjęcia oraz założone działania minimalizujące – nie można rozpatrywać ich w kontekście wpływu na bioróżnorodność, a jedynie w kontekście oddziaływania na gatunki chronione.

Jedyne możliwe do wystąpienia pośrednie oddziaływania na bioróżnorodność mogą być związane z emisją zanieczyszczeń do powietrza i emisją hałasu przez środki transportu wykorzystywane do przewozu odpadów zawierających azbest. Jednak oddziaływanie takie ma pomijalną wielkość. Pozytywne oddziaływanie może być związane z ograniczeniem ryzyka powstawania „dzikich” składowisk odpadów zawierających azbest.

3.7.2. Oddziaływanie na ludzi

Realizacja postanowień „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” wraz z postanowieniami „Prognozy...” może powodować dwa rodzaje oddziaływania na zdrowie i życie ludzi – w zależności od analizowanej grupy narażenia.

Realizacja postanowień „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” wraz z postanowieniami „Prognozy...” wykazuje pozytywny wpływ na zdrowie ludzi mieszkających, pracujących lub też wykorzystujących do innych celów obiekty, w których zastosowano wyroby zawierające azbest, poprzez usunięcie stwarzających zagrożenie pokryć dachowych z płyt azbestowo-cementowych.

W momencie prowadzenia prac związanych z usuwaniem azbestu z poszczególnych obiektów, zagrożenie dla mieszkańców może wzrastać. Jednak z uwagi na krótkotrwałość występowania narażenia oraz fakt, że przy prowadzeniu prac zostaną zachowane odpowiednie standardy w zakresie minimalizacji negatywnego oddziaływania (wymagane odpowiednimi przepisami) włącznie z powiadomieniem mieszkańców o usuwaniu niebezpiecznych materiałów zawierających substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla ludzi oraz sposobach zabezpieczenia przed tą szkodliwością, oddziaływanie takie ma charakter pomijalny.

Jeżeli pod uwagę zostanie wzięta grupa osób, która zajmuje się przeprowadzaniem prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, ryzyko możliwości wystąpienia negatywnych oddziaływań związanych z narażeniem na kontakt z wyrobami zawierającymi azbest rośnie. Należy jednak podkreślić, że:

- zgodnie z obowiązującymi przepisami działalność w takim zakresie będą prowadzić jedynie koncesjonowane firmy, zatrudniające odpowiednio wykwalifikowanych pracowników,

- firmy te zatrudniają personel, który jest wyposażony w odpowiednie środki ochrony osobistej jest świadomy zagrożeń związanych z prowadzonymi pracami (wysoka świadomość zagrożenia),
- w ramach prowadzenia prac zgodnie z obowiązującymi przepisami będą stosowane środki minimalizujące wystąpienie negatywnego oddziaływania (zarówno w odniesieniu do pracowników jak i osób zewnętrznych).

3.7.3. Oddziaływanie na zwierzęta

Analiza możliwych oddziaływań realizacji postanowień „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” wraz z postanowieniami „Prognozy...” w większości przypadków prowadzi do podobnych wniosków jak przedstawione w rozdziale dotyczącym oddziaływania na różnorodność biologiczną. W zasadzie realizacja programu nie będzie miała negatywnego wpływu na większość gatunków zwierząt, gdyż na terenach zurbanizowanych i wokół zabudowań występują one w ograniczonej ilości i zakresie (szczególnie w odniesieniu do zwierząt dziko żyjących).

Jedyne możliwe negatywne oddziaływanie na zwierzęta jest związane z nieodpowiednio prowadzonymi pracami związanymi z usuwaniem pokryć dachowych lub innych elementów budynków zawierających azbest. Należy zatem zwrócić uwagę, aby prowadzone prace nie powodowały niszczenia chronionych gatunków zwierząt – przede wszystkim ptaków, ich lęgów lub miejsc gniazdowania. Dotyczy to szczególnie jerzyków (*Apus apus*) oraz bocianów (*Ciconia ciconia*).

Na mocy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 roku w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz.U. nr 220, poz. 2237), te gatunki ptaków są ściśle chronione. Oznacza to, że w okresie lęgowym nie można ich płoszyć, niepokoić, przenosić gniazd itp. Prace przy gniazdach przenoszonych z jednego miejsca na inne np. z dachu poddawanego wymianie pokrycia dachowego, można prowadzić od 16 października do końca lutego. W sytuacji, gdy zniszczenie gniazda jerzyka lub bociana jest konieczne, należy zwrócić się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie o wydanie stosownego zezwolenia oraz zapewnić tym gatunkom zastępcze miejsca lęgowe. Podczas remontu czy termomodernizacji budynku należy zawieszać budki lęgowe dla tych ptaków (jerzyka) w miejscach, gdzie dotychczas miały one swoje lęgi.

W przypadku prac rozbiórkowych, remontowych, modernizacyjnych i termomodernizacyjnych (które mogą być prowadzone w celu eliminacji azbestu) przed ich rozpoczęciem zarządca budynku powinien zlecić ornitologowi inwentaryzację przyrodniczą w zakresie występowania ptaków gatunków chronionych, w szczególności jerzyka (*Apus apus*).

3.7.4. Oddziaływanie na rośliny

Analogicznie jak w przypadku wpływu na bioróżnorodność można stwierdzić, że realizacja postanowień „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” wraz z postanowieniami „Prognozy...” nie będzie powodowała negatywnych oddziaływań na rośliny.

3.7.5. Oddziaływanie na wodę

Realizacja postanowień „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” wraz z postanowieniami „Prognozy...” nie będzie powodowała negatywnych oddziaływań na wody, zarówno powierzchniowe, jak i podziemne w porównaniu do oddziaływań jakie obecnie występują w tym zakresie. Przy sporządzaniu niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko przyjęto założenie, że wszelkie prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest będą wykonywane w odpowiednim reżimie technologicznym i z poszanowaniem obowiązującego prawa. Dlatego też oceniono, że prace te nie będą wpływały negatywnie na wody powierzchniowe i podziemne.

3.7.6. Oddziaływanie na powietrze

Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne postanowień „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” wraz z postanowieniami „Prognozy...” można rozpatrywać w dwóch aspektach:

1. Oddziaływania związanego z usuwaniem wyrobów zawierających azbest z budynków, w których został zastosowany, polegającego na zwiększeniu stężenia włókien azbestu w powietrzu.
2. Oddziaływania pośredniego związanego z emisją zanieczyszczeń do powietrza wywołanych transportem usuniętych wyrobów (odpadów zawierających azbest) na składowisko.

W zakresie analizy oddziaływania w pierwszym aspekcie należy stwierdzić, że istnieje możliwość wystąpienia takiego oddziaływania, jednak będzie ono miało charakter krótkotrwały i lokalny. Przy uwzględnieniu odpowiedniego reżimu robót, oddziaływanie to będzie skutecznie ograniczone.

Jedynym potencjalnym negatywnym oddziaływaniem związanym z realizacją postanowień „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” wraz z postanowieniami „Prognozy...” może być pośrednie oddziaływanie związane z transportem usuniętych wyrobów zawierających azbest na składowiska odpadów. Należy jednak stwierdzić z całą pewnością, że oddziaływanie w tym zakresie nie będzie miało charakteru znaczącego, ponieważ – biorąc pod uwagę liczbę obiektów, z których konieczne będzie usuwanie azbestu, w stosunku do okresu czasu, w którym te prace będą wykonywane – wzrost natężenia ruchu wywołany realizacją programu będzie pomijalny.

3.7.7. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Realizacja postanowień „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” wraz z postanowieniami „Prognozy...” nie będzie w sposób bezpośredni oddziaływała na powierzchnię ziemi. Pewne oddziaływania mogą jednak wystąpić w kontekście oddziaływań pośrednich.

Do pośrednich negatywny oddziaływań, średniookresowych, związanych w pewien sposób z realizacją „Programu...” można zaliczyć oddziaływanie związane z koniecznością zorganizowania nowych składowisk odpadów niebezpiecznych w województwie warmińsko-mazurskim tak, aby możliwe było gromadzenie tych odpadów analizowanego obszaru. Należy jednak zauważyć, że:

- konieczność realizacji takich obiektów nie wynika z zapisów „Programu...”, ale z dokumentów strategicznych wyższego rzędu,
- w bieżącym roku (2011 r.) jest planowane otwarcie kwatery na odpady zawierające azbest na już istniejącym składowisku w Wysiecu w gminie Bartoszyce (zgodnie z wszelkimi przepisami). Zatem w odniesieniu do stanu obecnego nie przewiduje się znaczącego zwiększenia oddziaływania na powierzchnię ziemi.

3.7.8. Oddziaływanie na krajobraz

Realizacja postanowień „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” wraz z postanowieniami „Prognozy...” nie będzie w sposób bezpośredni wpływała na krajobraz. Pozytywne efekty wdrożenia „Programu...” będą wpływały natomiast na krajobraz w sposób pośredni. Usuwanie wyrobów zawierających azbest będzie związane z przeprowadzaniem wymiany pokryć dachowych lub innych elementów budynków, przez co zostaną poprawione ich walory estetyczne, co wpłynie pozytywnie na krajobraz.

3.7.9. Oddziaływanie na klimat

Realizacja postanowień „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” wraz z postanowieniami „Prognozy...” nie będzie powodowała oddziaływania na klimat. Wprawdzie skutkiem jego realizacji może być zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery w wyniku prac termomodernizacyjnych, jednak efekt ten w pewien sposób będzie niwelowany przez dodatkową emisję zanieczyszczeń do powietrza z pojazdów transportujących na składowiska odpady zawierające azbest.

3.7.10. Oddziaływanie na zasoby naturalne

W ujęciu bezpośrednim realizacja postanowień „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” wraz z postanowieniami

„Prognozy...” nie będzie miała wpływu na zasoby naturalne. Pewne niewielkie oddziaływania na zasoby naturalne mogą być jednak związane z koniecznością pozyskania dodatkowych materiałów niezbędnych do przeprowadzenia prac remontowych oraz wytworzenia materiałów, które mogą być niezbędne do zastąpienia usuniętych wyrobów zawierających azbest. Będą to jednak oddziaływania bez znaczenia w kontekście wykorzystywania zasobów naturalnych na inne cele. Pogląd taki potwierdzają także zapisy Prognozy oddziaływania na środowisko dla „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, gdzie także dla programu obejmującego cały kraj nie stwierdzono możliwości wystąpienia takiego oddziaływania.

3.7.11. Oddziaływanie na zabytki

Wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest wykazały, że wyroby azbestowe mogą być także wykorzystywane w obiektach zabytkowych, jako pozostałości po prowadzonych pracach remontowych w okresie ostatnich kilkudziesięciu lat. W takim ujęciu, efekty realizacji „Programu...” należy ocenić pozytywnie, gdyż dzięki jego realizacji będzie możliwe zastosowanie pierwotnie używanych materiałów (lub ich zamienników), dzięki czemu obiekty zabytkowe odzyskają swój pierwotny charakter.

3.7.12. Oddziaływanie na dobra materialne

Realizacja postanowień dokumentu w odniesieniu do oddziaływań na dobra materialne będzie dwójakiego rodzaju. Z jednej strony, konieczne będzie poniesienie pewnych kosztów na usunięcie wyrobów zawierających azbest oraz zastąpienie go innym materiałem, co powodować może znaczne obciążenia finansowe (szczególnie w odniesieniu do osób prywatnych). W „Programie...” określono sposoby uzyskania środków na usunięcie wyrobów zawierających azbest. Należy jednak pamiętać, że środki te obejmują jedynie proces usunięcia, transportu i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest, a nie konieczność poniesienia przez właściciela kosztów zastosowania nowych materiałów (pokryć dachowych, materiałów izolacyjnych).

Z drugiej strony, przeprowadzone prace remontowe pozwolą nie tylko zwiększyć walory krajobrazowe przestrzeni wokół modernizowanych obiektów, ale również zwiększyć ich wartość. W efekcie mogą powodować uzyskiwanie dodatkowych dochodów przez właścicieli obiektów (oprócz oczywistych zysków, przy sprzedaży nieruchomości), np. na skutek intensyfikacji turystyki.

W przypadku przeprowadzania prac termomodernizacyjnych (polegających na wymianie materiału izolującego) możliwe będzie uzyskanie dodatkowych korzyści wynikających z późniejszych oszczędności związanych z mniejszym zużyciem energii niezbędnej do ogrzewania zmodernizowanego budynku. Korzyści takie będą dotyczyć najprawdopodobniej także prac związanych z wymianą pokryć dachowych, gdyż przy prowadzeniu takich prac zazwyczaj są wymieniane również materiały izolacyjne, co będzie ograniczać straty energii przy ogrzewaniu budynku.

3.7.13. Oddziaływanie z uwzględnieniem zależności między elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy

Realizacja postanowień „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” wraz z postanowieniami „Prognozy...” może powodować następujące powiązane oddziaływania:

1. Prace polegające na usuwaniu azbestu często będą pociągać za sobą konieczność przeprowadzenia prac remontowych innych części budynku (elewacji, termoizolacji), co z jednej strony wpłynie na: poprawę walorów krajobrazowych, wzrost wartości wyremontowanych nieruchomości, zmniejszenie ilości zużywanego paliwa do ogrzewania budynków, a z drugiej strony na potencjalnie negatywny wpływ na gatunki zwierząt wykorzystujących dane obiekty jako miejsce gniazdowania lub odpoczynku.
2. Konieczność unieszkodliwienia usuniętych wyrobów zawierających azbest spowoduje zwiększenie emisji zanieczyszczeń do powietrza z pojazdów transportujących usunięte odpady. Obecnie w powiecie mrągowskim brak miejsc składowania odpadów zawierających azbest, jednak w bieżącym roku (2011 r.) jest planowane otwarcie kwatery na odpady zawierające azbest na istniejącym składowisku w Wysiece w gminie Bartoszyce – zatem zwiększenie emisji będzie zminimalizowane.

3.8. Skutki dla środowiska w przypadku zaniechania realizacji programu

Brak realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” wraz z postanowieniami „Prognozy...” może spowodować, że znaczna część wyrobów zawierających azbest (pokryć dachowych) będzie usuwana w sposób niekontrolowany i niezgodny z wymogami ochrony środowiska i zdrowia ludzi, co może prowadzić do:

- Zwiększenia stężenia włókien azbestowych w powietrzu, co wpłynie na zwiększenie zagrożenia dla zdrowia i życia mieszkańców.
- Zanieczyszczenia środowiska, m.in. na skutek składowania wyrobów zawierających azbest na dzikich składowiskach.

Również częściowa realizacja zapisów „Programu...” – omijanie wskazanych do zastosowania procedur (np. transport i unieszkodliwianie zgodne z procedurami, natomiast demontaż przeprowadzany przez nieprzeszkolonych właścicieli nieruchomości zamiast przez wyszkolonych pracowników firm posiadających wymagane pozwolenia) może sprzyjać uwalnianiu włókien azbestowych, powodujących zanieczyszczenie środowiska oraz niekorzystnie wpływających na zdrowie ludzi.

Niekorzystnym zjawiskiem, które zostało opisane podczas oceny efektywności wykonywanych zadań zapisanych w krajowym programie usuwania azbestu, jest fakt, iż jedynie część wyrobów azbestowych, których użytkowanie zostało zakończone oraz zdemontowanych pokryć azbestowo-cementowych trafiła na specjalistyczne składowiska. Taka sytuacja może wskazywać na niewystarczającą kontrolę ewidencji odpadów. W celu ograniczenia tego problemu niezbędne jest prowadzenie rzetelnej ewidencji przekazywanych

odpadów oraz edukacja społeczeństwa (przewidziana do realizacji w ramach zadań „Programu...”).

Brak realizacji Programu spowoduje niewywiązanie się z obowiązku wynikającego z zapisów Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu, dotyczącego usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Mrągowo.

4. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ POTENCJALNYCH NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

W zdecydowanej większości przypadków środki minimalizujące, jakie należy zastosować, aby ograniczyć negatywne oddziaływanie związane z realizacją postanowień „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” wynikają wprost z przepisów prawa (jest to szczegółowo opisane w projekcie Programu).

Poniżej przedstawiono propozycję zastosowania określonych środków minimalizujących w podziale na następujące grupy:

1. Minimalizujące negatywne oddziaływanie na środowisko na etapie prowadzenia prac związanych z usuwaniem azbestu – w kontekście zagrożenia związanego z azbestem: usuwanie wyrobów zawierających azbest zgodnie z przepisami prawa, a w szczególności:
 - Ustawą z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004, nr 3, poz. 20 j.t.).
 - Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2008, nr 25, poz. 150 j.t z późn. zm.).
 - Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. 2010, nr 185 poz. 1243 j.t.).
 - Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. 2011 Nr 8 poz. 31).
 - Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004 Nr 71 poz. 649 z późn. zm.).
 - Rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824).
2. Minimalizujące negatywne oddziaływanie azbestu dla pracowników przeprowadzających prace polegające na usuwaniu materiałów zawierających azbest: usuwanie wyrobów zawierających azbest zgodnie z przepisami prawa, a w szczególności z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i

- usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824)
3. Minimalizujące negatywne oddziaływanie ze strony azbestu podczas transportu: transport odpadów zawierających azbest zgodnie wymogami prawa, a szczególności z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest.
 4. Minimalizujące negatywne oddziaływanie ze strony azbestu dla środowiska na etapie jego unieszkodliwiania – unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest zgodnie z przepisami prawa, w szczególności z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest.
 5. Minimalizujące negatywne oddziaływanie prac polegających na usuwaniu azbestu na zabytki i walory zabytkowe (przestrzeganie przepisów określonych w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w rozporządzeniu Ministra Kultury z dnia 9 czerwca 2004 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich i architektonicznych, a także innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych.
 6. Minimalizujące negatywne oddziaływanie prac polegających na usuwaniu azbestu na gatunki chronione – wykonywanie prac zgodnie z wymogami prawa, w szczególności z Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 roku w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz.U. nr 220, poz. 2237).

5. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE

Ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. nr 199 poz. 1227 ze zm.) nakłada obowiązek przedstawienia rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w opracowanym dokumencie.

Należy stwierdzić, że jedynym działaniem, które może doprowadzić do realizacji założonego celu „Programu...” jakim jest „zabezpieczenie terenu Gminy Mrągowo przed szkodliwym wpływem wyrobów zawierających azbest poprzez ich bezpieczne usunięcie i unieszkodliwienie” jest realizacja zadań związanych z usunięciem i unieszkodliwieniem wyrobów zawierających azbest z terenu gminy. Żadne działanie alternatywne nie jest w stanie doprowadzić do realizacji założonego celu.

W przypadku opracowywania projektu „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” nie było również możliwe rozpatrywanie wariantów lokalizacyjnych – planowane zadania będą dotyczyły usuwania wyrobów zawierających azbest z określonych lokalizacji (ustalonych na etapie inwentaryzacji), dotyczącym miejsc występowania tych wyrobów.

Nie można również rozpatrywać wariantów technicznych i technologicznych usuwania wyrobów zawierających azbest – są one zdeterminowane przepisami prawa, które jednoznacznie narzucają sposób prowadzenia prac przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Na etapie opracowywania projektu „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” rozpatrywano natomiast następujące warianty organizacyjne realizacji zadań:

1. Realizacja zadań w oparciu o struktury Starostwa Powiatowego w Mrągowie,
2. Realizacja zadań w oparciu o strukturę Urzędu Gminy w Mrągowie.

Po analizie stwierdzono, że drugie rozwiązanie jest lepsze: Urząd Gminy w Mrągowie łatwiej może dotrzeć do władających wyrobami zawierającymi azbest. Również komunikacja w drugą stronę (mieszkaniec-Urząd) jest łatwiejsza w przypadku 2 rozwiązania. Wybór tego rozwiązania powinien wpłynąć na zwiększenie efektywności realizacji zadań, zarówno związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest, jak i działaniami edukacyjnymi.

6. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

W związku z obowiązkiem rozważania możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć, specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic państwa, a także te realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku.

W przypadku gminy Mrągowo żadna z tych przesłanek nie ma zastosowanie. Północna granica gminy jest położona ok. 45 km. Zatem **nie jest możliwe transgraniczne oddziaływanie na środowisko**, nawet w przypadku, gdy prace polegające na demontażu pokryć dachowych z płyt azbestowo-cementowych będą wykonywane niezgodnie z przepisami, czyli niezgodnie z zapisami „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” wraz z postanowieniami niniejszej „Prognozy...”.

Biorąc zatem pod uwagę opisany we wcześniejszych rozdziałach lokalny charakter możliwych do wystąpienia niekorzystnych oddziaływań na środowisko oraz zakładając przestrzeganie

regulacji prawnych związanych z wykonywaniem prac dotyczących usuwania, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest, należy stwierdzić, że realizacja zapisów Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” **nie będzie skutkowała wystąpieniem** oddziaływań transgranicznych.

7. INFORMACJE O PRZEWIDYWANYCH METODACH ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU „PROGRAMU...” ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Ocena realizacji ustaleń przedstawionych w Programie prowadzona będzie poprzez:

- określenie wskaźników odpowiadających założonym w Programie celom,
- ocenę dynamiki zmian poszczególnych parametrów,
- ocenę stopnia realizacji zadań.

Prowadzenie monitoringu pozwoli na dokładną ocenę efektywności realizacji „Programu...”, będąc jednocześnie dobrym punktem wyjścia do analizy i opracowania corocznego sprawozdania z jego realizacji. Monitorowane będą również środowiskowe skutki usuwania azbestu jak również ich zaniechania. W pierwszych 10 latach lub do momentu osiągnięcia stopnia usunięcia wyrobów zawierających azbest w wysokości 75%, będzie się odbywało coroczne przeprowadzenie monitoringu realizacji programu. W kolejnych latach lub po przekroczeniu 75% usunięcia wyrobów zawierających azbest – w cyklu dwuletnim. Lista wskaźników zaproponowanych do oceny wdrażania „Programu...” będzie przedmiotem aktualizacji, co do ich liczby i rodzajów, w zależności od danych zebranych w trakcie realizacji programu.

Urząd Gminy w Mrągowie w zakresie monitoringu będzie współpracował z innymi instytucjami – w tym z Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego, Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną oraz Państwowym Inspektorem Pracy.

Zaproponowane w „Programie...”, przedstawione poniżej (Tabela 3) wskaźniki monitorowania są wystarczające i nie wymagają rozszerzeń.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
dla projektu dokumentu „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032”

Tabela 3 Wskaźniki monitoringu realizacji programu

Wskaźnik	Rok bazowy	Wartość dla roku bazowego	Jednostka
Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest	-	-	Mg
Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest	-	-	m ²
Nagromadzenie wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na jednostkę powierzchni gminy	-	-	m ² /km ²
Nagromadzenie wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na mieszkańca gminy	-	-	kg/mk
Liczba publikacji materiałów informacyjnych	-	-	szt.
Liczba publikacji materiałów edukacyjnych	-	-	szt.
Liczba odbytych spotkań (pogadanek/lekcji) o tematyce związanej z problematyką wyrobów zawierających azbest	-	-	szt.
Liczba pozostałych przeprowadzonych przedsięwzięć związanych z problematyką wyrobów zawierających azbest	-	-	szt.
Odsetek usuniętych wyrobów zawierających azbest wg powierzchni	2011	89 437 m ²	%
Odsetek usuniętych wyrobów zawierających azbest wg masy	2011	983,8 Mg	%
Zmniejszenie nagromadzenia wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na jednostkę powierzchni gminy	2011	303,03 m ² /km ²	%
Zmniejszenie nagromadzenia wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na mieszkańca gminy	2011	128,05 kg/mk	%

opracowanie: Biuro Doradcze EkoINFRA

8. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

„Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” została opracowana w odniesieniu do wymagań ustawy Prawo ochrony środowiska i ustawy – O odpadach oraz zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008r. Nr 199 poz. 1227). Ponadto „Prognoza...” uwzględnia wymagania prawne ochrony środowiska Unii Europejskiej zapisane w odpowiednich dokumentach Wspólnoty Europejskiej.

Przedmiotem prognozy, określanej również jako **strategiczna ocena oddziaływania na środowisko**, jest projekt „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032”.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
dla projektu dokumentu „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032”

Zakres merytoryczny prognozy wynika z przepisów ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, natomiast metoda opracowania prognozy oraz stopień jej szczegółowości wynikają z charakteru i zapisów dokumentu poddawanego ocenie (projektu „Programu...”).

W wyniku analizy przeprowadzonej i przedstawionej w „Prognozie...” można stwierdzić, że:

1. 100% wyrobów zawierających azbest występujących na terenie gminy Mrągowo to dachy z eternitu.
2. Realizacja zadań „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” doprowadzi do **zabezpieczenia terenu Gminy Mrągowo przed szkodliwym wpływem wyrobów zawierających azbest (eternitu) poprzez ich bezpieczne usunięcie i unieszkodliwienie**.
3. Realizacja zadań „Programu ...” wpłynie na zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu oraz bezpiecznych metod usuwania i unieszkodliwiania odpadów azbestowych (eternitu).
4. W zależności od możliwego do realizacji scenariusza, realizacja zadań „Programu...” doprowadzi do usunięcia z terenu Gminy Mrągowo **w latach 2011-2016**:
 - przy scenariuszu pesymistycznym – 25% występującego obecnie eternitu;
 - przy scenariuszu pośrednim – 50% występującego obecnie eternitu;
 - przy scenariuszu optymistycznym – 75% występującego obecnie eternitu;natomiast **w latach 2017-2032**, odpowiednio: 75%, 50% lub 25% występującego obecnie eternitu.
5. Usunięcie azbestu (eternitu) z terenu Gminy Mrągowo, w tym z obszarów Natura 2000, przyniesie pozytywny efekt ekologiczny zarówno w przypadku zdrowia ludzi, jak i stanu środowiska oraz cennych siedlisk.
6. Jedyne możliwe negatywne oddziaływanie realizacji zadań „Programu...” na środowisko (w szczególności na zwierzęta oraz obszar Natura 2000 „Puszcza Piska” powołany przede wszystkim do ochrony ptaków) jest związane z **nieodpowiednio** prowadzonymi pracami związanymi z usuwaniem eternitowych pokryć dachowych lub innych elementów budynków. W „Prognozie...” zaakcentowano zatem, że **należy zwrócić uwagę, aby prowadzone prace nie powodowały niszczenia chronionych gatunków zwierząt – przede wszystkim ptaków, ich lęgów lub gniazd**. Dotyczy to szczególnie bocianów oraz jerzyków.
7. Realizacja zadań „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Mrągowo na lata 2011-2032” będzie odpowiednio monitorowana przez Urząd Gminy w Mrągowie. Monitoring pozwoli na szybkie reagowanie w przypadku wystąpienia ewentualnych negatywnych oddziaływań na środowisko realizacji zadań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest.